

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Rozhovor
s Janem Novákem

Pozapomenutý génius
českého filmu

Laňuška a Ondřej,
Zrození a Léčba Medúzou,
Go, trabante, go!

Obsah:

O čem se (ne)mluví

„Čekám na film o Mašínech“ (rozhovor s Janem Novákem o Dědovi, o Mašínech a o Kunderovi) (4)
Michal Kliment: **Extase československého filmu – Pozapomenutý génius českého filmu?** (10)

Před Strží

Petr Štengl: **Laňuška + Korále a voňavka** (14)
Martin Vokurka: **Léčba Medúzou** (16)
Martin Groman: **Kvítky na tubetějce – ...pracujeme s láskou a chutí pro Stalina a Gottwalda, neb oni jsou příští náš život...** (20)
Tomáš Koloc: **Zrození** (28)
Štěpán Kučera: **Ondřej** (30)
Martin Poch: **Tři básně** (36)

Strž DA a Krmelec

Literatura: Lukáš Krečmer: **...a jiné taškařice** (38)
Komiks: Jaroslav Balvín ml.: **Ze života malíře** (39)
Divadlo: Nikola Richtrová: **Světánápravce** (39)

Za Strží

Otto Hejnic: **Go, trabante, go!** (40)
Test Ivo Fencla: **Znáte trojskou válku?** (44)
Cannyho komiks (45)
Radek Stehlík: **Paneláky** (46)
Kateřina Komorádová: **Mediální (po)věstník** (50)
Josef Soukal: **Čtyř(a více)verší** (52)

Podobrazník Honzy Hanzla

Za vzkříšení hudby příležitostné! (54)

Příloha

Daniel Hradecký: **Marionety** (55)

Na titulní stránce: Martin Vokurka (k článku na str. 16)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 4, ročník 8. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Václav Dvořák, Martin Groman, Kateřina Komorádová, Viki Shock, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayaří. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

báSeň
měSíce**Petr Pojar**
Cesty*(Sydu Barrettovi)*

Kam jenom, kam se ženou
sny bláznivé, jež realitu taví
jak cínové vojsko v plecháčích?

Kam jenom, kam se roztékají
mladí, vášniví a hraví,
těhotných válek břicháčích?

Kam jenom, kam copy dívek,
touživých jak věrná slova,
co se k ránu omelou a spí?
Kam jenom ruce od olova
z direktů něžných násilí?

Kam jenom, kam prsty chtivé
oblečené v hedvábí?
Jak bílé světlo luny snivé,
zuřící z indigové tmy?

Kam odlivy z břehů ráje,
přelité na opačný břeh?
Jak chladná hmota, vlahý zběh?

Kam jenom, kam slova hraná,
odříkaná jak otčenáš?

Kam slova díků? Odcházím, není zač!

*Tenhle text jsem napsal, když vloni v médiích uvedli,
že umřel Syd Barrett z Pink Floyd (z autorova e-mailu)*

Naši milí,

svět je k nám mužům nespravedlivý. Na vojnu už sice nemusíme, ale v průměru jsme pořád mnohem méně pohlední než opačné pohlaví. Navíc nemáme nikoho, kdo by bojoval za naše politická práva, žádný maskulinismus ještě nikdo nezaložil. A Dobrá adresa měla minulý měsíc číslo věnované ženám.

Abychom vychýlené genderové váhy aspoň trochu vyrovnali, máme pro vás na duben číslo naopak (téměř) výhradně mužské. Zahajujeme ho rozhovorem s jedním z nejzajímavějších současných prozaiků a držitelem Magnesie Litery za knihu roku Janem Novákem. Následují povídky a verše tak dobrých autorů, jako jsou Petr Štengl, Martin Vokurka, Štěpán Kučera, Tomáš Koloc, Radek Stehlík atd. atd. No a končíme přílohou Daniela Hradeckého, jehož Marionety (skloňuj podle vzoru „pamflety“) jsou zase jednou lahůdkou pro literární fajnšmekříky.

Doufám, že si testosteronové číslo užijete (třeba i vy, holky). Ať žije fotbal, bifteky a vítězství za každou cenu!

Štefan Švec

O čem se (ne) mluví

Jan Novák (*1953), spisovatel, dramatik a scenárista. Jeho rodina v roce 1969 emigrovala přes Rakousko do Chicaga. Debutoval českou

„Čekám na film o Mašíněch“

**Rozhovor
s Janem Novákem
o Dědovi,
o Mašíněch**

povídkovou sbírkou Striptease Chicago (68 Publishers, 1983).

Foto Adam Novák

Všechna svá další díla psal anglicky.

Román Milionový džíp byl velmi příznivě přijat, získal Carl Sandburg Award pro chicagské autory a Friends of Literature Award, k českému vydání napsal předmluvu Václav Havel. Novák jako scenárista spolupracoval s Milošem Formanem na filmu Valmont, v 90. letech napsal scénář českého snímku Báječná léta pod psa a podílel se na scénářích filmů Šeptej a Nejasná zpráva o konci světa. Je také spoluautorem Formanovy autobiografie nazvané Co já vím?. Napsal divadelní hry Aljaška, Vražda sekerou ve Sv. Petěrburgu či Strýček Josef. Do angličtiny přeložil Havlovy hry Audience, Vernisáž, Protest a Zahradní slavnost. Kniha Samet a pára pojednává o Novákově návštěvě v Praze krátce po listopadové revoluci, Komouši, grázlové, cikáni, fízlové & básníci získala Carl Sandburg Award za literaturu faktu. Novákovo rozsáhlé beletristické zpracování příběhu bratří Mašínů pod názvem Zatím dobrý získalo cenu Magnesia Litera pro knihu roku. V roce 2005 natočil dokumentární film Občan Havel jede na dovolenou o policejním pronásledování V. Havla v roce 1985.

Vaše nová kniha Děda zase popisuje skutečné příběhy. Tentokrát to není sága rodiny Mašínů, vyprávíte o rodině vlastní. Proč vás tak zajímají osudy rodin ve dvacátém století?

Zajímají mě silné příběhy, a ty jsou většinou tam, kde dějiny trochu skřípnou lidi. Aspoň na našich geografických souřadnicích. A tak se k nim vracím – padesátá léta, válka a podobně. Jsou to příběhy z vlastní rodiny, protože jsem líný, takže se mi nabí-

zejí samy a taky mě to inspiruje. Člověk potřebuje určité vzrušení, aby napsal něco dobrého, a když v něm rezonují pocity, kterých nabyl jako dítě s lidmi okolo sebe, tak si usnadní úkol jako spisovatel.

Vycházel jste při psaní Dědy jenom z vyprávění a vlastních vzpomínek, anebo jste dělal i hlubší rešerše?

Nedělal jsem žádné rešerše, ale když člověk píše o padesátých letech, tak nasbírá

spoustu informací tím, že čte memoárové knížky a další dokumenty. Využil jsem i informace, které jsem načerpal při psaní o Mašínech.

V jednom rozhovoru jste řekl, že máte v šuplíku skoro hotovou knihu, která pojednává o vaší rodině z matčiny strany. Je tou knihou *Děda*?

Ano, je to ta knížka ze šuplíku. První verzi textu jsem napsal možná před dvaceti lety a byl to takový dlouhý, jednolitý text, ve kterém se příběh ztrácel. Nepodařilo se mi to ale vydat. Přijalo to k vydání jedno prestižní newyorské nakladatelství a pak to vydat odmítli, protože by to nevydělalo peníze. Dlouho jsem s tím nic nedělal a pak jsem si uvědomil, že je tam docela silný příběh, který se ztrácí v psaní. Tak jsem to přepsal podle scénaristických zkušeností, které jsem mezitím nabral prací u filmu, a soustředil jsem se daleko víc na příběh.

Knihu jste psal znovu anglicky, tentokrát jste zvolil spolupráci s jinou překladatelkou. Proč nezůstanete u jednoho překladatele, který se vám osvědčil, a hledáte pořád někoho jiného?

Překladatele vybírá většinou nakladatel a všichni vědí, že to do češtiny budu znovu přepisovat sám, pokud to není vynikající, což se mi stalo jednou. Když Jaroslav Kořán přeložil *Milionový jeep*, tak jsem do něj nemusel vůbec sáhnout. Takže vím, že je možné to přeložit skvěle, ale většinou na to lidi nemají ani čas. Já nejsem schopný si sednout a začít překládat osmisetstránkovou knížku o Mašínech sám, to bych se zbláznil. Když ale potom vidím, že to můžu zlepšit, tak sednu a celé to přepíšu.

Zmínil jste román o bratrech Mašínech *Zatím dobrý*. Jeho překlad kritici hodnotili jako velmi podařený, jak se líbil vám osobně?

Tím, že jsem ho extenzivně přepisoval, tak moc (*smích*).

Takže jste na revizi tohoto překladu pracoval hodně...

Kromě *Milionového jeepu* jsem důkladně přepisoval opravdu všechno.

Budete se *Dědu* pokoušet vydat ve Spojených státech?

Já už jsem trochu zanevřel na tu americkou situaci, protože když se mi nepodařilo vydat Mašíny, tak se o to moc nepokouším. Mohl bych to vydat u nějakého malého, akademického nakladatelství, aby to anglicky vyšlo, což nechci. Chci to vydat pořádně. Doufám, že se podaří o Mašínech natočit film, a pak ty knížky vydám. Takže čekám.

Proč nakladatelé v USA *Zatím dobrý* nechtěli vydat? Je to silný a napínavý příběh. Mysleli si, že by to Američany nezajímalo?

Problémů je několik. Je to knížka moc tlustá, takže když to někomu pošlu, tak si to ani nepřečtou. To je jedna věc. Druhá věc je, že je to pro Američany příliš otažitě. Jako každý se i oni zajímají sami o sebe, takže jakákoliv americká tematika je pro ně důležitá daleko spíš, než nějaká padesátá léta ve středu Evropy, v zemi, o které nemají ani žádnou představu. Vždycky jsem měl štěstí na recenze a na ceny, ale nakladatelé prodělávají peníze. Podívají se do nějakých tabulek a zjistí, že riskují, že prodělají.

Máte knihy, které vyšly pouze v angličtině a nikdy nebyly přeloženy do češtiny, jako třeba román *The Grand Life*, a máte naopak knihy, které vyšly pouze v češtině, a nikdy nebyly vydány v angličtině, např. *Zatím dobrý*. Když píšete knihu, máte představu o tom, pro které publikum ji píšete, je tam nějaký záměr v tom, jaké kulturní a jazykové prostředí chcete oslovit?

Vůbec žádný záměr tam není. Jediné, co mě zajímá, je ta látka samotná, takže v podstatě píšu asi nejvíc pro sebe. Pak teprve řeším, co s tím. Když knížka *The Grand Life* vy-

šla anglicky, byla inspirována počítačovým ptydepe, a v té době, v poslední fázi komunismu, tady takový jazyk ani nebyl. Takže by se to strašně těžko překládalo. Dnes už by se to asi přeložit dalo, protože ten jazyk doběhl. Inspirace tam byla jazyková, něco mě prostě přitahuje a já o tom začnu psát.

Označil byste se sám za exilového autora? Má tohle označení dnes ještě vůbec relevanci?

Možná jsem bývalý exilový autor (*smích*). Já to chápu jako politické názvosloví, které dneska už ztratilo platnost. Dnes prostě žiju a píšu v Americe. Jsem podivně zařaditelný spisovatel, ale tu politickou dimenzi to, myslím, ztratilo.

Protože jste emigroval mladý, ocitl jste se v situaci, která pro emigranta není úplně obvyklá. Byl jste se díky nízkému věku schopný adaptovat do nové kultury a naučit jazyk bez přízvuku. Umožnilo vám to rozkročit se v životě a tvorbě mezi českou a americkou kulturou. Ke kterému prostředí dnes cítíte větší souvazečnost?

Jednak mi trochu lichoťte, protože já v angličtině cizí přízvuk mám. Do Ameriky jsem přišel v sedmnácti a to už je pozdě na to, aby člověk ztratil akcent. Většinou se ta hranice pohybuje okolo patnácti let, záleží to taky na hudebním sluchu. Hudebníci většinou ztratí přízvuk později. Cítím se dobře v Americe, cítím se dobře tady, a vybírám si podle toho, co mě zajímá. Doma mluvíme spíš anglicky, protože je to snazší, i když jsem si dal záležet na tom, abych děti naučil česky. Většinou píšu anglicky, protože mi to líp naskakuje, ale když musím něco napsat z české látky, třeba scénář nebo adaptaci, tak píšu rovnou česky. Jsem opravdu rozpolcený, schizofrenie totální.

Dá se říci, že jste tedy nakonec vděčný, že vás osud navedl do emigrace bez vlastního rozhodnutí?

To bylo právě tím,
že jsem byl mladý.
Můj život je
improvizace.
U Hrabala jsem se
naučil otevřenosti
životu. Člověk si
nenaplňuje, co se
mu stane. Může si
něco naplánovat,
něco se mu může
podařit, ale stejně
musí přijímat to, co
přichází a snažit
se nezahořknout.
To jsem si
uvědomil, když
jsem se díval
kolem sebe a viděl
jsem ty zapšklé
lidi, kteří už nikdy
nebudou
v emigraci tím, co
byli tady.

Strašně moc, protože to byl velký přínos lidsky, že mi přibýlo další alter ego – to americké. A když tak zvažuju, jaký bych měl život, kdybych zůstal tady, tak by to asi veselé nebylo. Něčemu jsem se vyhnul tady a něco jsem získal tam. Mluví o dilematech grafomana. Kdo ví, jak bych se tady zaplétal a jakou cenu za to zaplatil. Mám kamaráda, který vstoupil do partaje, mám kamaráda, který byl disidentem. Já na to moc nemám nervy. Zjistil jsem, že lidi, kteří byli kolem Václava Havla, kteří uspěli jako disidenti, byli neuvěřitelně nervově vybavení. Já se vždycky peru a skončil bych špatně.

Ve svém debutu, v románu *Striptease Chicago*, se věnujete tématu emigrace. Od jiných emigrantských románů se ale ta knížka liší tím, že v ní není to emigrantské trauma, které zřejmě prožívalo mnoho lidí. Navíc jste se pak k tématu emigrace už nevrátil...

To bylo právě tím, že jsem byl mladý. Můj život je improvizace. U Hrabala jsem se naučil otevřenosti životu. Člověk si nenaplňuje, co se mu stane. Může si něco naplánovat, něco se mu může podařit, ale stejně musí přijímat to, co přichází a snažit se nezahořknout. To jsem si uvědomil, když jsem se díval kolem sebe a viděl jsem ty zapšklé lidi, kteří už nikdy nebudou v emigraci tím, co byli tady.

A tady už nikdy nebudou tím, čím mohli být, protože museli emigrovat...

Jestli by je to nezdrtilo, svým způsobem. Nevím, co by tady dělal třeba Kundera. On asi neměl odvahu zařadit se mezi disidenty. Údajně v sedmdesátých letech zanesl časopis *Svědectví*, který mu přišel poštou, na policii s dopisem, že „obsah této publikace je mi cizí“ a tak. Jestli to je pravda, tak pochybuju, že měl na to, aby se přidal k disentu, takže by mu nezbylo než různě lavírovat a kdo ví, jak by ho to znamenalo jako tvůrce. Možná neměl svým způsobem na vybranou.

Slyšel jsem, že prý zanevřel na Čechy, protože měl dostat Nobelovu cenu. No a protože je Nobelovka politikum, tak sem výbor té ceny vyslal tykadla, co tomu řeknou Češi. A tady všichni jako Havel a ti lidi okolo řekli, že Kundera není náš, ať to dají radši Seifertovi, že ten náš je. A od té doby prý Kundera zanevřel na Čechy. Tohle se mezi literáty povídá u piva, ale jestli je to drb anebo jestli na tom něco je, to vůbec nevím.

Vraťme se k vaší tvorbě. Vaše texty se nedají jednoduše klasifikovat. Balancují mezi fikcí a faktografií. Kam byste je zařadil vy sám?

Já se celý život pohybuju na hraně beletrie a faktografické literatury. Někdy se to klasifikuje jako román a někdy jako non-fiction, ale v podstatě píšu stejným způsobem o Mašínech, o Formanovi, o otci v *Milionovém jeepu*, o dědečkovi i o dětech. Někdy to spadne na jednu stranu té pomyslné čáry, někdy na druhou, sám vůbec neřeším, kam to nakonec připadne. Je určitá svoboda v tom, když to člověk prohlásí za beletrii.

Mašíny jsem napsal původně jako vyloženě faktografickou věc, ale při mém stylu psaní se člověk neubrání interpretovat určité situace skrz sebe, jaké to asi bylo v nějakém vypjatém okamžiku prožívat krajní existenční situaci, jako třeba ve městě Ukro (*místo v Německu, kde byli bratři Mašínovi málem chyceni, ale dokázali se prostřílet pryč, pozn. red.*), což jsou věci, které už se vytratily z hlavy i Mašínům, ti už taky zapomněli, jaké to bylo, to už zmizelo.

Takže jsou dvě možnosti: buďto to můžete pojmout historiograficky, najít fakta a suše je vyjmenovat, ale pak si to přečte pár set lidí. A další možnost je můj přístup, ve kterém se snažím znovu vrátit tok vědomí do určitého historického okamžiku a snažím se představit, jaké to bylo. A nakonec to ještě dám Mašínovým přečíst a dám jim šanci, aby to opravili, pokud to tak nebylo. A když to neopraví, tak má člověk dobrý pocit, že to tak nějak mohlo být.

Jak jste se vlastně dostal ke zpracování příběhu bratří Mašinů?

Dohodnul jsem to s Pepíkem Mašínem, nejdřív jsem ho našel přes Formana, se kterým se on znal ze školy z Poděbrad. V té době vyšla autobiografie Miloše Formana, kterou jsme napsali, jemu se to líbilo, tak si mě vybral. Od začátku jsem mu říkal, že by mě zajímalo udělat nejdřív film, a proto se to bude muset určitým způsobem ztvarovat, takže tam budou určité beletristické posuny v příběhu. Dohodli jsme se na beletristickém přístupu.

A v jakém stadiu je teď film?

Mám scénář, který se mi líbí, ale bylo by drahé ho natočit. Měl jsem různé nabídky, které jsem odmítl. Mohl by se býval dělat už před deseti lety, kdybych svolil, že to udělají anglicky, což podle mě je nesmysl, protože z toho nakonec zůstanou jenom „cops and robbers“, honička bez morální komplexnosti, ten význam, který to má tady, by to úplně ztratilo.

A když byly nabídky tady, tak na to zase nebylo dost peněz. V tom filmu musí být vidět, jaká neskutečná přesila lidí je v tom východním Německu naháněla, musí to být dobový film s dobovými uniformami, nedá se to dokreslit nějak počítačově, a na to je potřeba dost peněz. Ale myslím si, že kdyby se tenhle film udělal pořádně, tak ve světě určitě uspěje. Takových příběhů moc není, ale nesmí se nic přehánět, musí se vážit s každou kulkou, aby bylo vidět, že to byla reálná situace. Co nejímň to tvarovat.

Takže vlastně čekám a jedním s nějakými lidmi. Myslím si, že časem se to povede, protože ta látka je hodně silná.

Myslíte si, že by ten film vzbudil v české společnosti kontroverzi stejně jako váš román? Posunul by tu debatu někam dál, nebo by se zase opakovaly stejné argumenty?

Určitě to bude stejné. S tím, že to ale posune debatu jiným směrem, protože fakta

pořád nejsou známa. Knížky se prodalo tak deset tisíc, což může představovat řekněme padesát tisíc čtenářů. To je sice výborné, ale pořád je to pár promile národa. Většina lidí, se kterými se setkávám, má na tu kauzu vyhraněný názor a většinou na základě úplně pomýlených fakt. Takže film by měl možnost to posunout alespoň tím směrem, že by bylo jasné, o čem se bavíme.

Kniha *Zatím dobrý* nese podtitul „pravdivý román“. Není to v dnešní postmoderní době tak trochu provokace?

Asi jo. Z mojí strany to provokace nebyla, ale pro literární teoretiky asi bude. Ale já jsem v podstatě opisoval od Normana Mailera. Moje nejoblíbenější kniha od něj je „pravdivý román“ *Katova píseň*. Ten tomu tak říká.

Mě tyhle překombinované, postmodernistické literární věci nebaví. Připadá mi, že jsou moc snadné. Trochu mi to vyplývá z toho, že spousta lidí učí tvůrčí psaní a rozpitvávají techniku psaní, autoři pak utíkají do svých slepých uliček a ztrácí se jim z toho život.

V současné české literatuře působí vaše knihy poněkud zvláště právě tím spojením s realitou. Co si myslíte o současné české literatuře? Čtete ji vůbec?

Právě že skoro vůbec ne. Sotva stačím sledovat české filmy.

Není vaše odlišnost, která mnohé provokuje, způsobena tím, že pouze využíváte v Americe dávno zaběhané postupy, běžné už od dob nového žurnalismu?

Je to přesně tak, jak to analyzujete. Reakce tady je reakcí na to, co jsem se naučil v Americe a co je tam je samozřejmě a tady to ještě samozřejmě není. Já to cítím hlavně v divadle, protože Divadlo Na Provázku mi hrálo hru *Aljaška*, kde jsem přepsal normální dialogy, taková běžná mluva, kde se používají slova jako „čurák“ a tak, která jsou v Americe na jevištích normální. Tady to lidi šokovalo. Neuvedomil jsem si, jak hluboce to bude v Brně lidi šokovat. Všichni zmrzli, protože chodí do divadla na kulturní zážitek, a najednou tam propukl něco jako život v pokleslé putyce. Tam jsem si uvědomil, že jsem v jiném prostoru než na co jsem zvyklý. Když jsem odjel, tak to prý herci cenzurovali a hráli to bez toho.

Připravili
Josef Švéda
a **Marie Pásková**

Knížky se prodalo tak deset tisíc, což může představovat řekněme padesát tisíc čtenářů. To je sice výborné, ale pořád je to pár promile národa. Většina lidí, se kterými se setkávám, má na tu kauzu vyhraněný názor a většinou na základě úplně pomýlených fakt. Takže film by měl možnost to posunout alespoň tím směrem, že by bylo jasné, o čem se bavíme.

O

čem
se
(ne)
mluví

Extase československého filmu

Pozapomenutý géníus českého filmu?

Gustav Machatý

Pro jedny geniální inovátor a originální režisér, pro druhé namyšlený floutek a velikášský pozér, Gustav Machatý (1901–1963) měl ve třicátých letech rozdvojenou nejen pověst. S filmy *Erotikon* a *Extase* slavil úspěchy v zahraničí, zatímco v Československu měl problém získat na svou stranu producenty. Ačkoli nejúspěšnější domácí režiséři prezentovali klidně pět nebo šest novinek za rok, Machatý nikdy nedokázal uvést dvě premiéry v jediném kalendářním roce.

Už v mládí se projevoval velkým sebevědomím. Zběhl ze studií na obchodní škole, aby se přes biografy, kde hrával na piano, dostal až do filmových ateliérů. V roce 1919 debutoval jako režisér němou groteskou *Teddy by kouřil*, jejíž kvality bohužel nemůžeme posoudit, protože materiál s tímto snímkem se nedomohl. Spolupráce s pionýry československého filmu Karlem Lamačem či Svatoplukem Innemannem však byla Machatému málo, a tak odešel v říjnu 1920 do Spojených států.

Otec obchodník dal synovi slušné základy pro život. Schopnost ohánět se Machatý

projevil právě v USA, kde se živil postupně jako poklízeč v zoologické zahradě Univerzifilmu, statista, lepič, předváděcí operatér, cestující s filmy, laborant, přijímací operatér, herec a nakonec i coby asistent režie. Údajně asistoval proslulým režisérům němé éry Davidu W. Griffithovi a Erichu von Stroheimovi, což v druhém případě nemusí být zcela vyloučeno vzhledem k tomu, že Stroheim pocházel z Vídně.

V roce 1923 se Machatý vrací zpět do Československa a navazuje na předešlou spolupráci v ateliérech. Už před odjezdem vynikal originálními filmovými nápady, kdy například scénu v pokoji navrhl pro ozvláštnění natáčet skrze venkovní okno a jen kvůli několika záběrům nechal postavit pod oknem lešení.

Filmařský talent mohl poprvé naplno projevit v roce 1926, kdy jako pětadvacetiletý dostal obrovskou příležitost – zpracovat Tolstého povídku *Kreutzerova sonáta*. Pražský producent Julius Schmitt, jenž se těšil pověsti bojovníka za lepší český film, chtěl v domácích poměrech vzkřísit opravdové umělecké dílo. Projevil dost odvahy,

aby angažoval Machatého a navrhl mu natočení tohoto výrazného minidíla Lva Nikolaviče Tolstého.

Machatý povídku adaptoval do scénáře vyprávěného ich-formou a záměrně ji zbavil ruské stylizace, čímž film zinternacionalizoval.

Lidé z branže považovali nápad svěřit náročnou látku nezkušenému Machatému za scestnost, mladý režisér je však přesvědčil. Výsledkem byla obrazově poutavá podívaná s působivým vykreslením žárlivého Pozdnyševa, kterého představoval Jan Wenceslaus Speerger. Zkušený herec dílu dominoval, byť herečtí začátečníci v rolích Nataši Pozdnyševové (vídeňská herečka Eva Byronová) a Truchačevského (Miroslav Paul) také nezklamali.

Po dlouhometrážní komedii Švejk v civilu (1927), kde poněkoli-káté představoval Haškova hrdinu Karel Noll, už Machatý natočil své první mezinárodně uznávané dílo.

Erotikon

Další tři roky Machatého života vyplnil snímek, který se stal prvním českým němým filmem, jenž dokázal výrazně zaujmout také v zahraničí. S natáčením začal talentovaný režisér ve druhé polovině roku 1928. Filmoval nejen v hojně využívaných ateliérech na Vinohradech, ale také v Lamačových pražských ateliérech na Kavalírce. Tyto ateliéry se oficiální pražské premiéry nedočkaly, neboť na černý pátek 25. října 1929 shořely.

Film měl předpremiéru v únoru 1929 v Karlových Varech; první pražské promítání se však uskutečnilo až v lednu 1930, což byl jednoznačný komerční přehmat. V roce, kdy začal prudce nastupovat domácí i zahraniční zvukový film, už Erotikonu k větší návštěvnosti nepomohlo ani dodatečné ozvučení hudbou Erno Košťála.

Film byl ovlivněn moderními dobovými trendy a získal si ihned přízeň našich i zahraničních kritiků (v němě éře bylo přece jenom snažší prorazit do zahraničí, přesto byl Machatého úspěch v té době ojedinělý). Přispělo k tomu zejména angažování zahraničních herců: svedenou Andreu ztvárnila mladá a velice fotogenická Slovinka Ita Rina, jejího svůdce si zahrál německý herec norského původu Olaf Fjord. Jeho krajanka Charlotte Suza představovala Georgovu milenkou (ve filmu se na miniokamžik objeví její krásná nahá postava, kterýžto záběr byl využit k propagaci filmu), Andreina manžela sehrál Ital Luigi Serventi.

Machatý měl opět obrovský cit pro spolupracovníky. Za kameru posadil Václava Vícha a jeho záběry patří spolu se střihem k nejlepším elementům snímku. Na Erotikonu se jako spoluautor námětu podílel tehdy devěťadvacetiletý Vítězslav Nezval, ačkoli v titulcích uveden není.

Machatý + Nezval + Ježek

Vítězslav Nezval ve spolupráci s Machatým pokračoval hned vzápětí a nabídl mu jednoduchý až banální námět o dvou písáčkách, kte-

ré ze soboty na neděli vyrazí do víru nočního velkoměsta. K prvnímu zvukovému filmu se tak Machatý dostal poměrně brzy – drama se zesílenými sociálními motivy Ze soboty na neděli mělo premiéru 1. května 1931 jako v pořadí desátý československý film se zvukovými dialogy a kritici jej rázem zařadili do čela pelotonu.

Machatý zde poprvé československému filmu ukázal využití zvuku v kontrastu s obrazem. Zvuková složka v tomto filmu nebyla pouze atrakcí, ale podílela se na celkové koncepci díla. Na počátku zvukové éry bylo zvykem, že kamera zobrazuje postavy, které právě promlouvají. Machatý tento trend narušil a sledoval například obličej lidí, kteří poslouchají promluvy ostatních postav.

Na tvorbě tohoto filmu se podílely tři výrazné osobnosti prvorepublikové kultury, kromě Machatého a Nezvala ještě skla-

datel Jaroslav Ježek. Ježek s Nezvalem obohatili snímek dvěma písněmi – Slovník lásky a Teď ještě ne. Zejména foxtrot Teď ještě ne patří ke klasice československé jazzové a filmové hudby 30. let a mohli jste jej nedávno zaslechnout také ve filmu Obsluhoval jsem anglického krále.

Extase

Po průměrné komedii Načeradec, král kibičů, která těžila z popularity filmu Muži v offsidu a skvělých hereckých kreacích Huga Haase, se Machatý znovu dostává ke světu oblíbenému žánru milostného dramatu. Scénář k filmu Extase připravoval tři roky (tedy od uvedení Erotikonu) a až v roce 1932 se pustil do jeho realizace. Ještě před dokončením byl atraktivní příběh prodán do několika zemí a po nasazení do kin se dočkal mimořádné divácké odezvy.

Obsahově opět spíše banální snímek o nešťastně provdané Evě, která najde uspokojení až v náručí mladého inženýra, byl z větší části němý a vynikal zejména nádhernými záběry přírody, o něž se postaral mladý a talentovaný kameraman Jan Stallich (v minulém článku jste se mohli dočíst o jeho výrazném nasnímání Revizora s Vlastou Burianem).

Co tedy zvukem zhýčkané diváky na tomto filmu tolik lákalo? Vůbec poprvé se (nejen) v československém filmu objevila nahá žena v pasáži delší než několik vteřin.

V momentě, kdy se Eva (představovala ji devatenáctiletá Rakušanka Hedy Lamarr) koupe v rouše Evině (v jakém jiném rouše by se také měla koupat) v rybníce, její kůň se splaší a uteče i s veškerým ošacením. Machatý si situaci užívá a natáčí Hedy ve vodě i mimo ni, dokud jí inženýr Adam nedoručí šaty zpátky.

V roce 1934 získala Extase spolu s dalšími třemi československými filmy Pohár města Benátek na druhém filmovém festivalu v tomto italském městě. Šanci na hlav-

ní cenu, Mussoliniho pohár, zhatil zřejmě oficiální protest Vatikánu proti uvedení kontroverzního filmu.

Není se co divit, že se proti filmu katolická církev ohrazovala. Kdyby papeži a spol. vadila jen nahá Hedy, to by měl Machatý ještě vyhráno. Ale svatému stolci se nezamlouval celý liberální nádech příběhu, kdy Eva nejprve podvede svého manžela a poté si jako svobodná matka ponechá nemanželské dítě. Ostatně Vatikán tyto věci moc nepromítá ani dnes. Ve Spojených státech se film mohl objevit až v roce 1938, navíc poznamenaný mnoha cenzurními zásahy.

V době uvedení Extase v USA už Machatý pracoval v Hollywoodu u společnosti MGM. Snímek, nazývaný v některých zemích také Symfonie lásky, mu totiž otevřel cestu nejprve do Evropy – v Rakousku natočil film Nocturno (kamera Jan Stallich), v Itálii snímek Baletky (kamera Václav Vích) – a v roce 1935 také do Ameriky.

Své druhé americké angažmá nezačal režisér špatně. Nejprve se oženil s rakouskou herečkou Marií Ray (vytvořila hlavní role ve filmech Nocturno a Baletky) a spolupracoval na filmu Sidneyho Franklina Země lidí, který získal dva Oscary za nejlepší ženský herecký výkon v hlavní roli a za kameru, přičemž v kategorii nejlepší film a nejlepší režie byl na cenu americké Akademie nominován.

Pak už ale přicházejí jen umělecké pády

Přes své úspěchy nedostal Machatý v USA mnoho příležitostí. Nejprve natočil krátký snímek z výchovné krimisérie Zločin se nevyplácí (Crime Doesn't Pay) nazvaný Nesprávné východisko (The Wrong Way Out, 1938) a chvíli nato nízkorozpočtové celovečerní psychologické drama s kriminální zápletkou V mezích zákona (Within a Law, 1939).

Ve válečných letech Machatý režíroval instruktážní a dokumentární filmy pro Office of War Information. Až v roce 1945 se konečně dostal ke slušnému scénáři a natočil příběh českého emigranta Žárlivost, kde se opět vrací k oblíbenému tématu manželského trojúhelníku. Kritika film přijala spíše kladně, ale žádný zásadní průlom to nebyl. Hlavní roli v tomto filmu sehrál Hugo Haas, působící od roku 1939 v USA.

Po sebevraždě manželky v roce 1951 (otrávila se barbituráty) se Machatý vrací do Evropy, konkrétně do Mnichova. Svůj čtrnáctiletý zámořský pobyt otevřeně prohlásil za ztrátu, protože „po celou dobu nemohl nic tvořit a musel se jen podřizovat průmyslu, který nemá naprosto nic společného s uměním“.

V Mnichově pracuje v televizi a v rozhlasu, přednáší na Deutsches Institut für Film und Fernsehen a ještě jednou si vyzkouší režii. Poslední titul jeho filmografie nese název Hledané dítě 312

a vypráví osud ztraceného dítěte v posledním roce druhé světové války.

Zajímavější je Machatého scenáristická spolupráce na filmu Stalo se 20. července, námětově poutavém snímku odehrávajícím se rovněž na konci druhé světové války a pojednávajícím o neúspěšném atentátu na Adolfa Hitlera.

Machatý po válce několikrát navštívil Československo příležitostí Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech, naposledy v roce 1960. Do konce života byl posedlý myšlenkou na znovunatočení Extase, překvapivě ve spolupráci se znárodněnou kinematografií. Tento projekt ale nikdy nedovedl k cíli – umírá na konci roku 1963. Jen pro zajímavost, v září 1964 byla uvedena v Československém rozhlasu jeho hra s okupační tematikou Slepá ulička.

Proč dnes vyhledat Machatého filmy?

Máte-li pocit, že československý film 30. let tvoří jen několik povrchních a občas inteligentních konverzačních komedií, sociální filmy V+W a spousta na plátno přenesené červené knihovny, pak by snímky jako Erotikon a Extase mohly změnit váš pohled na toto období. (Schválně řadím Erotikon do 30. let, byť je to němý film; ale nutno dodat, že pražskou premiéru měl až v roce 1930, a nelze opomenout, že svým filmovým projevem předběhl dobu.)

Invenční kamera, dynamický střih, hra se světlem, netradiční záběry, malebná hudba vynahrazující nedostatek či naprostou absenci dialogů, architektonická zdatnost a nápaditost – tím vším se vymykají tyto snímky z většiny dobové produkce. Oba filmy byly už ve 30. letech jakousi alternativou k obvyklé nabídce a tou zůstávají dodnes. Tím spíše, že žijeme v době, kdy orgasmus a nahá žena na plátně už nejsou ničím výjimečným; ale vykreslením smyslnosti se jen málo dnešních filmů může Extasi a Erotikonu rovnat.

Přesto je Machatý na našem území výrazně opomíjen, o čemž svědčí třeba i fakt, že na Wikipedii najdete relativně obsáhlý německý článek o jeho životě, zatímco česky psané heslo neexistuje.

Jen pro zajímavost, v anketě domácích filmových kritiků o nejlepší české a československé filmy 20. století, která proběhla v rámci Projektu 100 v roce 1999, se Extase umístila na 31. místě a byla překvapivě nejvýše hodnoceným prvorepublikovým titulem. Erotikon se dělil o čtyřicátou příčku, ale dosáhl pozice nejlépe hodnoceného němého snímku.

Příště se na tomto místě dočtete ještě víc zajímavostí o filmu, který dal název celé této rubrice.

Michal Kliment

Petr

Laňušce
krátká
sukénka
dovolovala
dělat
dlouhé
skoky přes
kořeny.
Vznášela se
přes závěje
žlutého listí
a nízké
větve jí
ukazovaly,
kudy se dát.
Sklouzla do
hluboké
jámy po
vývratu
a přikryla
se listím.

Laňuška

Laňuška stopovala. Věděla, že stop se nevyplácí, přesto stála v kratičké sukénce u krajnice se vztyčeným palcem. Byla jí zima. Mlha se trochu rozestoupila. Snášela se tma. Bylo špatně vidět, jestli něco jede. Kužely světla vybaflly nečekaně a hned zase zmizely. A když, říkala si, tak to určitě bude různolící starší pán gentlemanského ražení, v naškrobené čisté košili s jemným červeným proužkem, vonící nevтіravou decentní kolínskou.

Světla vybafla a brzdy zakvílely. Přistoupila k vozu. Dveře se otevřely a na Laňušku se cenilo patero řad zubů. Desatero očí zakoulelo bělmy. Laňuška poskočila, vzkřikla Aj! a vzala do zaječích. Pět Kubánců se vyhrnulo z auta a hurá za ní. Řidič se po několika skocích obrátil, zamkl s klením vůz a upaloval zase za ostatními. Nejdřív les pojal Laňušku a o chvíli později pohltil i všech pět Kubánců.

Dlouhé penisy pronásledovatelům překážely v běhu. Znali exotiku, štíhlé listy palem, ale neznali hluboký podzimní bukový les.

Laňušce krátká sukénka dovolovala dělat dlouhé skoky přes kořeny. Vznášela se přes závěje žlutého listí a nízké větve jí ukazovaly, kudy se dát. Sklouzla do hluboké jámy po vývratu a přikryla se listím. Že by ta jáma byla past? Laňuška si nebyla jistá. Zatajila dech a snažila se zklidnit tlukot splašeného srdce. Zaposlouchala se.

Bylo vidět už jen sotva na pár kroků. Zadíchaní Kubánci se zastavili. Svítili si zuby na cestu. Náhle si uvědomili, že stojí každý doce-la sám v tmavém lese. Otočili se. Les za nimi, les před nimi. Cesty

nevidět, druha nevidět. Co počít? Volat? Španělština zahlaholila lesem. Odrážela se od mohutných stříbřito-fialových kmenů, měnila směr, až se nakonec vrátila tam, odkud vzešla. Les si věděl rady.

Laňuška skrytá v náručí zlatého listí slyšela, jak se jí nad hlavou rozléhá hlahol. Nerozuměla. Z tónu hlasu však zněla tíseň. Nakonec, vždyť ty penisy přece jen nemůžou být až tak dlouhé. Rozhrnula listí a vystrčila hlavu. Jak však najít pět Kubánců, ztracených v temném bukovém lese? Laňuška se vyhrabala z listí. Na strom vylézt neuměla. Zavolala tedy haló! Vítr a větve však byly jiného mínění a lesem se ozvalo táhlé hóóó. Pět Kubánců pocítilo mrazení v zátylku. Duchy znali dobře. Duchů se skrývalo pod štíhlými listy palem dost a dost. Sklaplo jim. Svítící zuby je nesměly prozradit. Jejich drkotání však ztišit nedovedli.

Ostatní děti si nikdy nechtěly s Laňuškou hrát. Jednou odpoledne ji přivázaly v lese ke stromu a nechaly ji tak. Až matka jí při-

V Štengl

šla až za tmy rozvázat. Laňuška neplakala. Od té doby však věděla, že les je dobrý.

Jen jedna falešnice si s ní chtěla hrát. Pořád se jí snažila vecpat hlavu do klína. Prý spočítat, kolik chloupků že přibýlo. Nikdo nedojde vysvobození. Zbývá jen zoufalství. To kdesi četla, ale nerozuměla tomu. A tak tomu ani nevěřila. Přesto se jí ta slova uhnízdila v hlavě a často si je opakovala. Líbilo se jí to.

Kubánci šli v řadě jeden za druhým. Drželi se za penisy, jako se drží sluně za ocásek své matky. Ne že by je Laňuška přímo vedla. Jen kráčela svojí cestou kolem vývrátů a mezi kořeny. A oni ji poslušně následovali. Bylo jí jedno, kam jde. Listí šustilo pod nohama. Když obešli kruh potřetí, posadila se Laňuška pod vysoký buk. Kubánci zůstali stát. Jenže kruh byl kruh. S tím už nešlo nic dělat. Kruh funguje stejně v pralese jako v bukovém lese.

Vlastně to ani strom pořádně nebyl. Zřejmě víchř způsobil, že mohutná koruna ležela vedle kmene a ze země teď už trčel jen pahýl. Začínal trouchnivět. Možná za čas bude světélkovat. Ve větvích koruny stálo uvězněno pět Kubánců. Laňuška byla bezradná. Ráda trávila dlouhé noci sama v lese, ale takhle? Uchopila prvního z Kubánců za penis. Celou řadu vedla podél kmenu a pak poslednímu vtiskla penis prvního do dlaně. Kruh byl uzavřen. Dalšího nebylo třeba.

Kubánské matky čekaly trpělivě daleko, předaleko.

Korále a voňavka

Podpaží bych si nevyholil ale s voňavkami problémy nemám. Když dojde for men používám manželčin for women. „Smrdíš jako kurva,“ říká žena. Mně se kurvy líbí.

V salónku literární kavárny bylo narváno. Sedl jsem si k malému stolečku u dveří a kabát přehodil přes opěradlo židle. Intelektuálové a básníci se moc nemyjí, a tak jsem hezky voněl kolem sebe. Přišel chlapík. Sňal s hlavy červený dámský klobouk, pověsil ho na věšák, potom i kabát a sedl si k mému stolku. Kolem krku měl obrovské dámské korále.

„Dobrý korále.“ Řekl jsem.

„Dobrá vůně.“ Řekl on.

Básně, které ten večer četli, byly úplně odtržené od života.

Kolem
krku měl
obrovské
dámské
korále.

Martin

Léčba Medúzou

Doktorka se na něj
podívá a překvapí ji,
když v jeho výrazu
nenalezne žádnou
tvrdost, kterou by
podle hlasu
očekávala. Připadá
jí, že pokud by jeho
obličej měla nějak
popsat, pak tím
nejvýstižnějším
slovem by byla
prázdnota. Ovládá
oči i celou postavu
navlečenou
v šedém,
nemoderním
tesilovém obleku.

„Paní doktorko, fandíte *juventusu* *turýn*, nebo *menčestru júnajtyd*?“ Čtyřicátnice v bílém plášti sebou překvapeně trhne. Není moc hezká, ale energická otevřenost z ní dělá sympatickou ženskou. Člověk by k ní skoro mohl mít důvěru a svěřit jí své tělo bez větších obav a ostychu. Konec konců, co je tělo jiného než cestovní konzerva, s níž směřujeme kamsi do neznáma a tváříme se přitom, jako bychom si tu cestu kdovíjak užívali. A možná i ano. Jenže jsme-li jenom tím tělem, slupkou bez jádra, bytím bez duše, drsnou náhodou, pak proč se divit, že pro doktory jsme jen kusy masa s pár otvory-dírami, a když nějaká ta puklina chybí, tak se hned přidělá. Šmik šmik, píchy pích.

Tahle doktorka by taková být nemusela. Škoda, že se zabývá jenom nohama.

„No tak, Pavlíku, neotravuj s tím paní doktorku.“

Lékařka už přes minutu hledí na bosé nohy, které předstírají jeden kop do imaginárního míče za druhým. Kop, kop, a ještě jednou. Kop. Zase – a další. Klenba je na první pohled zborcená, palce jsou vbočené až za roh. Zanedbané, zatraceně zanedbané, ale to není nic neobvyklého, doktorka Maršíková mockrát viděla i horší. Viděla takové nohy, že bylo divu, že ještě dokázaly zbytek těla přenášet z jednoho místa na druhé.

Lidé nechávají spoustu věcí na poslední chvíli, tak proč ne i nohy. Celý život čekají na zázrak, do poslední chvíle ho vyhlížejí

a věří ve vzkříšení či aspoň v oživení z naklonovaných orgánů, genů či buněk namnožených kdesi ve zkumavce. Očekávají nesmrtelnost, kterou za ně někdo vytvoří.

„Pavle, nech toho!“

Mužský hlas zazní přísně a chladně. Tenhle člověk nemusí kvůli ledově svěžímu dechu převalovat v ústech žvýkačky, ten dokáže promrazit místnost pár slovy.

Doktorka se na něj podívá a překvapí ji, když v jeho výrazu nenalezne žádnou tvrdost, kterou by podle hlasu očekávala. Připadá jí, že pokud by jeho obličej měla nějak popsat, pak tím nejvýstižnějším slovem by byla prázdnota. Ovládá oči i celou postavu navlečenou v šedém, nemoderním tesilovém obleku.

Znovu se zadívá na pacientovy nohy. Nohy musí popsat do chorobopisu, nikoliv obličej, ničí obličej a ničí výraz či tón hlasu nemusí nikam zapsat. Naštěstí. Někdy by jí to pomohlo. Vypsat se ze všeho. Objektivizovat. Jenže je tady kvůli nohám. Ona, ale i on. Její práce jsou jeho nohy, deformity, bolesti, otoky, ne on jako osoba, byť by byla kdovíjaká. Není psychiatr. Za chvíli se objeví další a po něm zase další a ona se musí vždy znovu soustředit, prohmatat, popsat, rozhodnout – a zapomenout.

Přesto se nedokáže přinutit, aby řekla, že jí to nevádí. Proč by měla pořád něco předstírat.

Jeho nohy jsou teď klidné. Maršíková rychle zhodnotí stav žil, nehtů a barvu kůže. Nic chorobného nečeká, ale nesmí nic

Vokurka

opomenout. Lidé, kteří věci nejprve sami zanedbají, si nejvíce a nejraději stěžují. Neodpustí druhému ani chloupek.

„Položte si teď levou nohu tady na ten stoleček,“ přikáže kdysi naučenými a posléze zautomatizovanými slovy i tónem. I to je medicína. Žádné zbytečné molekuly či neviditelné děje v hloubi buněk. Proti tomu ji pořádá křivá a placatá nebo ještě lépe přímo koňská noha připadá jako něco, co má smysl, a když se k tomu ještě vezme do ruky skalpel, dláto a celé to ortopedické instrumentarium, to se člověk dokáže na čas cítit pánem osudu, dokonce i toho svého.

„Pavlíku, dej si tu nohu na stolek, jak říkala paní doktorka.“

Znovu ji to přinutí odtrhnout pohled od nohou. To ji nenechají ani chvíli v klidu, budou ji pořád rušit? Zadíává se tentokrát na ženu. Na rozdíl od hlasu jejího manžela zněl ten její laskavě, i když unaveně. I ona vypadá vyprázdňená, její laskavost jako by byla vykroužená smířením, vyhlazená tisíci, milióny opakováními. Laskavost prošoupaná jako linoleum v kuchyni. Kroky sem a tam, oběd, večeře, oběd, snídane... a za chvíli už jste na konci, na dně, na holém betonu.

Může jí být tak sedmdesát. Stejně jako její muž je čistě a pečlivě oblečena, i když stejně nemoderně. Z obou čiší atmosféra dávno neexistujících nedělí, jejich pečlivost je dnes k smíchu. Neděle už neexistují, žádné dny, kdy svět aspoň na chvíli může ustrnout a neměnit se, teď v kalendáři nejsou. Život nesnese ani maličké zastavení. Je nám

špatně, sotva upřeme zrak na něco nehybného či se nedej bože sami zastavíme. Máme hrůzu ze ztráty pohybu, bojíme se, že navždy zkameníme.

Ordinací zavane zápach naftalínu. Jako by to oblečení právě vytáhli ze skříně, vytřepali ho i s mrtvými larvami molů, které se rozprskly do vzduchu, navlékli se do něj a vyrazili k ní. Vůně naftalínu a domova se za nimi táhne až sem.

Chlupaté nohy zase naznačují kop. Už jí to nepřekvapí. Z lékařského hlediska jsou tyhle nohy lahůdkou. Pošle je k Michalovi na ortopedickou kliniku. Ať si je vyfotí do připravované učebnice.

„Nechte prosím tu nohu klidně ležet, musím si ji prohmátat.“

Konečně se přinutí ho napomenout. Hlas zazněl nervózně, ale Maršíková je kupodivu ještě nervóznější z očekávané ozvěny. Kdo se zase ozve – matka, nebo otec?

Dříve než to některý z nich stihne, promluví Pavlík.

„Nejlepší góly dává Pavel *Medvěd*. Pavel jako já. Proto jsem pro *juventus turýn*.“

Už to nevydrží a podívá se přímo na něj. Až teď si ho pořádně všimne, nejen jeho nohou. Třicet let – zapisovala před chvílí do počítače jeho datum narození – nakrátko ostříhaný, pečlivě oholený, i když s pár škrábanci, jako mají kluci v tanečních. Nebo aspoň mívali za jejího mládí, když nebyly žádné holicí superstrojky. Brýle s tlustými skly. Malá, trochu obtlouklá postava. Velké dítě, které přerostlo samo sebe.

Sedí proti ní, chvílemi dítě, chvílemi podvín a blázen. Debil, připomene si Maršíková, debil nikoliv jako nadávka, ale jako označení pro nejlehčí stupeň duševní zastořlosti. Debil, imbecil, idiot, vypočítává si v duchu jednotlivé stupně. Idiot je podle starých Řeků cosi jako soukromník, kterému nelze svěřit žádný úřad. Žije si jen ve svém světě a tomu, co je okolo, nerozumí. Nedomluví se s cizím světem domluvit. To sedí, až na to, že teď se už nedomluví nikdo s nikým. Rozumíme snad našemu světu lépe? Jsme opravdu všichni idioti, zatímco on je jenom debil?

„Běhá po parku se starou školní brašnou přes rameno, vždycky si k někomu přisedne nebo se přidá, když dotyčný parkem jenom prochází, a spustí o Lize mistrů nebo kanadsko-americké hokejové lize nebo něčem podobném. Či jenom tak vybafe: *Fandíte Slavii nebo Spartě, já vždycky Spartě*, a pak už zase uhání jinam.“

Michal jí o něm vyprávěl. Musí to být on. Michal ho už několikrát potkal v parku nedaleko nemocnice, ale nakonec se s ním setká ona ve své ordinaci! Náhoda pro ni není nic neobvyklého. Pošle ho Michalovi na kliniku. Kdyby se mu místo fotbalu rovnou svěřil s nohama...

Zamyslí se a skoro přeslechne další napomenutí, které se na Pavlíka sneslo. Otcův hlas zněl drsně, tak asi mluví krotitel ke svým lvům či slonům. Žena jako ozvěna tvrdá slova změkčovala. Po chvíli lékařka zjistí, že se začali hádat. Polohlasně na sebe vy-

Bylo někdy možné se
jím pochlubit, mohli
jeho rodiče říct, to je
naš syn, podívejte se
na něj, jak mu to sluší,
nebo byl určen jen
k domácí citové
spotřebě? Dospělý,
který nedospěl a nikdy
nedospěje, běhá po
parku a obtěžuje lidi,
zatímco jeho matka
a jeho otec sedí doma,
jenom ho starostlivě
oblečou a zase ho
přivítají, když se navrátí.
A když už ho nohy bolí
tak silně, nesnesitelně,
že nemůže běhat po
parku, tak ho zavedou
k lékaři.

střelují slova, která jsou jen posly něčeho, co stejně nemůže být vysloveno. To tu nebude nikdy klid? Naopak Pavlíkova noha mezitím leží úplně nehybná na stolku, takže konečně může dokončit vyšetření.

Michal jí o něm několikrát vyprávěl. Smál se, ale jí při tom šel mráz po zádech. Bála by se ho potkat sama v parku. Michal se tím naopak bavil. Jenže on miluje všechno bizarní. Jeho byt je plný kuriozit. Vzpomene si, jak k němu poprvé před lety vešla a hned v předsíni narazila na africké masky a perokresby s vyobrazením nejrůznějších zrůd se srostlých rukama, nohama, s obrovskou nebo naopak chybějící hlavou... Na čestném místě obýváku visela hlava Medúzy. Podívej se jí do očí – a takhle zůstaň, na pořád, smál se tehdy. Měšťanský byt na Starém Městě, kde Michal žil od narození, byl skoro bez sluníčka, ale zato se škleby boha slunce na polici. Okna hleděla do temného dvora a ve skleněných vitrínách se blyštěly nádoby nejrůznějších tvarů a historické lékařské nástroje.

Pohlédla znovu na starou ženu. Její syn je pro většinu lidí taky kuriozita. Třicetiletý muž, který i přes své nedělní pečlivé oblečení nebo právě kvůli němu je nepřehlédnutelný. Každý jeho pohyb, slovo, intonace jsou nápadné. Z jaké vitríny asi utekl? Bylo někdy možné se jím pochlubit, mohli jeho rodiče říct, to je náš syn, podívejte se na něj, jak mu to sluší, nebo byl určen jen k domácí citové spotřebě? Dospělý, který nedospěl a nikdy nedospěje, běhá po parku a obtěžuje lidi, zatímco jeho matka a jeho otec sedí doma, jenom ho starostlivě oblečou a zase ho přivítají, když se navrátí. A když už ho nohy bolí tak silně, nesnesitelně, že nemůže běhat po parku, tak ho zavedou k lékaři. A obléknou se, jako by šli na opravdovou návštěvu. Nebo na úřad. Nebo možná kamkoliv.

Jenže co ona o tom ví. Děti nemá, nedokáže si nic z toho představit. Raději proto

dál prohmatává nožní klenbu a zkouší hybnost palce. Pak si sundá rukavice a hodí je do koše. Medicína dnes dokáže zázraky, ale nejde jen o její tělo, sama někdy cítí, že pro ni je už po všem. Co je stárnutí? Vědomí toho, že co nebude teď, nebude už nikdy, řekne si. Spíš než na křivé nohy Pavlíka, s nimiž teď stejně nedokáže nic udělat, myslí na své tělo. Teplé, vlhké tělo, které zvolna stárne. Na povrchu a bezpochyby i uvnitř. Proto je taky s Michalem, který nechce další děti ani manželku, a proto on je s ní. Nazvali snad tohle někdy láskou?

Michal Pavlíkovy deformované nohy ocení a perfektně mu je spraví. Jak nejlíp to jen půjde. Co dělá, to dělá dokonale. A sám si tu dokonalost hned vychutnává. Někdy to vypadá, že by nejraději všechny ty nohy a klouby, které spravil, všechny ty nahrazené kyčle a do latě srovnaná kolena nacpal do svých vitrín v obýváku, aby se na ně kdykoliv mohl podívat a obdivovat je.

Je ambiciózní, chce se stát šéfem kliniky. Chce vyniknout. Po večerech studuje a sedí u počítače. Ona už spí, zatímco Michal ve vedlejším pokoji říká cosi do diktafonu.

Napadlo ji, co vlastně v jeho životě dělá ona.

Pocítí nutkání podívat se na sebe a otočí se směrem k zrcadlu, které visí nad umyvadlem v rohu ordinace. Překvapeně zjistí, že se v něm vidí. Nikdy před tím to z tohoto místa nezkusila. Proč taky, proč by se na sebe dívala ve chvíli, kdy vyšetřuje pacienta. Michala si ovšem představit dokáže, ten by při operaci jistě sám sebe s uspokojením pozoroval. Hbité prsty, silné ruce, rychlý úsudek. Ona však spatří v zrcadle jen stárnoucí ženu, jak se sklání nad kusem chlupaté a křivé nohy. Bizarní pohled. Možná jsem sama taky kuriozitou, napadne jí, jenom jsem si toho dosud nevšimla. Žádný make-up ani žádné tituly to nespraví. Žádná

maska, kterou nasazujeme na nevyhnutelnou budoucnost, nás nadlouho nezachrání. Chceme-li masce ze slov a iluzí uvěřit aspoň na chvíli, nesmíme se na ni nikdy dívat příliš dlouho, nesmíme ji za žádnou cenu pozorovat v okamžiku, kdy se sami neřítíme někam pryč. Nesmíme se nikdy nechat léčit Medúzou...

To je ono, hořce se v duchu zasměje, proto si mě Michal vybral. Jsem další bizarnost v jeho sbírce. Něco, co ustrnulo. Ano, to je správná diagnóza – bizarnost je něco, co se odmítá hýbat, co netouží po jiné změně než té, jaká je daná nevyhnutelností.

Skončí vyšetřování a začne psát do počítače diagnózu a doporučení k další léčbě. Brzy bude potřeba operace, řekne věčně směrem do rohu místnosti, kde stojí rodiče. Pavlík už je obutý do laciných a ošoupaných, ale čistých bot, a zase kope do imaginárního míče. Dává jeden gól za druhým. Jeho rodiče se už nehádají, mlčky hledí na svého syna a jako by se vyhýbali pohledu jeden na druhého.

Doktorka Maršíková jim podá kus papíru, který vyjel z tiskárny. Ruku natahuje muž, ale lékařka najednou instinktivně list přistrčí ženě, jako by tím chtěla rozhodnout jejich předchozí hádku a přinutit ji, aby uznala své vítězství. Žena vysune, byť váhavě, svou ruku, a papír od ní převezme.

Jejich oči se na okamžik setkají. Žena vydrží lékařčin upřený a zkoumavý pohled, ale její oči ani výraz se během té chvílky ani v nejmenším nezmění. Jako by říkaly: Vidím vás, jste tady, ale to je taky všechno, víc to pro mě neznamená.

Mělo by snad něco mezi námi problesknout – pochopení, lidskost, ženské spiklectví, ptá se Maršíková sama sebe a odvrátí pohled jako první.

„Děkujeme vám, jste moc laskavá,“ řekne žena, když se jejich pohledy opět rozpojí. Jsou to zase stejná slova, stejný zdvořilý

a prázdný tón. Tón neděle, která vždycky jednou přijde a opět zmizí, a tak to jde pořád dokola, nic to nedokáže změnit, ale samo je to taky nezměnitelné.

Je to přece náš život, říká její mlčení a její nevýraz, naše povinnost, naše břemeno. Jenom my víme, co z toho je osud či náhoda a co z tohoto osudu jsme si zasloužili. Co vy víte o našem mládí, čím jsme byli, co jsme dělali, komu jsme ublížili? Proč si myslíte, že Pavlík je vysněné pozdní dítě? Přijde vám to romantické, zajímavé...? Co když je to všechno úplně jinak...

„Nashledanou,“ řekne Pavlík hlasitě, a přetrhne tak její nesmyslné fantazírování. „Měla byste fandit *juventus* *turýn*, hraje tam...“

„Mně takové věci ani v nejmenším nezajímají,“ skočí mu lékařka chladně do řeči. Třeba ta ženská byla domovnice, která udávala, a on byl u tajné komunistické policie. Pěšák v drtivé mašinérii. Třeba je někdo proklel. Nebo je naopak komunisti zničili. Nebo se jim jenom smůla lepila na paty. Nebo...

Ještě chvíli se v ní rojí podobné úvahy a její podráždění dál narůstá. Musí to v sobě hned zarazit. Chce říct ještě něco, čím by to ze sebe dostala, ale nic ji nenapadá. A tak místo pozdravu se ještě jednou podívá na starou ženu a řekne:

„Měli byste mu koupit pořádné boty, hlavně pevné, nešetřit na nich...,“ a když se za nimi zavrou dveře, zmačká jakýsi papír ležící na stole a mrskně jím po zrcadle, které tuto ránu snadno vydrží a dál se na ni šklebí.

„Koupíme,“ neslyší už Maršíková odpověď. „Určitě mu je koupíme,“ opakuje muž ještě jednou. Říká to jenom pro sebe, zaslechnout to může nejvýše jeho žena, ale ta už si dávno zvykla ho neposlouchat. Skloněná upravuje nohavici u kalhot svému synovi, který střílí další z mnoha gólů.

Je to přece náš život,
říká její mlčení a její
nevýraz, naše
povinnost, naše
břemeno. Jenom my
víme, co z toho je osud
či náhoda a co
z tohoto osudu jsme si
zasloužili. Co vy víte
o našem mládí, čím
jsme byli, co jsme
dělali, komu jsme
ublížili? Proč si
myslíte, že Pavlík je
vysněné pozdní dítě?
Přijde vám to
romantické,
zajímavé...? Co když je
to všechno úplně
jinak...

Kvítky na tubetějce

**...pracujeme s láskou a chutí
pro Stalina a Gottwalda, neb
oni jsou příští náš život...**

Stranické schůze. Pojem pro většinu dnešní populace absolutně bezobsažný. Pokud někomu něco konkrétního říká, spojuje se mu nejspíše s pojmy nuda, šed', tlachání, předstíraný zájem, povinnost. My se dnes ale vydáme opět do doby 50. let, tedy do časů, kdy pro straníky a nejen pro ně stranická schůze byla cosi důležitého, podstatného, pro leckoho možná vrchol týdne nebo měsíce. Dnes to tedy bude vyprávění střípkovité, útržkovité, spojené rétorikou té doby a důrazem na roli propagandy a agitace. Dnešní tubetějka by se mohla jmenovat „Bezhlavá disciplína“.

Vybrali jsme Liberecko, region v letech po druhé světové válce velmi problematický. Zatímco dnes nás v souvislosti s pohraničím spíš zajímají otázky odsunu, na počátku 50. let to byly ale hlavně otázky dosídlení a vůbec dalšího fungování regionu jako živého sociálního organismu. Obecně platí, že v této době okresní výbor KSČ v Liberci trápila hlavně kolektivizace venkova, zemědělství bylo už

na první pohled jedním z nejčastějších témat tehdejších stranických schůzí okresních funkcionářů. S kolektivizací se dokonce pojila mnohá zdánlivě vzdálená témata. Například schůze týkající se „nových úkolů instruktorského sboru“ z 25. března 1950 kromě specifických zemědělských a technických stránek věci probírala také otázky propagační. Soudruh Lux ve svém projevu tehdy mimo jiné řekl:

„...Další, o čem je třeba, aby okr. výbor uvažoval, je nový pracovní plán schůzí – aktivů. Celá řada aktivů a schůzí je přeložena na jiné dny, protože v pondělí je schůze sekretariátu a předsednictva a v prvních čtyřech dnech proběhnou všechny aktivity a schůze. (...) Je třeba ustavit zvací dvojice, které budou zvat účastníky na 1. máj. Oslavy proběhnou stejně jako loni. Přehlídka všech účastníků bude na Husově třídě. Je nutno i ve vesnických organizacích zorganizovat přípravy 1. máje. Ve Václavících se již připravují – vypíší soutěž závazků.“

Pohraničí se tehdy potýkalo také s nedostatkem pracovníků všeho druhu. Na závěr zmíněné schůze zmínil tento podstatný problém s. Hajn:

„S. Lux zde konstatoval, že někteří soudruzi se vůbec nedostavili a ani neuznali za vhodné se omluvit. Vyhledávání kádrů je otázkou nejen

OV, ale otázkou všech členů strany. Musíte nám přinášet typy lidí, které je nutno dáti do škol, a tito budou potom nastupovat na místa těch, kteří se nezúčastnili práce.“

Počátek padesátých let, to je také ustavování samotné struktury komunistické strany, která se po válce a hlavně po únoru 1948 rozrostla o pořádnou várku nových členů. Všichni museli být prověřeni a schváleni. Bylo třeba se podívat na zoubek také letitým členům strany, jestli se třeba na nedávné politické události nedívají z nevětšinového úhlu pohledu nebo snad dokonce kriticky. S. Navrátil na schůzi OV KSČ 30. září 1950 rozhodl, dlužno říci, že spíš musel zkritizovat, probíhající stranické prověrky:

„Při posledním hodnocení prověrek okresních pracovníků bylo potvrzeno, že úroveň prověrek není na výši. Při předávání prověrek do výborů organizací a členů kvalita klesla. Nedovedli jsme zapojit všechny členy do prově-

rek jako do hlavního úkolu.“ A jiný člen předsednictva OV dodal: *„Nedostatek prověrek vidím v tom, že prověrky závodních organizací nám sklouzávají na úroveň prověrek 1948. Vidíme, že funkcionáři neprostudovali usnesení ÚV o prověřování ani brožury ‚Jak prověřovat‘.“*

S. Bělohlávek z Chrastavy přidal příklad ze života:

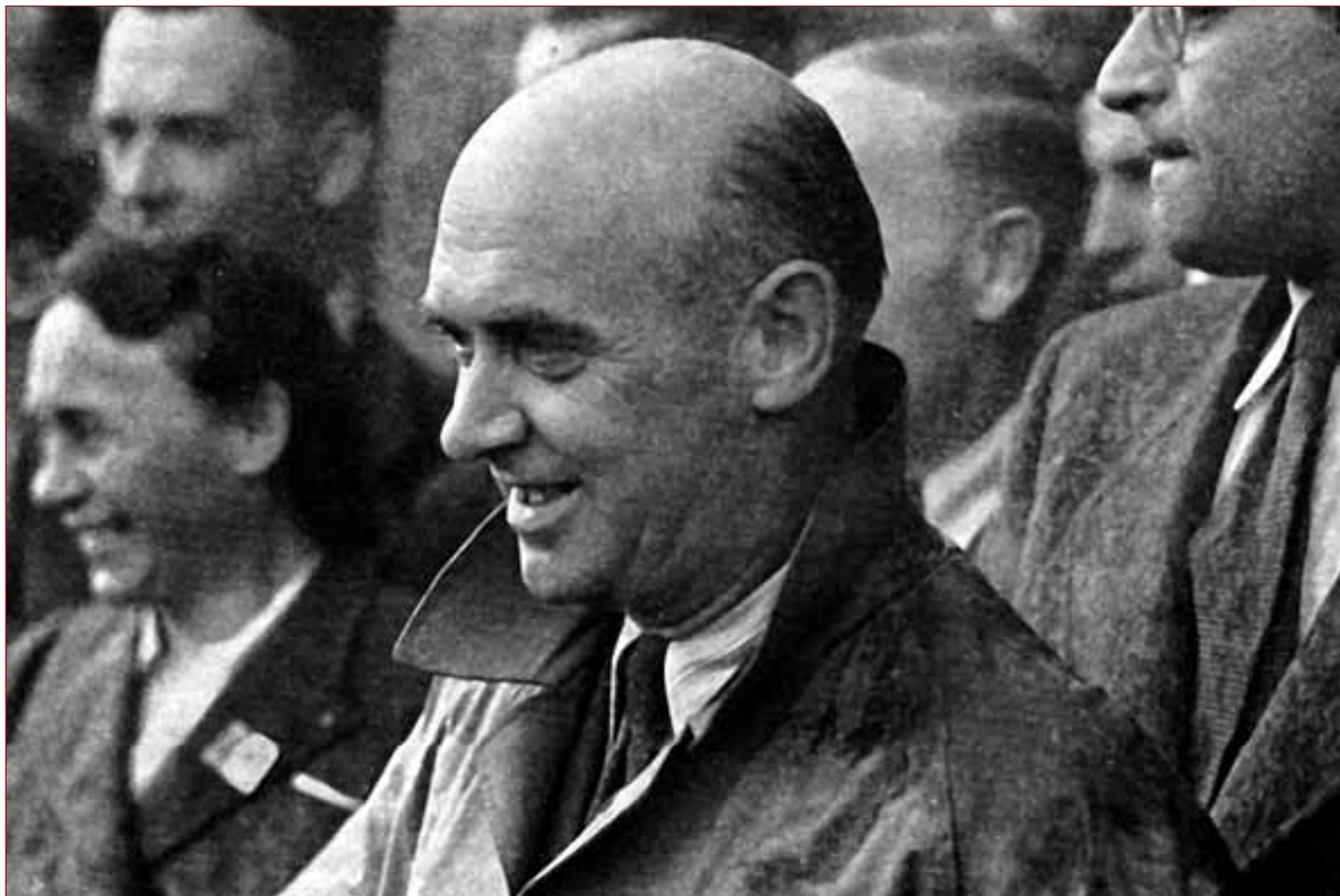
„V Chrastavě jsme diskutovali a ukazovali si na případech, jak má prověrka vypadat. S. Mocek, který je instruktorem v Chrastavě, byl na aktivu přítomen a pak šel prověřovat. Když jsme se za ním dostavili, zjistili jsme značné nedostatky. Soudruh nerozebral usnesení ÚV, nevysvětlil význam prověrek a nakonec dával sám otázky, které nebyly zaměřeny přímo na prověřovaného soudruha. Zrušili jsme tyto otázky a provedli vysvětlení.“

V usnesení pak okresní výbor požadoval zlepšení úrovně prověrek a svolání schůzí instruktorů, kterým měl být smysl a poslání těchto prověrek lépe vysvětlen. Návod, jak postupovat, měli pak čerpat ze stranického tisku:

„Organizacím bude prodejnou OS-KSČ rozeslán časopis Funkcionář, aby tyto prostřednictvím výboru mohly čerpat zkušenosti z jiných okresů.“

„Na slavnostní schůzi krajského akčního výboru Národní fronty a krajského výboru obránců míru bylo zahájeno lidové hlasování za pakt míru v Libereckém kraji. Úderníci Jan Dedecius a Marie Ištvanfiiová podepisují hlasovací lístek.“

„Soudruh Václav Kopecký,
ministr informací a osvěty,
1. máje 1948 v Liberci.“

V únoru 1951 se soudruzi k prověrkám vrátili a provedli hodnocení, jak se tehdy říkalo. Tady už kritika nebyla tak ostrá, prověrky proběhly, někteří pasivní soudruzi byli vyloučeni, většina přijala nové závazky apod. Většinou si funkcionáři chválili kladný vliv prověrek na zlepšení zemědělské výroby a také instruktory, kteří plnili své úkoly. Z obecné sebechvály vybočil až s. Peterka:

„Navštívil jsem celkem 6 výročních schůzí v závodních organizacích. Zprávy o činnosti na výročních členských schůzích se zlepšily. Diskuse byla však jednostranná. Většinou se jí zúčastnili funkcionáři organizací. Ve zprávách o činnosti bylo málo ukázáno na nedostatky jednotlivých funkcionářů. Co je závažným problémem, je, že málo byla soudruhům jasná práce referenta mládeže nebo referentky žen. Bude nutno více propagovat časopis Funkcionář, aby členové se lépe informovali o úkolech.“

Témata stranických schůzí na okresech nebyla samozřejmě jejich vlastní problémy, ale byla dodána z kraje a případně přímo z ÚV KSČ. Například 3. března 1951 se trochu opožděně konala schůze k 3. výročí 25. února 1948, hlavní referát, který shrnoval referát Gottwalda na únorovém slavnostním zasedání ÚV KSČ, přednesl zdejší stranický šéf Vetiška:

„...Úsilí záškodnické propagandy, která se snažila tvořit ovzduší nejistoty, je rozbito na padrť a všichni lidé myslící pokrokově, kteří mají lidově-demokratický stát rádi, si ulehčeně oddychli. (...) Ve svém referátu budu vycházet z toho, že jste průběh zasedání ÚV četli. Omezíme se proto na potvrzení některých významných bodů zasedání, abychom si oživil v paměti celý jeho průběh a aby soudruzi sami měli dosti možností se k projednaným jeho částem v diskusi vyjádřit. Těžištěm celého jednání ÚV byl referát s. Gottwalda. Tímto referátem byly osvětleny všechny problémy dneška (sic!) a byla také na ně dána jasná a všem srozumitelná odpověď. S. Gottwald názorně ukázal, opíraje se o velikou řeč s. Stalina, jaká je a jak má být posuzována nynější mezinárodní situace. Ukázal, že svět je rozdělen na dva tábory – velký tábor míru a tábor států ovládaných imperialistickými válečnými štváči, jimž stojí v čele USA.“

Vzhledem k regionu kladl Vetiška důraz na pasáže Gottwaldova referátu týkající se Německa:

„V západním Německu je tomu jinak (než v „mírovém“ Německu východním, pozn. aut.). Imperialisté si vydrží různé kreatury typu Jaksche, aby rozdmýchaly nový světový požár. V plánech západních imperialistů hraje určitou úlohu také příslušníci zrádné české emigrace, kteří spekulují na novou válku jako jedinou možnost k tomu, aby se dostali zpátky do republiky, zmocnili se opět svých dřívějších fabrik a velkostatků a mohli vykořisťovat dělníky a rolníky. Přitom se pranic nerozpakují paktovat se s esesáky a jinými kreaturami. (...) Kdyby skutečně nedošlo k odsunu Němců od nás, když naše reakce sbírala všechny síly k útoku proti republice, kdyby zde zůstala 5. kolona, o kterou by se mohla reakce opřít, dejme si otázku, zda bychom mohli tak lehce zvítězit. (...) Odsun Němců nebyl jenom takový čin, který by odpovídal heslu Oko za oko, zub za zub, bylo to promyšlené a nutné. Ale tím více, a to je naší hrdostí KSČ, že jsme mohli z naší oblasti dát desítky a sta německých dobrých soudruhů, kteří dnes v demokratickém Německu pracují a jsou našimi největšími přáteli, protože jsou odchovanci naší KSČ, kteří s námi prožívali celý boj a právě tím jsou největší oporou nejenom v lidovém demokratickém Německu, ale i v západním Německu, kde zakládají různé spolky.“

Stranou samozřejmě nemohly zůstat ani vnitrostranické problémy té doby:

„Soudruh Gottwald zabýval se některými vnitrostranickými otázkami. Promluvil o případu zrádců a spiklenců Šlinga, Švermové a spol. Je nutné si uvědomit, že v tomto případě šlo o rozsáhlé spiknutí ve straně s cílem ovládnout stranu, změnit kurs její politiky a nastoupit cestu zpět, cestu ke kapitalismu, cestu ke spojení s táborem imperialismu. Souvisí to se zostřováním třídního boje. Buržoasie povolává, mobilizuje všechny své rezervy a snaží se proniknout do vládnoucí strany. Jakmile se třídní boj zostřeje a buržoasie ztrácí jed-

nu posici za druhou, tu se třídní nepřítel snaží vyhodit poslední a zároveň svou první kartu. Mobilizuje své agenty uvnitř strany.

Dvojí druh zrádců – vyložení špioni a za druhé kolísavci, panikáři, kteří podléhají argumentům třídního nepřítele a nakonec se s ním spojují. Výsledek je ovšem stejný, ať již je jejich původ a vývoj různý. Šling a Švermová jsou toho příkladem.

Buržoasie se vždycky snaží dělnické hnutí rozleptávat pomocí provokatérů, agentů a zrádců. Bylo tomu tak v předmnichovské republice a i během okupace. Dnes víme, že Američané, kteří nám drzým způsobem odvezli ze Štěchovic tak zvaný Frankův archiv, archiv Gestapa, že to nebyla náhoda. V archivu byla velmi pečlivá kartotéka všech agentů Gestapa a Sicherheitdienstu. Američané mají dnes v rukou seznamy, závazky a doklady starých agentů a nutí je, aby nyní pracovali pro Američany.

Špioni jsou také v řadách těch, kteří kdysi bojovali ve Španělsku, jako interbrigadisté. Po pádu demokratického Španělska přišli do francouzských lágrů, žili za velmi zlých podmínek a stali se předmětem nátlaku a vydírání francouzských, amerických, německých a jiných výzvědných služeb.“

Padesátá léta vstoupila do časů své nejhroznější slávy. Na oblastech se to odrazilo jednak lokálními politickými procesy, především s někdejší politickou opozicí a kulaky, a také zvýšeným tlakem na propagandu, agitaci a další prostředky a metody zmrtvění společnosti. Na závěr schůze 28. dubna 1951 například s. Fischerová vytýčila cíle agitace na další období:

„...Měli bychom si všimnout práce agitačních důvěrníků, aby výbor se jimi zabýval, aby dostávali náplň a správnou argumentaci, a máme řadu materiálu, jen ho umět dobře použít. V příštím měsíci budeme připra-

„Buržoasie se vždycky snaží dělnické hnutí rozleptávat pomocí provokatérů, agentů a zrádců. Bylo tomu tak v předmnichovské republice a i během okupace. Dnes víme, že Američané, kteří nám drzým způsobem odvezli ze Štěchovic tak zvaný Frankův archiv, archiv Gestapa, že to nebyla náhoda. V archivu byla velmi pečlivá kartotéka všech agentů Gestapa a Sicherheitdienstu. Američané mají dnes v rukou seznamy, závazky a doklady starých agentů a nutí je, aby nyní pracovali pro Američany.“

„Poslanec soudruh Jan Harus, předseda krajského výboru KSČ.“

vovat výročí 30 let KSČ. Bude to velká kampan. Práce našich agitačních pracovníků bude záviset v tom, jak budeme umět lidem postavit před oči práci dříve a dnes a život dříve a dnes. Takových přirovnání máme tolik, že opravdu závisí na tom, jak použijeme všech příležitostí, abychom o tom dovedli mluvit. Za dva dny slavíme svátek 1. máje. (...) A bude záležet na nás, abychom v těchto posledních dnech dohlédli na přípravy, jak jsou kde zajištěné podmínky ke zdárnému provedení těchto oslav. (...) Jestli nemáme ten životní elán, nejsme ještě tak vychovaní, že nedovedeme tak plnit tyto úkoly jako Sovětský svaz a jeho lidé, tak myslím, že zde hodně a hodně se můžeme přiblížit k sovětským lidem tak, abychom se naučili čerpat z pramene sovětské literatury. A taková kniha Donbas, Daleko od Moskvy, Rozrušená země a zase je to nutno připomenout našim lidem, jak pracovali naši lidé dříve, když neměli tuto literaturu, tyto možnosti, jaké máme dnes.“

A tak se povinně mezi dělníky a rolníky četla díla sovětských spisovatelů, agitovalo se a školilo. A když přišly třeba nějaké ty volby, agitační práce gradovala asi jako dnes reklama před Vánoce.

Z návrhů usnesení plenárního zasedání OV KSČ v Liberci 10. listopadu 1951:

„Všechny základní organizace na závodech projednají a zkontrolují během příštího týdne znovu jak politické, kádrové přípravy voleb do závodních rad, tak aby do závodních rad byli zvoleni nejlepší a politicky nejvyspělejší pracující na závodě, kteří budou zárukou úspěšného boje za další rozvinutí socialistické soutěže, zvyšování produktivity práce a odměňování podle zásluhy. Výbory organizací zajistí prohloubení politické přesvědčovací kampaně tak, aby volby do závodních rad se staly majetkem všech pracujících na závodě, aby současně s volbou do závodní rady rozvinula se soutěž o předčasné splnění 3. roku s mohutným nástupem do 4. roku Gottwaldovy pětiletky.“

Na tomto plénu došlo také k výměně – šéfem KV KSČ se stal poslanec parlamentu Sova, soudruh Vetiška, který vedl Krajský výbor byl prý na žádost Gottwalda převeden na jiné, odpovědnější místo – tedy do předsednictva ÚV KSČ. Sova ve svém prvním projevu na plénu liberecké okresní organizace vytkl hlavní cíle své politiky, ale také nedostatky, které je třeba zlepšit, na prvním místě byla „nedostatečná masová politická práce“:

„Ne dost jsme svolávali schůze, ne dost jsme přesvědčovali jak komunisty na členských schůzích, tak nekomunisty na veřejných schůzích. My bez těch druhých nic neuděláme. My můžeme vést a řídit masu, když dokážeme je přesvědčit o správnosti naší politiky, aby šla za námi. Stojíme např. nyní v situaci, že musíme omezovat elektrický proud. Spotřeba je vyšší o 25 %. Když nepřijdeme na závody a nevysvětlíme všem členům, všem dělníkům a zvláště našim ženám, které mají děti, mají obtíže a budou mít obtíže na noční směny, když my nedokážeme toto vysvětlit a když nepřesvědčíme lidi, že je to potřeba, že to není legrace, pak to soudruzi pochopí a budeme moci zajistit plán a nebudeme mít fluktuaci. Když jim to nevysvětlíme, pak můžeme počítat s největšími obtížemi.“

Kde vidíme obtíže, vidíme, že komunisté šli sekernicky. Neměli dost trpělivosti. Odstranění nedostatky znamená zvyšování masovou práci, zvýšení agitaci. Musíme si stále uvědomovati, že tam, kde my neagitujeme, tam bude agitovati nepřítel. Když zakřikneme každého reakcionáře, když budeme dobře agitovat a dobře přesvědčovat, pak bude konec se šeptandou, bude konec zahraničnímu vysílání a bude konec se všemi úspěchy, které sem tam reakce má právě proto, že my neagitujeme, nepřesvědčujeme trpělivě o naší pravdě.“

V diskusích na takovýchto plénech zaznívaly kromě shrnutí hospodaření družstev, případně výčtu nedostatků, které je v práci místních organizací napravit, také vyznání politikům, i celému socialistickému ideovému směru. Na této schůzi se takto až s náboženským fanatismem například projevil s. Klouček z elektrárny Andělská Hora:

„Vezmeme si příklad z našich starších soudruhů, kteří se zřekli všeho osobního pohodlí a neváhali položit své životy za to, abychom my i naše děti se měli lépe. Nechť naše dnešní zasedání nese pozdravení hrdinným Korejcům i všem lidem, kteří umírají za to, aby hořubice míru se usadila všude tam, kde se probouzí nový socialistický člověk. Soudružky a soudruzi, pracujeme s láskou a chutí pro Stalina a Gottwalda, neb oni jsou příští náš život. Nechť žije na věky československo-sovětské přátelství, nechť žije učitel všech národů s. Stalin i náš milovaný s. K. Gottwald, který nás vede svojí klidnou rukou k naší vytčené cestě – socialismu.“

A potom vybuchla v lůně strany hypernova – byl zatčen generální tajemník strany Rudolf Slánský. Regiony opět mohly jen snaživě přihlížet a posílat petice odsuzující „psa Slánského“. Dne 2. února 1952 na schůzi OV KSČ referuje s. Rozmara:

„My dnes můžeme plně potvrdit, že i když byla zneškodněna banda zrádců a špiónů typu Slánského, Šlinga a Švermové, že jsme neodstranili ještě škůdcovské metody, které tito do naší strany vnášeli proto, aby naši stranu v její akceschopnosti oslabovali, odtrhli ji od širokých mas, aby se nakonec mohli zmocnit strany a nastolit u nás znovu kapitalismus, postavit naši zemi do tábora imperialistů, do tábora války.“

Soudruh Rozmara na tomto základě pak vystavěl projev, kde ukazuje, co všechno je třeba v regionech zlepšit, aby se strana příště vyhnula podobným kauzám:

„Třetím kladem je to, že se již ukazuje, že někteří naši funkcionáři základních organizací začínají řídit svoji práci pomocí tisku, ať již Rudého práva nebo Funkcionáře. Mnozí předsedové základních organizací, i když jsme je svolali na aktivity, měli již prostudované Funkcionáře, jako s. Cívín ze Silky, Liberec, soudružka Machová z Bílého Kostela a další. Soudruzi z MNV při projednávání provozního řádu JZD na aktivu komunistů se řídili úvodníkem Rudého práva ze dne 29. ledna 1952. Poprvé v naší prodejně byl vyprodán časopis Funkcionář. Co to znamená? Že je to první krůček k tomu, aby organizace strany začaly provádět denně politiku strany na základě tisku, že tisk jim bude vedle přímé pomoci OV dobrým rádcem v jejich úkolech.“

A jak tedy třeba ještě v červenci 1953 na Liberecku probíhala agitace mezi pracujícími? O tom docela barvitě vypráví zápis ze schůze z 25. 7. 1953. Z usnesení:

„Zvlášť velkou pozornost věnovalo plénum OV otázce agitační práce, kde zjistilo, že její úroveň naprosto neodpovídá vysokým úkolům, které okresní organizace na úseku průmyslu, obchodu i zemědělství musí zajišťovat a řešit. Okresní výbor dosud nevede správně základní organizace k plnění stanov strany, pokud se týká agitační a organizační práce v masách, k uskutečňování stranických hesel a usnesení, k využívání místního a celostátního tisku a rozhlasu. Tato skutečnost vedla k tomu, že komunisté vždy nebojovali za usnesení strany a vlády, nestáli v čele budovatelských úkolů, což bylo by nutně ve svých důsledcích muselo vést k narušování spojení strany s masami nepartijních pracovníků.“

A tak se OV usnesl, že je nutné „věnovat větší péči zlepšení agitační práce na závodech ve smyslu směrnic politického sekretariátu ÚV, a to především v prohloubení činnosti agitátorů, osobní agitace – jako nejvýznamnějšího úseku agitační práce, ve zlepšení využití stra-

„Soudruzi z MNV při projednávání provozního řádu JZD na aktivu komunistů se řídili úvodníkem Rudého práva ze dne 29. ledna 1952. Poprvé v naší prodejně byl vyprodán časopis Funkcionář. Co to znamená? Že je to první krůček k tomu, aby organizace strany začaly provádět denně politiku strany na základě tisku, že tisk jim bude vedle přímé pomoci OV dobrým rádcem v jejich úkolech.“

„Poslanec soudruh Rudolf Vetiška, krajský politický tajemník.“

nického tisku, nástěnek, rozhlasu a závodních klubů.“

Z referátu vedoucího tajemníka OV KSČ s. Havelky:

„Je nutno otevřeně říci, že naše agitace nestojí na výši úkolů, které musíme zvládnout. Různí lidé často u nás nařikají nad nemožností splnit ten či onen úkol, nařikají nad „pasivitou členů“. (...) A při tom zapomínají, že jen jedna cesta nám může vyřešit většinu potíží. Jít k lidem, vysvětlovat jim naši politiku, reagovat na jejich připomínky. (...) funkcionáři neoslňují sami sebe svými znalostmi marxismu, proto, že nenechají lidi s nezodpovězenými otázkami a rychle reagují na denní události, proto, že za politiku strany bojují na pracovištích nejlepší, nejvyspělejší funkcionáři. (...) Soudruzi, v tom je tajemství úspěchu či neúspěchu – mít živý denní styk s lidmi a neúnavně jim správnost politiky strany vysvětlovat. Z toho závěru vycházet, že politický sekre-

tariát ÚV KSČ, který ve svých směrnících pro agitační práci nás vede přímo za ruku a učí, jak si počínat. Vy všichni jste dostali tyto směrnice předem a nechci je proto podrobně rozebírat. Naším úkolem nyní bude vypracovat vzory příkladné agitační práce na závodech a nejlepší zkušenosti předvést, obdobně jako u socialistické soutěže, do ostatních závodů.“

K otázce agitace se v diskusi vyjádřil také s. Zvára; mluvil o tom, jak by měla vypadat agitační práce na jednotlivých závodech:

„Především plán by měl obsahovat organizování besed na pracovišti, což je jedna z nejlepších forem agitace, pravidelnou úpravu stěnkazet (dřívější termín pro nástěnku, ruského původu, pozn. aut.), zapojit do agitační práce závodní rozhlas, závodní časopis, nástěnné noviny a podobně. (...) U vrátnice v závodě TOTEX v Chrastavě mají soudruzi velmi pěkně technicky provedenou bleskovku. Je tam v podstatě znázorněn diagram, jak závod od začátku roku plnil plán. Kde jde křivka plnění dolů, tam je namalována opice, která má na prsou nápis „Absence“, jinde je to „Fluktuace“. Je to velmi pěkně provedené, avšak to hlavní bleskovce chybí. To je účinnost a konkrétnost. Takto se nad tím pracující pozastaví, pokoukají, pochválí, zasmějí, avšak účel to nesplnilo. Jak jinak by bleskovka působila, kdyby místo jedné opice s nápisem absence bylo tam vyobrazeno hejno opičáků a na prsou bylo napsáno jejich jméno. Jiná dobrá agitace je závodní rozhlas. Soudruzi v ČSAO Hrádek každý den o svačině ironickým způsobem hlásili všechny zaměstnance, kteří ten den přišli pozdě. Jistěže to pomáhalo a soudruzi v hlavním výboru konkrétně vyprávěli, jak to na lajdáky působilo a jak většina z nich se změnila. Je však třeba toto hlášení provádět bez ohledu na osoby. Jednou přišel také ředitel s. Hůrka (šéf podniku, pozn. aut.) pozdě. Ten den závodní rozhlas mlčel a mlčel celý týden. Jistěže toho si pracující všimli, ztrácí důvěru k závodnímu rozhlasu, závodní rozhlas přestává působit. Připouštím, že s. Hůrka nepřišel pozdě do zaměstnání z lajdáctví, je možné, že měl služební jednání či jinou práci, přesto se však tím měl závodní rozhlas zabývat. Tím by autorita ředitele nijak neutrpěla.

(...)

Docela jinak si počínal s. Šimůnek, pracující v oddělení kalírna. V tomto oddělení nebyla dobrá politická situace a samozřejmě ani ne dobrá pracovní morálka. Soudruh Šimůnek si vytkl úkol situaci změnit. Dříve při svačině dělníci seděli zulaš, neměli zájem o jakoukoli besedu. Postupně se s. Šimůnkovi podařilo dostat je dohromady a to při svačině debatovali o fotbale, o tancovače a často i o holkách, mezi takovou diskusí soudruh Šimůnek nadhodil různou politickou otázkou. Postupně se dostal k tomu, že dnes jiná diskuse o svačině se nevede, než o politické situaci. Změnilo se celé myšlení lidí. Dnes mají jiný poměr k práci a jak potvrzuje mistr z oddělení s. Eris, dříve když měli pracovat soudruzi ve špičkách v neděli neb přes čas, nikoho na tu-

to práci, nemohl dostat. Dnes je to pro každého samozřejmé. Velmi pěkně se tam rozvíjí i kolektivní kritika. Když některý soudruh přijde pozdě nebo vyrobí zmetek, podrobí ho kolektiv ostré kritice, což jistě více působí než kritika samotného mistra. Dnes je v tomto oddělení velmi dobrá pracovní morálka a pracují téměř beze zmetků. Ještě jeden příklad z tohoto oddělení chtěl bych uvést. Po měnové reformě a po zrušení vázaného trhu soudruh Kindl, který je v kolektivu politicky nejslabší, bouřlivák, který má výhrady k tomu i onomu, přišel s názorem, že teď už není třeba platit příspěvky ROH. Když jsou zrušeny jakékoli poukazy. A přímo se obrátil na soudruha Šimůnka. Soudruh Šimůnek správně uvažoval, že okamžitě odporovat s. Kindlovi nebylo by zdravé, nechal mu trochu hlavu zchladnout. Druhý den však o svačině přivedl na to besedu sám a říká: „Víš, Kindle, já jsem si to rozmyslel, ono to ÚRO není jenom pro poukazy. Přídavky na děti, skvělé sociální pojištění, organizování rekreace pracujících, vytvářená podmínky pro vyšší životní úroveň pracujících, to všechno je práce ROH. A postavit se mimo ROH by nebylo správné, byli bychom sami proti sobě.“ Dnes je situace taková, že soudruh Kindl sám vybírá příspěvky ROH a vybírá je důsledně a rád. O čem to, soudruzi, svědčí? Svědčí to tom, že ke každému pracujícimu člověku musíme hledat jinou schůdnou cestu.“

A tak dnes končíme doslova idylicky, představou, že stačí dobrý propagandista, a lidé změní své postoje a názory, představou, že naslouchání hlasu strany a jejích zástupců dovede společnost k blahobytu a prosperitě. Na počátku jednání OV KSČ v Liberci po roce 1948 je patrná nadváha skutečných problémů nad propagandou, ta sloužila jejich prosazení a uskutečnění. Později se sama propaganda stala stěžejním tématem.

V dubnu 1954 kolébal své spolustraníky s. Havelka, který shrnul závěry X. sjezdu KSČ:

„Zvláště, soudružky a soudruzi, tehdy, pochopí-li naše MV KSČ politické směrnice X. sjezdu jako dlouhodobé, perspektivní úkoly, které je třeba zajišťovat soustavně, denně, cílevědomě, a to na základě přesně vypracovaného plánu, který je třeba připravit co nejdříve, podle jednotlivých částí návrhu směrnic ÚV. Návrh plánu MV, OV by měl obsahovat, co, jak a v jakém rozsahu bude organizace NV dělat, aby směrnice o zvýšení zem. výroby byly uvedeny ve skutek. Při tom nezapomenout, že všechny ty smělé plány v rostlinné i živočišné výrobě musí uskutečnit lidé, kterým když význam našeho návrhu (a po sjezdu usnesení) vysvětlíme, učiní spolu s námi vše pro to, aby bylo více masa, mléka, másla a sádla, učiní vše, aby se lidem lépe a radostněji žilo.“

Připravil

Martin Groman

„Jistěže to pomáhalo a soudruzi v hlavním výboru konkrétně vyprávěli, jak to na lajdáky působilo a jak většina z nich se změnila. Je však třeba toto hlášení provádět bez ohledu na osoby. Jednou přišel také ředitel s. Hůrka (šéf podniku, pozn. aut.) pozdě. Ten den závodní rozhlas mlčel a mlčel celý týden. Jistěže toho si pracující všimli, ztrácí důvěru k závodnímu rozhlasu, závodní rozhlas přestává působit. Připouštím, že s. Hůrka nepřišel pozdě do zaměstnání z lajdáctví, je možné, že měl služební jednání či jinou práci, přesto se však tím měl závodní rozhlas zabývat. Tím by autorita ředitele nijak neutrpěla.“

Tomáš Koloc

Zrození

Zrození

Naposled, když jsem spatřil jeho tvář
stál přede mnou
celý zlatý
a jeho živlem bylo bezčasí

viděl jsem vesmíry a galaxie
řeřavá jádra sluncí
a planety
ze kterých se skládalo
jeho tělo

A pak jsem zavřel oči
a síla, která si to přála
se rozdvojila

pamatuji si vlhké teplo
a pocit ohromení,
že ten průsvitný obláček za zrcadlem
jsem taky já

Ještě se naposledy usmál
a jeho rty se náhle pohnuly:
„Le chajim, Toma.“

Tehdy jsem poprvé pocítil
mráz, řeč a strach,
že žije něco jiného
než já

(I když to, co vyslovil
jsem měl ve chvíli, kdy otevřel ústa,
sám ve svých myšlenkách)

Tak i mé nově vzniklé tělo
napoprvé rozhýbalo svaly úst
(ještě jsem v jejich tanci cítil
jeho vůli, sílu, cíl)
a řeklo první zvláštní slovo:
Sbohem...

(Můj hlas se mi
podivně zlověstně
rozléhal v uších)

Teprve pak
se začal hýbat čas...

Modlitba naděje

Dej mi sílu,
abych se vrátil k těm
kteří jsou pořád
u mě

Transylvania ¶¶

(filmový scénář)

Transylvania

(variace na film Tonyho Gatlífa)

Ne Cikánka, ale já jsem ten, který vidí symboly ve formacích ptáků
a rozbité reklamy ELEKTro annONCE mu říkají: Jedinkrát zvol!

Já jsem ten, kdo zvrací z kávy na beton

věštecké Rohrschachovy obrazce

a při vaření háže do salátu rukama rozmačkaná rajčata,

kdo při zpívání rozbíjí do rytmu flašky od piva,

kdo kráčí od města k městu s odebranou píšťalou

a když má s kým, mluví jeho jazyky,

který do půl těla svlečen

za zpěvu písně dvou ctihodných bratrů z newyorské ješivy

se probouzí, když moře přišlo na dosah

jako když blesk z čistého nebe udeří

shazuje se sebe kalhoty Ponořuje se do vlnobití Chutná vodu Cítí

v ní sůl

Na Den Božího syna

na nábreží

poprvé ochutnávám chuť volně plynoucího vzduchu

pozn: bohème (fr.) – Čech(ška), Cikán(ka), bohém(ka)

Zruč nad Sázavou:

Z domů v Okružní ulici vylézají lidé,

mají psí zuby, jimiž

vyrvávají ze zahrádek tulipány,

trhají je a cpou se jejich cibulkami

s vyboulenými obličejí

(My precious!)

vylamují dveře velké bílé krabice

a v dětských kočárkách z nich odvážejí balíky uzených novorozeňat

ještě před obchodem se však pouštějí do sebe

prokusují si krční tepny

(některé ženy chlemtají husí krev)

a z tlampačů nad nimi hlásí zas

umělý hlas:

„Včera, 20. srpna 1968 ve 23 hodin překročila vojska Svazu

sovětských socialistických republik...“

(Modelka na reklamě s nápisem „Pomáhej jí sám ďábel...“

odevzdaně krade značkové boty.)

Bhaktivédanta Svámí Rudolf Steiner,

který si v tašce na kolečkách veze láhev sodovky

uprostřed betonové cesty potkává

mladého cikánského chlapce,

kterému se z ranní kávy udělalo zle

(„...Dobře se, chlapče, dívej,

takhle to vypadá,

když si v rájské zahrádce

o sobotách a nedělích

postavíš pro radost

labyrint...“)

Hluboko zasuté haiku

Nadechnu se

odkudsi cítím smažící se olivový olej s oregánem

dýchám zhluboka

Štěpán

O chrabrém
Ondřejovi
a krásných
Veronikách

Staré pověsti české

O ONDŘEJOVI

Z houští ho sledovaly oči lesních bůžků, kteří tu přečkávali ještě z pohanských dob. Ondřej se pokřižoval a znovu pevně sevřel kované vidle. Stopy v měkké půdě a záhryzy na kmenech napovídaly, že do jeho panství zabloudil statný medvědí samec. Odpovědně prohlédl včelí brtě a namazal větve medem, večer si oblékl drátěnou čepici a kožený kabát a vydal se s vidlemi do lesa. Ve tmě rozeznával jenom obrysy nejbližších stromů, aspoň že zbytky sněhu odrážely trochu měsíčního světla.

Trpělivě čekal, mezi špičkami borovic sledoval hvězdy, když uslyšel slabé zapraskání větviček. Vítr šel proti němu, to bylo dobré. Šramot se blížil a za chvíli už Ondřej ucítil medvědí puch. Praskání sílilo, ozvalo se i temné mručení a mezi stromy se vyno-

řilo huňaté tělo. Zhluboka se nadechl. Vyskočil, přinutí brtníka postavit se na zadní a vrazí mu vidle do srdce.

Vtom medvěd pootočil hlavu, zaposlouchal se a zmizel mezi stromy.

Ondřej vydechl. Naslinil si prst, aby se přesvědčil, že vítr ho nemohl prozradit. Pak to uslyšel i on, nejasné zvuky přicházející směrem od zemské cesty. Vydal se tím směrem, a když ušel, co by dvakrát dostřelil šípem, rozeznal ržání koní i lidský křik. Přidal do kroku, cestou málem vrazil do prchajícího stáda srn, vyrušených z noční pastvy. Mužské hlasy, ženský pláč, řinčení mečů. To už Ondřej běžel. Když vpadl na cestu, našel jenom mrtvoly přepadených, lapkové byli pryč.

Poklekl ke každému tělu, jestli v některém ještě nezůstal život, zatlačoval jim oči a dělal křížek na čelo. Jenom jedna žena zů-

Kučera

stala naživu, omráčená, potřísněná cizí krví. Ondřej jí zchladil tváře sněhem a přivedl ji k vědomí.

„Srdce vám leknutím vystoupilo až k hrdlu a málem vás zadusilo,“ řekl Ondřej.

„Co je to za blbost?“ odpověděla.

„Mám s sebou medvědí sádlo, potru vám s ním prsa, to vám udělá dobře.“

„To si můžeš zkusit,“ řekla Blanka a znovu omdlela.

○ OBCI BOŽÍ

Jeruzalém. Tak říkal Milíč z Kroměříže domu, kde obracel nevěstky na pokání a pomáhal jim začít počestný život. Celá Praha by potřebovala proměnit se v takový Jeruzalém, ušklíbl se král.

V noci, když nemohl usnout, často vzpomínal na slavnostní průvod Cáchami. Vyšel z katedrály, oslepený červencovým sluncem a ohluchlý z hlaholu zvonů, a v tu chvíli, která se vešla mezi dva údery lidského srdce, byl šťastný. U nohou měl Evropu, nad hlavou Boha, před sebou mladšího bratra, který nesl korunovační meč, a na rameni otcovu dlaň. Pak ho opustili všichni. Otec zemřel, bratr ho začal nenávidět tak, že pustit ho dneska k sobě s mečem by bylo bláznovství, a Bůh odešel nedlouho po nich. Na rozloučenou rozlomil sedmou pečetí a vpustil do země mor. Praha byla tenkrát nabílená kvůli nákaze, všude páchla síra... takhle si král svoje „bílé zdi jeruzalémské“

nepředstavoval. Černá ruka mu zardousila blízké přátele, jeho hlavní odpůrce arcibiskup se naopak jako jeden z mála nakažených uzdravil.

Král ležel v posteli, pozoroval strop a trpělivě čekal na rozednění, až bude moci začít počítat čas zbývající do večera. I teď ho pronásledovala slova „devotio moderna“, nové náboženství... všichni chtějí měnit zvyky svých otců, jeden papež se bouří proti druhému, kazatelé se bouří proti oběma, Němci proti Wycliffovi, Češi proti Němcům, Hus proti všem, venkov proti měštům, sedláci proti rytířům... čekali, že zaujme stanoviska, učiní rozhodnutí, vydá dekrety... pak si ho přestali všímat. Z římského trůnu ho sesadili coby „neužitečného, lítného a zcela nezpůsobilého“, panská jednotka s moravským markrabětem ho uvěznila jako malého chlapce. Myslel na svého děda. Ten by vzal, co by měl zrovna po ruce, a vytloukl by z markraběte duši. „Tohoť bohdá nebude, aby český král z boje utíkal!“ znělo králi v uších, když tenkrát s nahou zadnicí šplhal z okna lázní, kam mu jeho věznitelé milostivě dovolili přístup.

Za oknem se objevila jitřenka, zvaná Lucifer. Milíč z Kroměříže kdysi vypočetl příchod Antikrista na rok 1365 nebo 1367, ale možná se spletl jenom o pár desetiletí. Bylo tak těžké vystoupit z otcova stínu! Král měl občas pocit, že jeho vladařskou korunou prorůstají trny. Starý řád se bortil a nový nepřicházel... královské město se měnilo v Babylon.

○ ANEŽKA

Blanka byla královnina dvořanka a vracela se do Prahy z návštěvy rodného panství. Krajina se po ránu koupala v rose, do cesty jim vběhl zajíc březňák, který ještě nevěděl, že má mít strach z lidí. Ondřej jí slíbil, že až si trochu odpočine, sám ji do města doprovodí. Prošli ranní mlhou až na návrší s Ondřejovou tvrzí, odkud je z horního ochozu sledovala jeho žena Anežka. Vždycky takhle vyhlížela Ondřeje, když se vracel z lovu.

Brána se otevřela a přivítalo je bučení krav, šplouchání vody z věder, hlasy služek a štěkot psů. Byl čas ranního dojení. Ondřej poslal několik čeledínů, aby jeli pohřbít Blančin pobitý doprovod, o návštěvnici se postarala Anežka. Nechala jí připravit lázeň, čisté šaty a lůžko v hostinském pokoji.

V noci nemohli usnout. Ve věži hučel vítr a venku se myšimi hlásky smáli netopýři.

Ráno Anežka vyšla na ochoz, Blanka už tam stála, opřená o zábradlí. Chvilí mlčky shlížely na služky, jak nesou vědra k chlévům. Pak kolem nich prolétla vlaštovka a zamířila do hnízda pod krovem. Za okamžik z hnízda vylétly vlaštovky dvě a zasmítaly se v zuřivém klubku křídel. První se vrátila do hnízda, druhá za nářikavého štěbetání oblétna dvůr, aby se vzápětí znovu vrhla pod krov. Zase vylétlo klubko křídel a zmítalo se teď ve vzduchu mnohem déle. Na dvůr se snášela černá pírká. „Staří se po zimě vrátili z jihu a našli ve svém hnízdě vetřelce,“ řekla Anežka. Jedna vlaštovka se

vrátila do hnízda, druhá se pokoušela oblétnout dvůr, ale ztěžklá křídla ji neposlouchala, pomalu klesala k zemi. Hned u ní byly kočky.

Do dvora vstoupil Ondřej a začal udílet poslední příkazy před odjezdem. Muži z čeledi, které vybral, aby je do Prahy doprovázeli, přivedli osedlané koně, Ondřej je poslal ještě do zbrojnice, aby si na cestu vzali meče a kuše.

Snídaně proběhla v tichu, jídelnou zněl jenom klapot tří dřevěných lžic.

○ MEDVĚDOVI

Klenutý prostor královského sálu se naplňoval hovorem lidí.

„Támhle stojí kouzelník Žito,“ ukazovala Blanka Ondřejovi. „Vypráví se o něm, že jednou při hostině proměnil dvornímu šaškovi ruce v kravská kopyta, když měl pocit, že se šašek u stolu chová jako dobytek. A tamten šedivý je Ottfried von Graukopf, cestovatel, celý život se snaží objevit bájnou zemi kněze Jana...“

„A kdo je tamten chlap?“

„Zbyšek z Bohdance, polský rytíř, přijel do Prahy jako vyslanec svého krále. Vyprávěl mi o něm Janek Žižka, bojovali spolu u Grunwaldu proti Němcům.“

„Pořád po tobě kouká, asi ho budu muset vyzvat na souboj.“

„Nemůže se s tebou bít, nejsi pasovaný rytíř,“ řekla Blanka, „nanejvýš na tebe pošle svoje zbrojnoše.“

Ondřej posmutněl.

„Jen ho nech, ať si kouká, já chci jenom tebe,“ usmála se.

Pak zaznělo Zbyškovo jméno, hovor se utišíl a Polák poklekl před králem, aby pronesl svoji zdravici. Po něm se pod vladařským trůnem sklonil Ottfried, který králi slíbil při nejbližší příležitosti vyprávět zážitky z cest. Když se vystřídali všichni hosté, přišla řada na Ondřeje.

„Královna mi vyprávěla, že jsi zachránil život její dvořance,“ pronesl král unaveným hlasem, „zasloužíš náš dík.“

„To nic nebylo,“ vykládal Ondřej, „potřel jsem jí prsa medvědíím sádlem a hned vyskočila na nohy, jakoby do ní vjel čert.“

„To věřím,“ usmál se král.

„Šel jsem právě na medvěda, tak jsem si vzal trochu sádla s sebou, pro jistotu, to pomáhá na rány, na všechno.“

„Šel jsi na medvěda? Snad na medvědí hon, ne? Medvěd není srnka, na kterou si můžeš počkat u lesa!“

„Normálně jsem si na něj počkal. S vidlema.“

Zbyšek z Bohdance se ušklíbl, jako že na tom nic není.

Král se lehce shrbil a třel si kořen nosu, protože to tak vídal u otce. „Vlastně ano, slyšel jsem, že se tak na venkově loví... ale nikdy se mi nepoštěstilo něco takového vidět.“ Jeho tvář se rozjasňo-

vala. „Co kdybys nám to předvedl? Samozřejmě ne zadarmo, pasoval bych tě pak na rytíře nebo tak něco.“ Pohlédl na královnu a ta odevzdaně vzdychla. „Nechám z Nového hradu přivést medvěda, kterého tam chovají, a utkáš se s ním tady v rokli u Brusnice. Do té doby ať se o tebe postará ta dvořanka, cos ji zachránil.“

Ondřej se hluboce uklonil.

Pod Hradem na něj čekali jeho čeledíni. Přikázal jim, aby jeli domů.

„Co máme vyřídít paní?“ ptali se.

„Že se brzy vrátím, ať nemá strach,“ měl říct, a místo toho řekl: „Ať dohlédne na polní práce. A ať odveze vosk na svíčky faráři do Zbraslavic.“

○ PRODAVAČI SVATÝCH OSTATKŮ

Když Blanka plnila svoje povinnosti u královny, toulal se Ondřej městem. Protože nastaly teplé jarní dny, procházel se podél řeky mezi rybáři a lazebníky, pak obyčejně zabloudil do Starého Města, do kamenných uliček, průjezdů a podloubí... Jeho toulky končily většinou v krčmách.

Toho dne vešel do hospody U Modré štiky. Nuzák sedící v rohu místnosti mu trochu připomínal krále, ale tu myšlenku hned zaplašil. Objednal si korběl piva. Když dopíjel třetí, přisedl si k němu neznámý chlap.

„Prodávám ostatky svatých,“ řekl, „tomu, kdo je vlastní, zajistí boží přízeň v boji, v obchodě i v lásce. Mám třísku z kříže pána Ježíše, nit z praporu svatého Jiří, rez ze řetězu svatého Prokopa, tuk z velryby, co spolkl proroka Jonáše, brko z křídla archanděla Gabriela, odlitek ruky Josefa Damašského, kterou ztratil v boji se sara cénským mudrcem...“

„A pomáhá to?“

„Boj se Boha pro svoji nedůvěru! Nebo si aspoň kup hrst prachu, co si sypal na hlavu Jób... U mě nakupuje svaté ostatky sám Mistr Jan Hus!“

„Kdo?“

„Ty nejsi v Praze dlouho, že?“

„Asi týden. Vidím, že jste učený člověk... Můžete mi vysvětlit, co to znamená devotio moderna? Na Hradě o tom všichni mluví.“

Chlap se poškrábal ve vlasech. „To je... ehm... takový moderní tanec, při kterém ženy odhalují lýtka. Je to velice nemravné.“

„Já totiž bydlím u královny dvořanky a nechci se jí na takové věci ptát, abych nevypadal jako hlupák.“

„U královny dvořanky?“ ožil prodavač, protože ucítil peníze, a Ondřej mu vyprávěl celý příběh.

„Miluješ ji?“ obchodník se k němu naklonil přes stůl. Ondřej uhnul pohledem a přikývnul.

„Tak bys jí měl udělat radost nějakým vkusným ostatkem.“

„Není to tak lehké. Moje žena na mě čeká doma... někdy si říkám, proč to vlastně dělám...“

„V tom případě bych doporučoval Pilátovy kapky. Dokonale otupí svědomí. Že jsi to ty, slevím pět grošů.“

„Co je to vlastně za sílu, která nás nutí bořit bílé zdi, ve kterých nám bylo dobře, a štvát se za vrcholem nekonečné věže?“ Ondřej poulič na obchodníka opilé oči. Ten pochopil, že nic neprodá, a rozhodl se hovor ukončit.

„To ti vysvětlí jedna stará křesťanská moudrost,“ řekl a vstal od stolu. „Bos hic non comedat, qui iam iuga ferre recusat.“ Prodáváč ostatků to přísloví zřejmě jenom někde zaslechl, protože znamenalo „vůl, který už nechce nést jho, nedostane žrát“ a pro danou chvíli se nijak zvlášť nehodilo, ale bylo to vlastně jedno, protože ani on ani Ondřej neuměli latinsky.

Ondřej přikývl, jako že rozumí, a hospodský mu dolil korbel.

OTTFRIEDOVI VON GRAUKOPF

Ottfried von Graukopf strávil na cestách dohromady čtyřicet let, vedený jediným cílem – vyhledat bájného vladaře kněze Jana a s jeho pomocí přimět světové křesťanstvo k novému boji za osvobození Jeruzaléma z rukou Saracénů. Pobýval na dvoře egyptského sultána i mongolského chána, v mouřenínských zemích viděl draky osm sáhů dlouhé, kteří pozřou zvíře i člověka a domorodci jim říkají „kokodrilové“, v saracénských pouštích potkal zdivočelé lidi, žijící v boudách z velbloudích kůží a pojíždající syrové maso... Ale nikde nezažil tak zázračná dobrodružství jako v místech, jež obklopují zemi kněze Jana.

Vyprávěl o nich při hostině, kterou český král na jeho počest nechal uspořádat. Blanka u stolu obsluhovala královnu a prosadila, aby Ondřej směl obsluhovat některé míň urozené hosty. Měla boky ozdobené zlatým pásem a Ondřej se jí za zády hodovníků dotýkal konečky prstů.

„Jistě jste všichni slyšeli o jednonožcích, podivných tvorech s jediným velkým chodidlem – psal o nich svatý otec Augustin,“ vyprávěl Ottfried. „Jejich osada leží na pobřeží kamenného moře a za mořem už se rozkládá země kněze Jana. Požádal jsem náčelníka jednonožců, aby mi půjčil svého ptáka Gryfa, na jehož křídlech jedině lze kamenné moře překonat. Vysvětloval jsem mu, proč se potřebuju dostat ze knězem Janem.“

„Rozumím,“ odpověděl náčelník. „I my vedeme svatou válku, proti bezhlavcům.“

„Jsou to pohané?“ zajímal jsem se.

„Pohané, a navíc zrůdy.“

„Zrůdy?“

Náčelník se ke mně naklonil a pomalu, jako by před ním sedělo dítě, pronesl: „Nemají hlavy.“

Trochu mě tím přivedl do rozpaků.

„Ehm... při vši účtě... vy zas nemáte jednu nohu,“ povídám.

Náčelník se odtáhl a dotčeně řekl: „My máme jednu nohu!“

„Promiňte,“ hledal jsem správná slova, „měl jsem na mysli, že máte o jednu nohu míň než normální člověk.“

„Ty máš o jednu nohu víc než normální člověk!“ zvýšil hlas náčelník. Naštěstí v tu chvíli přihopkala jeho žena s hrncem zaječí polévky, takže celá disputace byla zapomenuta. Zrovna když jsem pobýval v osadě jednonožců, vylilo se však kamenné moře z břehů, takže jsem se musel spasit útekem a k svému cíli jsem zase nedošel.“

Všichni se dobře bavili, jenom Ondřej nic nechápal, protože neuměl německy.

BLANCE

Chystali se jít spát, ona si ještě četla v Písmu.

Pak knihu zavřela, přistoupila k oknu a sledovala černé město.

„Kolikrát Veronika prala ve studené vodě...“ řekla nakonec.

Mlčel. Neuměl číst.

OBCI BOŽÍ

„Nemáte ponětí, jak obludné je vládnout!“ napsal kdysi otec Petrarkovi. Řekl bych to stejně, pomyslel si král, kdybych měl komu. Věže Hradu, které dal otec pozlatit, aby oslily každého příchozího, pomalu ztrácely lesk. Král se po nich ani neohlédl, když přecházel Kamenný most, převlečený za chu-

dáka. Rád chodíval městem ve starých hadrech, aspoň na chvíli mohl utéct svojí koruně z trnů... jeho toulky končily většinou v krčmách. Občas ho někdo poznal a po Praze se pak šířily pověsti, že vladař se chce vcítit do svých poddaných, že v přestrojení hlídá, aby řezníci nešidili na mase a hostinští nalévali plnou míru... pravda to byla nanejdvůž s těmi hostinskými.

Z mostecké věže na něj shlížela jeho vlastní socha. Vedle něj seděl otec, trochu shrbený jako vždycky, a mezi nimi se tyčil svatý Vít. Všichni měli v obličejích naděláno od holubů. Král sklopil zrak a vešel do Starého Města. Na náměstí se na něj z arkýře radnice dívala Krásná Madona. Byla jiná než strnulá madona, které vídal v evropských městech... mladá, půvabná, pyšně králi ukazovala svého syna... klidně to mohla být polepšená nevěstka z Milíčova Jeruzaléma. Usmál se na ni, takhle tedy vypadá devotio moderna.

Vtom se Madoně zablesklo v očích a král měl vidění. Jeho stožatý Babylon, krásný jako Řím, krásnější než Paříž i Londýn, se řítí do záhuby... strahovský klášter se bortil, v srdci města se prášilo z trosk kostela Panny Marie Sněžné, Kartouza na Smíchově byla srovnána se zemí, z Malé Strany a Vyšehradu zbyly ruiny... zlaté oltáře ležely na dně řeky. Viděl kalich plný krve vylévat se na zbytky královské Prahy. Devotio moderna!

Do dlaní skryl oči, pálící z nevyspání, a utíkal k nejbližší hospodě.

„Nemáte ponětí, jak obludné je vládnout!“ vykládal chlapovi, který si přisedl k jeho stolu.

„Už nemusíš brečet sám,“ utěšoval ho chlap. „Kup si Jeremijášův pláč a uleví se ti! Slevím pět grošů.“

ONDŘEJOVI

Medvěd přecházel v rokli podél potoka Brusnice, hladový a rozdrážděný. Ondřej se blížil z horní části rokle, oblečený do kožené kabátu a drátěné čepice, s kovanými vidlemi v rukou, v dolní části knechtů zapálili ohně, aby medvěd nemohl utéct. Král s dvořany je sledovali z hradeb a házeli po brtníkovi kamení. Jenom Blanka zůstala doma, protože jí taková zábava přišla odporná.

„Jestli se ti tam něco stane, nepřežiju to,“ řekla mu ráno.

Když rozlíčený medvěd uviděl mezi keři Ondřeje, zařval a rozběhl se k němu. Ještě před měsícem by mu Ondřej odplatil stejným řevem i zvířecí vášní, teď jen o krok ustoupil a očima přelétl holé svahy rokle, kudy by snad šlo vyšplhat k hradbám. Medvěd udělal několik posledních skoků, rozpráhl tlapy ke smrtelnému objetí a Ondřej mu vrazil vidle do těla.

Bodl špatně, hroty k útrobám nepronikly, zastavily se o žebra. Medvěd zakřičel bolestí, popadl tyč, co mu trčela z kožichu, a vši si

lou smýkl člověkem na druhém konci. Ondřej se udržel na nohou, ale cítil, že druhý nápor nevydrží, svaly mu sevřela křeč. Snažil se zatlačit hroty hloub, narážel však jenom do medvědíh kostí. Brtník se rozmáchl tlapy a serval mu z hlavy drátěnou čepici.

Vtom si Ondřej všiml, že mu roklí uhánějí na pomoc dva jezdcí. Byl nejvyšší čas. Jezdci zastavili poblíž, první z nich si sundal kápi z hlavy a objevila se tvář prodávče svatých ostatků.

Přesně takhle jsem si ji představoval, pomyslel si Ondřej.

„Proto se ti taky takhle zjevují,“ řekla Smrt.

Druhý jezdec byla Anežka. Dlouho se na sebe s Ondřejem dívali...

„Přišla ses podívat?“ pronesl nakonec rozpačitě.

„Tuhle chvíli bych si nenechala ujít.“ V očích jí blýsklo.

„Ty jsi... po smrti?“

Přikývla. „Když lapkové zjistili, že jsem sama, bez muže, začali na mě dotírat. Jeden z nich si mě chtěl vzít a získat naše panství.“

„Máme přece pevné hradby!“

„Počkali si na mě cestou do Zbraslavic, když jsem jela k farářovi s voskem. Čeleď popobí. Bránila jsem se, a tak jsem tady.“

Omluvně se usmál.

„Nezahrajeme si ještě šachy?“ navrhla Smrt.

„Neumím hrát šachy,“ odpověděl Ondřej. „Zajímalo by mě –“

„Já vím,“ vzdychla Smrt, „chceš se zeptat, jaký to všechno mělo smysl.“

Přisvědčil.

Smrt chvíli mlčela.

„Bos hic non comedat, qui iam iuga ferre recusat,“ rozesmála se pak, a sama pro sebe dodala: „Vždycky se nechají nachytat.“

Ondřej přikývl, jako že rozumí, a medvěd mu rozdrtil lebku.

1/2006

První ročník amatérské
básnické soutěže.

Uzávěrka 15.dubna
2007

Zlatá klec

aneb
chtěl básník něco říci?

Téma je volné,
jazyk i forma jsou neomezené.
Přihlásit se mohou studenti VŠ a vyšších ročníků SŠ.

Stačí poslat 3 ukázky vlastní básnické tvorby
na naši emailovou adresu.

Vítězové internetového kola
postupují do veřejného finále,

2.května Divadlo Aréna Ostrava

kde budou svá díla moci předvést
před publikem, mezinárodní
odbornou porotou a kamerami.

<http://webakce.info>

zlataklec@webakce.info

Martin Poch

>Θ

n

s

'a

b

>R

T

Vřídlo

I

Bylo jaro – hejno pávů na bulváru
vychrchlalo pyl
na účesy těch, kdo pod nimi
podél výloh parfumerií – *vis naturae*
šli s dobou

II

Bylo jaro – plemeno koloristů se vlámalo
do skladu v suterénu kliniky
v které vyháněli ostudy a trému z dolních partií
až do dobrovolné ordinace
kde léta masíruje „cynik“ slepá střeva davu
(brázdícího kolonády varů)
a z hromady amputovaných údů
slepuje si větroně z dlouhé chvíle
jež na tvář jako koně celuje
a pak je po hlavě pouští dolů do hlubin
jakoby močil do studny
jak je hluboká, a tudíž
dál-li se z ní pít

III

Až jednou na jaře si, otužilý
při čtvrcení
místo plynu pustil plyn
do pohrudnice, z níž živořil
na stolku pak prohrábl dlaní
čtyřhlavý stehenní sval
jakoby vískal femme fatale –
za pár dní už jí daroval náruč

IV

Tlaková výše – nejniž v kaluž steklá tuž –
a už zase!
vyprsk zvrácený nákres
dolní poloviny svalové soustavy
který vybarvuje zuřivá růže
před zraky bledé tribuny na povrchu
kde se v sedě srkal mošt
co vybyl od Vánoc

V

Propukly černé neštovice!
rozevřely se póry, jizvy, pupeny
a loupala se kůže publika
v suterénu přitom padal strop
a než kyvadlo –
to ji radši svalil na znak
a surově svým pyjem
na dně studny zabil

VI

*Ne, nedá se z ní pít
když chceš slyšet křik
– to bylo krédo
na rtech padlého
čtyřikrát*

Středohoří

(pro Veroniku Švecovou)

I

Jakoby mlha ztěžuje si do výsostí
za kilo peří přitom drží vlasy
na prosbu padla panna!
dva zbožné výstřelky
a po úzkoprsosti očí *jest*

II

Kašle, zahleněnost, příušnice a obrna –
proto ten preventivní výtěr pater
musí ho provést pravnuke zde doktora
jenž do půli pasu páchne od hlíny
v tom kraji prý je jediný
kdo zplodil syna
za střízliva

III

Ornament v ploše rozkošné
po poli mém Mě mrazí jak prochází se v nedbalkách
sice za ní šičky tlačí sukní káru
však ale do bahna

IV

zívá, jde a přitom k jejím nártům
(že by byla modlou pohnutou?)
dosahují klasy
které z děr vrší myší věže

V

Dva pohozené snopy
spjaté koroptví
co ví, *ta mrcha!*
že barví si účes mazutem
v jejíž cop se byly svily
ustřižené, co ssály všechnu čern
z inkrustovaných cisteren
až k nimž šičky nedobily

IV

V ty rány mnou mlha hne
zase panna, hled!
hnědá pánev, pole uhelnaté
ornament v plochu rozkošnou
z měděnce vedou dráty svaté
mělko jen do srce, rozkošného zrna, jež
obepínají spáry věnčité – skryje jeho
pšeničné spády
spanile septičné:

VII

Tak se prohla! prohla se z ledna přes únor
výstřely dva – blízko těžiště – té Ohře
lámá se jí vaz
krvácí rezí bříz podél
zpita níž a níž bledne
pod kras krav

VIII

Rozbřesk tak skromný
že jím pohne pouze hmat
půdorys puklých duh
kytička prvních holubinek

Pohřeb běhařovský lásky

I

Na zahradě se zpovědní místo altánu
se záhony rebarbory
jsem vykopal haldu písku
a tu pak proházal jsem přes síto

II

Vyvěsil jsem parte na futra kůlny
že jsem za rozbřesku
na poslední cestě doprovodil
Běhařovskou lhářku

III

Táhl jsem káru s rakví obezřetně
jako sklo bych do plic vtáhl
obsypanou bramborama
po pěší zóně na Ovocném trhu
Prašnou branou až do Běhařova

IV

Do oběda jsme došli do Motola
lhal bych, že bych neměl hlad
kde čekala její poslední příbuzná
s vyšitým ubrusem v klíně:
Hospodyňka pořádná
o dvanácté oběd má
na vrátnici hřbitova

V

Odemkla nám bránu jehlicí
tak jsem s poběhlicí vjel
jak Ackermann aus Böhmen vjel
na pronajaté prostranství
s hroby pod prostěradly s monogramy B. L.
a Kolumbáriem

VI

Vysypal jsem brambory a odklopil víko
potěžkal jsem rýč a zabodl ho
do počátku soustavy souřadnic

Strž (velký recenzní prostředek)

...a jiné taškařice

Soudě podle řady různých vydání a souborů Charmsova díla, které k nám dorazilo v překladech (ovšem s 50letým zpožděním, první kniha *Všecko lítá, i co peří nemá/Čto eto bylo?* vyšla v Albatrosu v roce 1983), je tento autor u nás natolik znám, že není třeba jej blíže představovat. Ostatně recenzovaná kniha přináší i autorův životopis v kostce, takže ani ti nejmladší literární nadšenci nepřijdou zkrátka, co se biografických mezer v Charmsově osudu týče.

Naposledy jsme si mohli Čtyřnohou vránu v češtině (rovněž v překladu O. Mrázka) přečíst před osmi lety v ne tolik reprezentativní, avšak záslužné edici zahraničních autorů nakladatelství Hynek.

Připomínám to, protože kniha, jež se vám dostane (dostala) do ruky, je opravdový skvost. Nejen tedy, že doplňuje soubor Čtyřnohá vrána o další „taškařice“, její půvab tkví v grafické a knihařské úpravě, jakou si Charmsovo dílo již dlouhou dobu zasluhovalo. Ilustrace kongeniálně doplňující (chtěl bych říci téměř „prodýchávající“) text vytvořila Darja Čančíková. Zmíněný už překladatel Ondřej Mrázek v úvodním slovu slibuje, že díky smíchu „*může se člověk povznést vysoko nad veškerá svinstva, ulehčit duši a na chvíli se vymanit z démonické šedi všednosti a vyprázdněných rituálů zkamenělých v ubíjející stereotypy*“. S tím jistě můžeme souhlasit. I programem manifestu skupiny Oberiu („*Společnost reálného umění*“), kterou Charms organizoval, bylo uchopovat realitu nezátíženou všedností, vnímanou pohledem hravého dítěte – což souvisí i s následnou nelítostí, groteskností, absurditou a černým humorem Charmsových „taškařic“.

Charms je autorem, kterého čtenář buď miluje, nebo nenávidí, stejně jako absurdní drama, surrealismus či humor Létajícího cirkus Monty Pythonů (doufám, že nejde jen o subjektivní asociaci).

Nezastupuje svou tvorbou jen strnulou „kulturní“ hodnotu, vyplivnutou všeobjímajícím proudem literárních dějin, je to dílo živé a s živým čtenářským publikem, o čemž svědčí nejen – počítám-li dobře – již čtrnáctá přeložená publikace, ale i ediční a grafická investice do souboru Čtyřnohá vrána a jiné taškařice, která přináší zlatý průřez autorovou tvorbou.

Setkáme se opět s postavičkami ušitými a někdy i rozpáranými (povídka Zrzek) několika málo slovy, nejčastěji charakterizovanými příznakovými jmény či jen několika opakujícími se vlastnostmi, postavami z papíru groteskně se skrže autorovu bezostyšnou výpověď měnícími v loutky, jež jsou stíhány nespavostí a nočními můrami, které se náhodně potkávají a bloudí v čtvercovém kruhu svých životů – nebýt těch jmen a typické vodky zajídané šproty či vejci –, univerzálně lidské a živé, jakoby vystřižené současným surrealistou sním káfkovský sen.

V některých kusech, jež se hluboce dotýkají i neřestných stránek života, naopak ustupuje Charmsův sice nelítostný, ale přece jen hravý humor do pozadí, do stínu evokace stavů nevolnosti (s. 196, povídka bez názvu, líčící snahy starého pedofila zprznit ztrativší se děvčátko). V takových črtách postavy ztrácejí svou groteskně loutkovou povahu a stávají se až příliš realistickými. Podobně i „taškařice“, v nichž autor až obsesivně líčí vůni/pach nemytého ženského přirození (s. 153, s. 159). To vše ale zasazeno do hejna „čtyřnohých vran“, povídek nejsilnějších, anekdotických, hříček a samozřejmě veršů. Konečně i z dopisů na nás dýchá typická „charmsovina“, sebeironie, někdy až příliš vřelé city jsou vzápětí shazovány – jako by o nich psala jedna z postaviček jeho vlastních povídek.

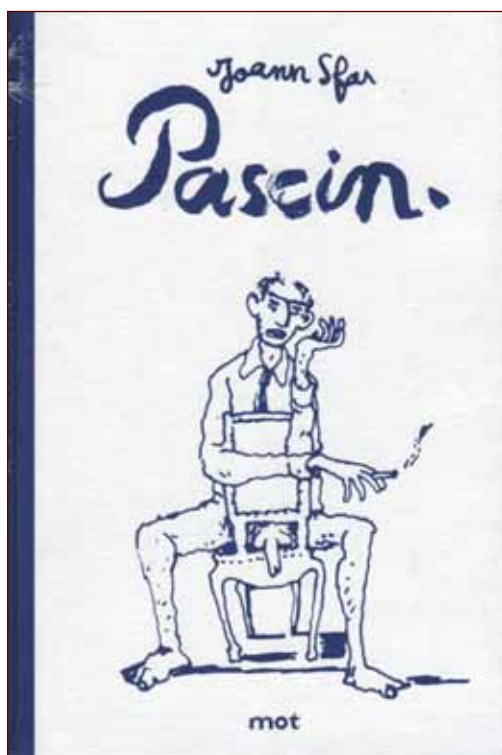
„...až to přečtete, Váš život už nikdy nebude takový jako předtím“ dodává O. Mrázek v úvodu – pochopitelné nadšení je zde na místě. Nicméně každá dobrá kniha může (musí!) poznamenat náš pohled na život. Netroufám si tvrdit, že kniha nakladatelství Argo nebude muset být v horizontu dalších deseti let znovu vyměněna za čerstvější, nebo že si Charmsovo dílo nezaslouží v této časové perspektivě dalšího vydání, ale věřím, že současná publikace v sobě snoubí jen to nejlepší (autorsky, překladatelsky, graficky a celkovou koncepcí) a nadlouho bude saturovat čtenářskou poptávku.

Lukáš Krečmer

Daniil Charms: Čtyřnohá vrána a jiné taškařice (Argo, 2007)

Ze života malíře

Po Mausovi, Padoucnicí, Jimi Corriganovi, Pod dekou a Persepolis se v českém překladu setkáváme s dalším příkladem životnosti (auto)biografického žánru v komiksu. Nakladatelství Mot adaptovalo dílo francouzského autora Joanna Sfara Pascin. Jedná se o soubor volně navazujících epizod ze života bulharského malíře Julia Mordecai Pincase (1885–1930), který se spolu s dalšími modernisty podílel na rozkvětu pařížské školy na začátku 20. století. Sfarův Pascin ale neličí vývoj stylů nebo vzestup prodejní hodnoty umělcových pláten. Zabývá se bulvárnější stránkou jeho života – mejdany a tahy, přátelskými vztahy i mileneckými avantýrami. Ovšemže přitom nevychází z nějaké přesné biografie – oficiální prameny, okořeněné legendami, jsou mu pravděpodobně jen východiskem k fabulaci a projekci vlastních životních témat. Lehkou absurditou i sentimentem naplněné dialogy se Soutinem, Chagallem i vložená epizoda s Hemingwayem ukazují mistrovskou dovednost autora pointovat komiksový scénář. Intimní scény vynikají subtilním erotismem, v diskusích s jeho *femme fatale* Lucy nebo dal-

Ta přitom
interesančně
adaptuje styl
Pincasových
akvarelů i karikatur
z počátku století;
některé scény jsou
od něj doslova
vykradeny...

šími modelkami je zase znát autorova citlivost k oně vzrušující a zároveň skličující trhlíně mezi mužem a ženou. Promakaný Sfarův scénář kontrastuje k na první pohled divokému stylu kresby. Ta přitom interesančně adaptuje styl Pincasových akvarelů i karikatur z počátku století; některé scény jsou od něj doslova vykradeny; ke konci alba, který tematizuje šílený dojezd umělce po několika násobném tahu, se styl několikrát úplně promění a rozloží. Panelování v Pascinovi je těžce nepravidelné – pokrývá celou škálu od konzervativního řazení malých políček vedle sebe a pod sebou přes neohrazené sekvencované ilustrace až k celostránkovým výjevům. Postupnou četbou se ukáže, že zdánlivě improvizovaně nahozené viněty a zběsilé rozvržení políček tvoří s textem promyšleně harmonizující dialektický protějšek, který neustále nervuje a překvapuje čtenářovu pozornost, aby neochladla vůči mistrovým finésám.

Jaroslav Balvín ml.

Joann Sfar, Pascin. Mot, Praha 2006

Světánápravce

Bernhardův Světánápravce je podle programového letáku divadla jednou z autorových nejlidštějších postav. Dramatikovo alter ego, jedno z dlouhé řady podobných. Ješitný a tyranizující partner, který se svou družkou odmítl vstoupit do manželství, až ji k sobě připoutal na celý život („...když je nezaměstnáte, zkoušejí si šaty“). Krutý a ironický glosátor všeho a všech. Fyzicky i duševně vyčerpaný člověk, vegetující už delší dobu v podivném azylu „domova“. A především filozof, jehož traktát o nápravě světa, životní dílo, sklízí úspěchy (kromě výsměchu v Trevíru) a je přeložen a překládán do osmatřiceti jazyků, zůstává však – jak jinak – světem nepochopen.

Světánápravce zastihujeme v den, kdy mu má být starostou města a představiteli univerzity, z níž sám po krátkém čase odešel, udělen čestný doktorát. Převážně upoutaný k červené pohovce a obklopený budíky (prostě symbolickou scénou sdílející s publikem umístěným na jevišti) vytváří Martin Finger hlavní postavu minimalistickou gestikou a mimikou, přesně odměřovanými a modulovanými replikami. Na prvním místě herec a režisér dodávají postavě její lidskost. Světánápravce přichází na scénu nahý. V odlehčených intermezzech beze slov, za emotivního zvukového doprovodu populárního hitu, sdílí filozof a jeho družka (Gabriela Mičová) opravdu společný čas i rytmus. Každodenní souboj rozpjatý mezi náznaky vstřícnosti, křivdu a despotismus střídá absurdně komický výstup předávání čestného doktorátu, po němž filozof umírá s pastičkou na myši v ruce. Světánápravce v Komedii skutečně vzbuzuje soucit a smutek plný lidství.

Nikola Richterová

Thomas Bernhard: Světánápravce, Divadlo Komédie, režie Dušan D. Pařízek, premiéra 30. listopadu 2006

Otto

Go, trabante, go!

Velké mokré kapky dělaly do sněhu malé vertikální tunýlky, cákance vody šplíchaly na sněhové bariéry. Sobotní dopolední silnice se černala v bílé záplavě. Na kraji se vynořila zoufale mávající postavička. Karel zastavil.

„Prosím vás, nemáte mobila?“ přiběhla k němu dívka. Vzadu stál pomalovaný trabant, pod ním čouhaly nohy.

„Ne.“ Přejela někoho?

Dívčin obličejík se zkrabatil, jako když barevnou fotku na titulní straně magazínu něčím polijete. „Shit. Promiňte. Najednou ta popelnice přestala jet. Párkrát se zakuckala a zdechla,” ukázala opovržlivě palcem dozadu.

Karel si oddechl. Vystoupil a podíval se na dívku. Jeho teta by o ní řekla, že to je zmalovaná čůza a pumelice. Každopádně byla s pestrobarevnými vlasy a v uměle se lesknoucí černé bundě s masivními zipy napádná.

Zpod auta se vynořil kluk. „Už jste něco takovýho viděl? Zkousím, jestli se něco nerozštělovalo. Vůbec tomu nerozumím.”

„To slyším od tebe úplně prvně, Ládine. Proč sis tuhle příšeru půjčoval?“

Křehká a bezradná. Vřelá a vroucná. Karel se ušklíbl. Trochu se nám dívenka rozčertila. Naklonil se nad motor. Prstem zmáčkl řemen. Co to může být? Svíčky, cívka, kontakty? Nejspíš někde upadlý uklepaný kabílek.

„Dvě hodiny jsem kamaráda přemlouval,” přiznal se kluk.

„Kvůli image! Aby nikoho nenapadlo, že jsi křupan z venkova,” syčela zoufale malá drobná ústečka.

Tenhle trabi opravdu do sebe něco měl. Asi sloužil jako recesistické posunovadlo z města na diskotéku, ale pocházel z dob, kdy řidiči považovali svoje auta za rodinné příslušníky. Maminy štrikovaly dozadu dečku z chemlonu a tatkové dopřávali výfukům nerezové koncovky. Podle pochromovaných poklic byl jeho prvním majitelem nějaký pečlivý Enderák.

Poslední majitel karoserii pomaloval a dozdobil nálepkami a nakonec adoptoval to smradlavé cukavé, retardované dítě. Porozuměl jeho duši. Dokonce mu myl motor. Tohle auto zradit nemělo. „Máš tam vůbec benzín?“

„Šest litrů, ten jsem změřil v nádrži hned. Někde tu bude vercajk.”

Láďínek vypadal jako skejťák z reklamy Nevaž se, odvaž se, možná o pár let starší, už mu asi sušenky Disco nejely. Měl ale celá záda a zadek mokré, jak ležel pod autem.

Karel tohle znal. Nehorší nebyla ledová vlhkost, prosakující přes tenkou látku. Nejhorší nebyla princezna, která se změnila v hysterku. Nejhorší nebyl ani pocit stísněnosti, že se do prostoru mezi silnicí a mo-

tor sotva vešel. Nejhorší byl pocit totální bezmoci.

„Ládine, já to prošvihnu!” tiše kvílela holka.

„Copak za to můžu, Kačenko? Ruce mám černý od šmíru. Víš vůbec, jak je to hnusný? Mám tě pohladit?” Křičel a málem brečel. Bezmocně mávl rukou a sednul si. Ozval se startér.

„Startuješ nejmíň po patnáctý,” řekla.

„Já vím,” zasyčel. Měla štěstí. Kdyby stála blíž, propíchnul by ji pilníkem.

„Už to ani stihnout nemůžu.”

„Mohli jsme vyjet o hodinu dřív, kdyby ses nepajcovala.”

„To jsem měla počítat s tím, že ti nejvymakanější auták z celého Dubu klekne? Jsem zmrzlá. Jsem nešťastná.”

„A já jsem mokrej a tebe zaškrťm!” zařval kluk a vyletěl z auta. Dívka kus odběhla, on udělal tři bezmocné kroky... Přitáhnul zezadu těžký kufr. Cívky, kontakty, klínové řemeny, matky, šrouby, svíčky, měřidla na měření odtrhu, a dokonce náhradní vlašťovka. Zamaštěné nepotřebné díly se vyvalily.

Karel uvažoval. Když se něco může nepověst, tak se to nepovede. Pospíchali, tak měli poruchu. Kus dál stojí jeho auto. Je mimo. A právě proto, že se ho jejich malér přímo netýká, má značnou šanci tu záhadu objevit.

Ládin vzal do ruky další šroubovák a znovu se postavil před kapotu.

Pak to přišlo. Osvícení! Satori! Ba ne, Karel si jen konečně vzpomněl. Otevřel dve-

Hejnic

ře spolujezdce, podíval se pod přístrojovou desku a otočil klíčkou benzinové nádrže. Přesunul se na místo řidiče a nastartoval. Motor se rozběhl.

„Jak se vám to mohlo povést? Ládine! Co pořád váháš! Jedeme!”

„Musím si otřít ruce. Víš, jak je šmírnější?”

„V rezervě je pár litrů, to do Prahy nestačí. Budete muset natankovat,” řekl Karel.

„Prošvihnu začátek,” namítla.

„Mohu vás vzít do Prahy oba.”

„Ládine!”

„Nemůžu přece Franciho kvílející dělo nechat u silnice. Jeď se šéfem, Kačenko, když je tak hodnej. Přijedu za chvíli.”

• • •

„Máte tu teplo.”

Konečně se podíval na dívku. Zblízka a z boku vypadala trochu jinak než před chvílí venku. Pod modrostrakatým přelivem zvláštním způsobem zvýrazněné oči, energický nosík, ale pod ním, jak si okousala výraznou rtěnku, se cukala neurčitá váhavá pusa. Kde make-up držel, byla sebejistá ženská, a pod ním vykulená ťunťa.

„Jak máte naspěch?”

„Mám být v jedenáct na Smíchově,” pípala opatrně.

„To stihneme.”

„Mohli jsme jet našich favoritem, ale Ládina napadlo, že jestli si nás má někdo

všimnout, měli bysme přijet něčím nápadným.”

„Proč by si vás měl někdo všimnout?”

„Jedeme na casting, na konkurs na reklam. Ládín mě ukecal.”

„Chcete být modelkou?”

„Na modelku nemám vejšku, ale na internetu píšou, že hledají typ. Líbilo by se mi to. Ve dvanácti jsem jezdila k zastávce na kole, dívala se, jak lidi nastupují do autobusu na Prahu, a představovala si, jak tam jednou pojedou sama, bez rodičů, bez... V šestnácti všichni říkají, jak to rozjedou a budou free, ale ve dvaceti zhasnou. U nás, na malém městě, už mají život dopředu nalajnovanej. Jana si vezme Pepíka, strejda mu zajistí slušnej flek. Když se jim bude dařit, postaví si vlastní barák pod kopcem. I rodinnou hrobku už mají dopředu zajištěnou.”

„Ládín je jinde?”

„Vždycky si říkám, že mu už nikdy nebudu nadávat. Jako malá jsem se styděla a bála se nějak vybočit. Ládín mě přesvědčil, že ve mně něco je a taky že nemožný věci jsou možný.”

„Tomu nerozumím.”

„Z legrace jsem mu řekla, že bych se jednou chtěla podívat do Jižní Ameriky. Za dva dny přinesl ceny lacinějších letenek, kolik stojí v Brazílii hotely, kolik chleba a salám. Za naše peníze bysme čtrnáct dní v Riu vydr-

želi, jenom to moře bysme museli přepádlavat. A tak jsem mu uvěřila, že stojí za to zkusit chytit šanci v Praze, která je podstatně blíž než Rio. Už mi rozumíte? Až přijdu na casting, budou se mi klepat kolena, ale nasadím úsměv od ucha k uchu. Asi takhle. Je to dobrý?”

Podíval se po ní. Měla hezké zuby a velkou pusou. Usmívala se tak nadšeně, že kdyby neměla uši, smála by se kolem celé hlavy.

„Paráda,” konstatoval uznale.

„I kdyby to nedopadlo, pořád je lepší házet cukrbliky na produkčního než škrábat brambory na oběd.”

„A život je znovu nádherný,” ujela Karlovi oblíbená jízlivost.

„Vždycky nádherný ne, ale šlape to.” Z namalované tváře vykukla ta původní, překvapená, okouzlená, opravdu se včas dostane na konkurz. Najednou se zarazila. „Vy nezabočujete?”

„Vezmu to vnějším okruhem a od Barrandovského mostu na Smíchov.”

I po tolika letech se trefil. Tady dole pod velkým sálem byl sálek malý. Na chodníku stála skupina mladých nádherných lidí. Zastavil.

„Mockrát vám děkuju.”

Vzpomenul si, jak
vytrhl zadní tlumič
výfuku na zaváté
silničce. Zamáčkly
sníh se vzepřel
a stáhl zadní tlumič
z výfukové roury.
Nazpátek ji měl za
chvilku, ale už nikdy
se mu nepovedlo
připevnit ji natolik
pevně, aby mu
v nejnevhodnějším
okamžiku nevypadla.
A kolikrát pod autem
ležel, zamaštěný klíč
se vysmekl
z ožvykané matky,
železo se zarylo do
kloubu? Někdy mu
hlava vyletěla, aby
tupě narazila na
zašmírovaný černý
spodek.

„Takhle tam nemůžete. Úsměv!“
Vděčné mávání už měla naučené z ro-
mantických filmů.

• • •

Někde v podobné skupině, před dávnými
a dávnými lety, stál nervní hubený kluk
v právě koupených pravých riflích. Úžasné
nádherné dívky přicházely a všichni se pak
hrnuli dolů do F Music Clubu na koncert
skupiny Primitives Group. Ve třinácti snil,
že se vydá do Jižní Ameriky za Indiány, ale
v sedmnácti po koncertě myslel na jediné,
jak s vybustřenou kytarou a svojí kapelou
bude taky stát na zdejšímu pódiu a závěrečné
akordy podtrhnou zelené pyrotechnické
ohně.

Po dalších sedmnácti letech slyšel Karel
na Smíchově místo kapely nepřijemný ran-
dál. To hlomozil přední nárazník, který se
utrhl a narážel na silnici. Jel s manželkou
a dětmi k příbuzným. Na její nátlak se do
auta slušně oblékl. Půl hodiny ležel pod tra-
bantem v saku přímo u krajského národní-
ho výboru, půl kilometru od bývalého
F Music Clubu. Pršelo. Šňůry aut ho ocáká-
valy. Nejdřív chtěl utrhnout, za obecného
zájmu kolemjdoucích, přední nárazník celý,
ale nakonec našel vzadu drát a nárazník při-
vázal.

Vzpomenul si, jak vytrhl zadní tlumič
výfuku na zaváté silničce. Zamáčkly sníh se
vzepřel a stáhl zadní tlumič z výfukové rou-
ry. Nazpátek ji měl za chvilku, ale už nikdy
se mu nepovedlo připevnit ji natolik pevně,
aby mu v nejnevhodnějším okamžiku nevy-
padla. A kolikrát pod autem ležel, zamaště-
ný klíč se vysmekl z ožvykané matky, žele-
zo se zarylo do kloubu? Někdy mu hlava vy-
letěla, aby tupě narazila na zašmírovaný
černý spodek.

Taky se jednou vracel potupnou třicít-
kou na jediný válec. Na cestě si se zapalová-
ním neporadil. Kolikrát si ho, svého tra-
banta, personifikoval? „Helmute, ty můj
malej pryskyřníku, co mi to děláš?“ říkal

mu vyčítavě. Ale Helmut zatvrzele mlčel.
Věděl, že nedostal patřičnou péči a lásku.

Měl ho rád. Ne, že neměl. I s jeho vrozený-
mi vadami. Nejhorší byl rezivějící plech
konstrukce. Kamarád zámečník chtěl při-
chytit prasklinu pájecím drátem, ale zkoro-
dovaný plech i pod nejmenším hořáčkem
mizel, hořel. A v té chvíli mu vhrkly slzy do
očí.

Helmut ale dovedl spolknout i rozkládací
pokojev gauč. Půlka ho čouhala ven, mu-
sel zvednout zadní dveře kombíka nahoru.
Když se blížil k šedesáti, řízení ho přestalo
poslouchat. Zadní dveře fungovaly jako ob-
ří spoiler, zvedaly přední hnací kola. Musel
zvolnit na padesát, ale novou sedačku do-
mů dovezl.

• • •

Na parkovišti u Cukráku stála velká kára se
stříbrnou metalízou. Napadne někdy Ka-
čenku, že by si něco podobného taky za-
sloužila? Zatím se odvažuje. Možná ji právě
teď natáčejí na video. Pokoušel si předsta-
vit, jak takový konkurz vypadá. Světla, reži-
sér a jeho asistentky, a chumel holek a klu-
ků, je mnoho povolaných, málo vyvole-
ných. Nervozita.

Karel si vzpomněl, že se mu před Mladou
Boleslaví ve zpětném zrcátku objevil poma-
lovaný trabant. Aby mohl jet sto čtyřicet,
musí mít soutěžácký motor, ale ten taky že-
re dvakrát tolik, co normální motor. Jestli si
u pumpy Ládin vzpomene, že se do benzínu
pro dvoutakt musí nalít olej, asi právě při-
jíždí na Smíchov. Už si asi setřel šmír z čer-
ných brýlí. Plavně vyskočí z pomalovaného
trabiho, a jestli to nebude přímo pod ko-
lemjedoucí auto, jejich otvírání blýskavého
velkého světa může pokračovat.

Kličku rezervy nad nohama spolujezdce si
Karel zapamatoval. Nejhorší bylo, když měl

plné auto starších kolegů a trabantu došel benzín pod vrcholem Ještědu. Dostatečně blízko, aby byli za dvě minuty na vrcholku, dostatečně daleko, aby ho čtveřice cestujících do příkrého kopce nevytlačila. Otočil se, samospádem je dovezl k motorestu a usilovným blikáním a houkáním zastavil autobus právě opouštějící zastávku. Až to ho definitivně naučilo nastavení klíčky rezervy vždycky kontrolovat.

U mostu přes Voznici zmlínal. Býval tu radar. Dole se klikatila cesta. Sem do podhůří Brd, na opuštěné silničky se šotolinou, mířily rychlostní zkoušky Rallye Příbram. Tady, v letech benzínu za čtyři koruny a formule 600 ccm, zažily trabanty svou největší slávu. Upravené vyjící vysavače se řítily do zatáček na jednom kole. Příbram bylo město hrdinů. Některým, aniž by se zabili nebo zmrzčili, se podařilo zrušit za sezónu tři až pět karosérií. Po letech zbyl z bývalých pilotů poslední veterán Jarda Palivec. Ze sedadla mitfáry říká levá pět, pravá tři a dokonalý tovární vůz za tři miliony se řítí po rychlostních vložkách Rallye Monte Carlo, neskutečně daleko od planoucích autogenů a podomácky upravovaných součástek, daleko předaleko od garážních dílniček náruďku, který se fetoval rychlostí a dvoutaktním čmoudem.

Rychlý volant si Karel ani nezkusil. Ne že by o tom po zmařeném kytarovém éře neuvažoval, ale pilot Vodvářka mu řekl: „Zdá se mi, že svého Helmuta zbytečně pomlouváš. Pusť mě za volant!“

Bylo ještě trochu ožralé namoklé nedělní ráno. Při sjezdu v horských zatáčkách najednou cítil, jak Helmut jde na dvě kola. Zavřel oči a zkoušel se modlit. Vodvářka mu nakonec řekl: „Helmut je dobrý, to ty musíš znova rozproudit svoje okoralý stárnoucí srdce.“

„Ty to ale máš v ruce, Vodvářko.“

„Kdepak, už soutěže nejezdím. Opravdovým pilotem začíná být fára, když zůstane zdravý a dravý po sedmi zrušených kastlích. Já už mám trochu strach.“

• • •

Postarší sedmnáctistovka ze čtvrté ruky akcelerovala na pětku i do menšího kopečku. Předjížděla pomalíky, pouštěla silnější auta a taky mladíka, který se chtěl se svým miniautem před partnerkou předvést. Karel mu mohl ve stoupání natrhnout krovky, ale neudělal to, nezkazil mu pocit vítězství. Udělal si radost, že jemu udělal radost, rád mu dopřál iluzi, že je rychlejší.

Těšilo ho, že potkal posla ze ztracené trabantové země. Díky němu po dlouhé době na něco momentálně důležitého v pravý okamžik přišel. I když to byla jen poloha páčky rezervy.

Karel zatím s nikým z generace, která nosila kalhoty s rozkrokem nad kolena, nemluvil. Míjel se s nimi na ulicích, jejich rap pře-

pínal. Měl pocit, že oni si o jeho starší generaci myslí, že je už úplně mimo. Domníval se, že je jim veškerá klasická technika ukradená, že se zajímají jen o to, jak si stáhnout z internetové sítě filmy a muziku do příručních přehrávačů. Jenže namontovat motor do auta, to už chce zatracenou zručnost. Kde mohl vyhrabat ten Franci soutěžácký motor? Formule 600 se přece čtvrt století nejezdila.

Kačenka s Ládinem mířili na stejné místo jako před dávnými lety jejich kapela. Vyrazili z městečka v provincii dobýt hlavní město. Na cestu si vzali pomalovaného starého pryskyřníka, relikv z doby jeho mládí.

Na co to bude reklama? Na sušenky, na tyčinku? Kačenko a Ládi, držte se! Přece producenti chtějí, aby díky tyčince byli šťastní všichni, nejen vysolárovaný slečinky s odstraněným pihami. Kačenka sice má pestrobarevné vlasy, ale pod nima svůj přírodní, původní dychtivý kšichtík.

Koho vezmou, to jim stejně hned neřeknou. Není důležitý, jak kdo vypadá ve skutečnosti, ale co z toho vyleze na obrazovce televize. Možná bude ještě další kolo.

„Go, trabante, go!“

Karel profrčel kolem pomalého pruhu, kde těsně u čáry zrovna vezl starý kloboučník v trabantu svou babičku za vnoučaty do vedlejší vesnice.

„Vás, otče, se to netýká, držte si svou šedesátku. Ale až konkurz skončí, vyjdou děti z lepších rodin a sednou si do svých nebo půjčených skvělých aut. A mezi těmi ušlechtilými metalízami stojí pomalovaná, ale taky nadupaná příšera z dávnověku.“

Karel si vyzkoušel na imaginární jedinečné řadicí páce vedle volantu, jestli si ještě pamatuje kvalitu. Jestli Ládi dobře přeřadí, pak kvílející dělo se soutěžáckým motorem vyrazí vpřed a nechá ty nablýskané bouráky prošípané elektronikou ve svém mastném archaickém dvoutaktním čmoudu.

„Go, trabante, go!“

(Liberec 2000 až 2006)

> Test Ivo

Znáte trojsk

1. Trojská válka proběhla

- a) Na území dnešní pražské zoo
- b) V dnešním Turecku
- c) V dnešním Íránu

2. Nejkrásnější ženou světa byla podle bohyně Afrodity

- a) Kim Basingerová
- b) Helena Trojská
- c) Dajdou

3. Král ostrova Ithaka Odysseus byl pověstný

- a) Silou
- b) Lstivostí
- c) Dochvilností

4. Achilla hraje v americkém trháku Troja

- a) Sylvester Stallone
- b) Karel Roden
- c) Brad Pitt

5. Jak se chtěl Achilles z trojské války vykrotit?

- a) Přestrojil se za dívku
- b) Zabednil se v maketě koně
- c) Předstíral šílenství

6. A jak se chtěl „odvodu“ vyhnout Odysseus?

- a) Koupil si modrou knížku
- b) Předstíral homosexualitu
- c) Předstíral šílenství

7. Jakou hazardní hru Řekové vymysleli za 9 let obléhání města?

- a) Heleno, nezlob se
- b) Hru v kostky
- c) Řecko hledá superstar

8. Čím si Achilles rozhněval bohy?

- a) Zatímco ostatní dobývali, on trucoval a vláčel pole s prasaty
- b) Den co den vláčel okolo města mrtvolu trojského hrdiny Hektora
- c) Svým transvestitním vystoupením před branami

9. Jak dostali občané Troji do města koně?

- a) Umělými křídly z něj udělali Pegase a přeletěl
- b) Probořili vlastní hradby
- c) Vdechli mu život šémem a on je probořil sám

10. Troju našel

- a) Němec Karel May
- b) Němec Heinrich Schliemann
- c) Němec Thomas Mann

Správné odpovědi:

1b), 2b), 3b), 4c), 5a), 6c), 7b), 8b), 9b), 10b)

Fencla

ou válku?

Jeden až tři body: Dějiny starého Řecka jsou vám španělskou vsí, ale ještě spíše vsí čínskou.

Čtyři až sedm bodů: Nepatříte k lidem, kteří vědí o trojské válce jenom z filmu s Bradem Pittem, a to je dobře!

Osm až deset bodů: Trojskou válku znáte pěkně, ale bohužel víte i to, že všechno vaše vědění pochází jen z informací, které se dochovaly. Takže vlastně víte, že nevíte nic.

Canny

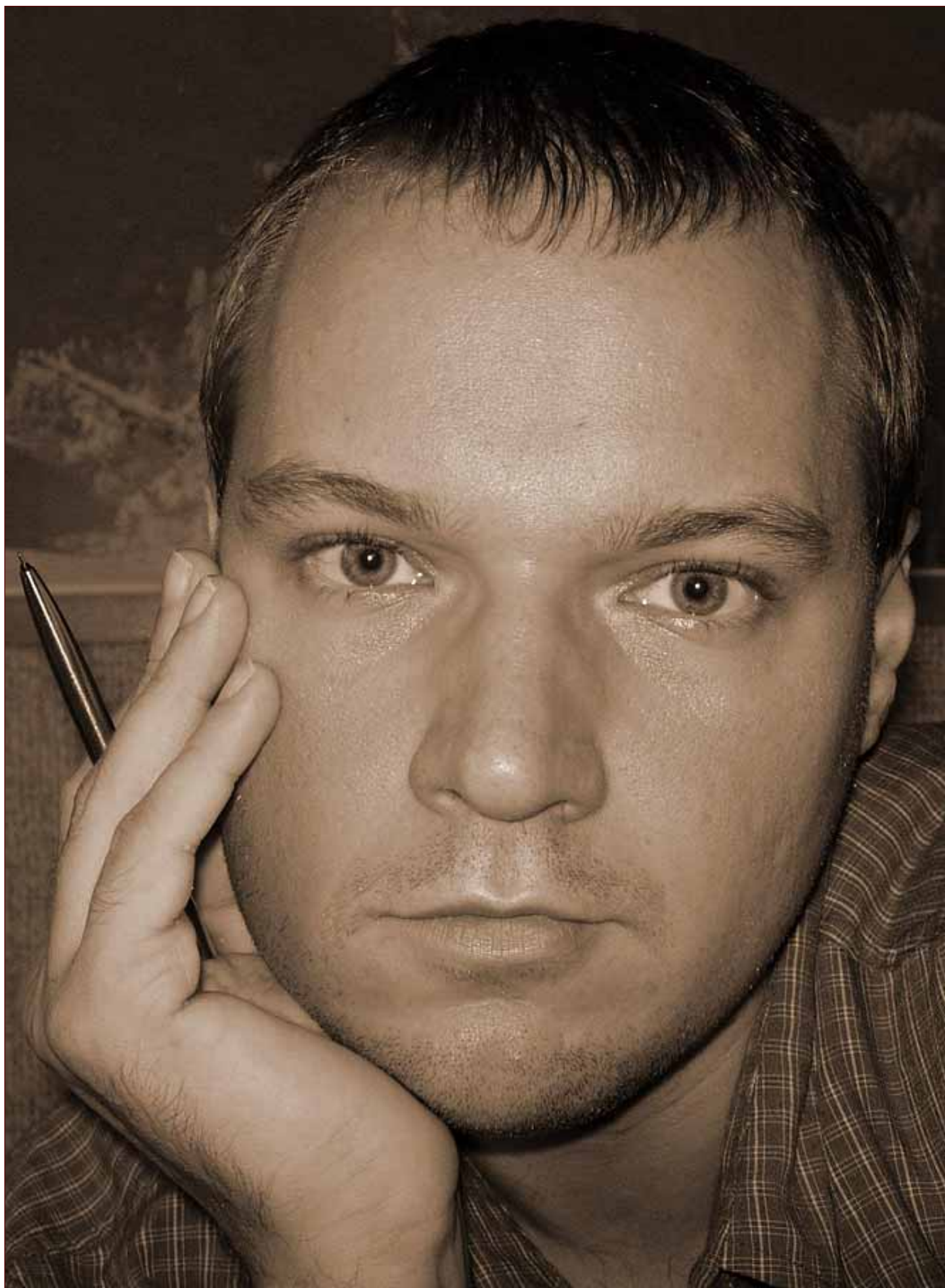
chtěl bych toho pro lidi dělat hrozně
moc hezkýho

ale co naplat

dEmos 175

<http://canny.obribroskev.cz>

Narodil se 24. 8. 1975 v Roudnici
n. L. Povoláním psycholog
a vysokokošský pedagog,
v současné době zaměstnaný
v Nemocnici České Budějovice, a.
s., a na Jihočeské univerzitě
v Českých Budějovicích. Vzdělává
se postgraduálně v klinické
psychologii a psychoterapii.

Paneláky

Radek Stehlík

• • •

Řekou zasněžený mostek.
Nikdy Tě neopustím
psaly oči dívky.
Kdo předal dětem sny
když my usínáme už jen opilí.

Chtěl bych také jako ony
vtisknout sněhulákovi
kruté oči Boha.

• • •

Zůstali jsme stát
nad podivnou exhibicí hada.
Vzpomínám jen,
jak ta,
jež chtěla se ptát,
přivřela babiččina vrátka.

Láska se zarděla
modlitbou.
Stále znova
pes lízal vodu z mísy svěcení
a kněz se smál.

Neboť i šílenství
Je chvílka
smrtelně krátká.

Paneláky

Pták na betonové kosti
Byl bys zde přivolal zpět
cokoliv ještě dětské

I sny zde však již vysnily
svou zakřivenost

Má práce

Pohled k oknu
Té která mlčením odečte
hmotu svého času
Zakřivení osy v dvojbod
až nabere sil alespoň ke křiku

Rád bych se ne dotkl
rád
Jako kdysi
když jsem dlaní hledal
průsvití ženství

Paneláky

Radek Stehlík

• • •

Ganga

A rozpuštěné vlasy Šivy

Kéž bys byl mým Bohem

Jediná mnou snesitelná forma břehu

• • •

Údery zvonu
se chystají dál
a když už Jsi večer
má symfonie tělo.

• • •

Cítíš to znovu
v ozvěně psího dechu
z hlasů z mrazu
spoutaný pokračováním.

Návraty jsou výsadou opilých bohů
Vždyť právě dnes
právě před rokem
zřetelně čet' jsi náhrobek
v dětských očích
byť měly pastelku
a posílaly otci obrázek hvězdou

R. P.

Člověk v Tobě
mezi sny a lži.
Rozpustila jsi vlasy
svlékla se
zapomněla.

I přes lež
ho cítím tak blízko
to tiché málo
to s důvěrou
to odznělé.

Zvláštní
jak snadno nemuselo být
jak darujeme život
odstupem

Je to lží?

• • •

Zamotaný háček času
Otec podřezaný rybou
ulehá do řeky

Vše bylo stejně kruté
kruté tenkrát vymyká se času jako řeka
Přesto hlupák břichomluvec skřehotá žabími hlasy

Zamotaný háček času a ticho vteřině odpovídá
vymknutá pravda utíká napříč žabím hlasům
Jsem chlapec krutost mne na břeh přivede i zítra

Úzkost

Útěk před dětskou krutostí
která může být zcela v sobě

Malý zrezivělý nožík
dne noci a rána

Snadné opakování
Tahy štětce který usmrtí

• • •

Zvláštní zasněžený sen
v dřevníku chytají
bezmocné ruce Boha

Ticho mezi slovem
o kolik je hudba překračuje

Dívám se z vlaku
dívka tiše běží po poli

• • •

Vlákna
Cesty meče
Cesty klášterního času

Chuť sít
Hojit
Bojovat
Zvířecí touha padnout

Menhiry archetypů
Všeměřícího paměti přírody

Tichá domluva blesku a stromu

• • •

Potřetí doznělý.
Někde v světlech
usíná stařec
do sebe zajatý vzpomínkami.

To už jsi nebyl
když ses nás tak náhle dotkl
když ses přišel udivit
za spěch.

To už jsi nebyl
a v noci zazvonilo ticho.
Poprvé nestojím za dveřmi
když otvírám.

Také člověk
hovoří-li o zabití
hledá ještě sebe

Paneláky

Radek
Stehlík

Nezávislost versus nestrannost pánů žurnalistů

Nad vstupem Jana Rumla do jeho téměř domovského Respektu se v rubrice Hydepark („Respekt na svém“ – server Česká média.cz, 16. 3. 2007) zamýšlí Petr Žantovský. A to pěkně zeširoka, jen co je pravda. Odříznout „moderněji orientovaného novináře Miloše Čermáka“ (se kterým by se – podle Žantovského – odstartovala především obsahová inovace Respektu a jeho přeměna z „tiskoviny letákového charakteru v normální politicko-společenský časopis“) se podařilo. Stejně jako se tímto krokem podařilo stvrdit současnou pozici tohoto plátku „přidělením řídicí funkce ve vydavatelském subjektu Respektu Janu Rumlovi“. Pozici do jisté míry (politicky) orientovanou.

Co Žantovskému totiž vrtá hlavou, je otázka, „jak se snoubí politická kariéra s proklamovanou novinářskou nestranností“. Záměrně zde používá slovo nestrannost, protože nezávislost je „hodnotou fiktivní“ a být nezávislý vlastně ani nejde. Každý jsme podle Žantovského na něčem závislí (a nikoli ve smyslu přizemních biologických potřeb, jako je např. závislost na cigaretách, čokoládě nebo sexu); zde se pohybujeme ve sférách vyšších, a sice názorových a prioritních. Proto nejspíš nebudeme od jakéhokoli představitele KDU-ČSL (ať nejmenujeme, páč potrefená husa se vždycky ozve) očekávat, že by podepsal petici pro potraty, stejně jako nás nepřekvapí, že pravicově zaměřený politik radostí ze zvýšení výdajů na sociální dávky dva metry vysoko skákat nebude. I když, kdo ví: v dnešní době ten vítr vane opravdu příliš silně, takže kam ten vítr, tam potom velmi často i ten plášť...

Nestranným však být lze a novinář by dokonce takový být MĚL. Žantovský dokonce na pomoc k boji vyzývá i pověstnou chiméru, vznášející se po chodbách žurnalistických fakult, objektivitu, aby i ona jako boží pochodeň vzplála ve všech, kdo zastupují cech novinářský: „Mohu mít jakékoli priority, ale referuji-li o události, mojí povinností je nechat názor za dveřmi. Vyjadřuji-li názor, jsem povinen to oznámit: pozor, teď čtete můj názor, nikoli záznam události.“

Pod čarou: Svatá pravda, to zase jo, s tím nezbyvá než souhlasit – a to nikoli „poraženecky“, jak mám občas pocit z lidí kolem sebe, kteří v přiznání, že má pravdu ten druhý, vidí děsný problém životního kalibru. Naopak: souhlasit věcně a s pocitem správnosti, protože to tak skutečně je. Aplikováno na Respekt se však může zdát, že si pan Žantovský stahuje „gatě“ kilometr před brodem. Jeho komentář vyznívá jako obava před stranným (jakožto opak ke slovu nestranným) vedením tohoto týdeníku. Proč má tak velkou starost o periodikum, které už v úvodu nazývá „tiskovinou letákového charakteru“, kterou měl Miloš Čermák ambici změnit na „normální politicko-společenský časopis“? To znamená, že teď normální není?

Petr Žantovský chce, abychom se za čas zeptali, zda Respekt dokázal být i s Janem Rumlem v čele nestranný. Tak nám nezbude, než si otevřít ten svůj úkolníček a do políčka „Dlouhodobé“ si to hezky zapsat.

Domácí úkoly od PubWeb...

Poetické okénko...

...jako za starých dobrých časů povinné školní docházky. No tak dobře – pro někoho to neplatilo ani za těch „povinných“ dob, ale pro dobro duše si myslíme, že velká většina školáků ty domácí úkoly skutečně psala. K něčemu podobnému své čtenáře, kteří jistě do prototypu prdoly školou povinného nezapadají, také vyzval nový publicistický server Hospodářských novin PubWeb.cz. Koutek Hezky česky se věnuje českým médiím a na světle božím nemilosrdně pranýřuje jejich jazykové úlety (jen tak dál a houšť!). V prvním díle nazvaném Chyby jazykové se věnuje převážně chybám stylistickým, které – ať jsou sebevíc tristní, když se jich dopouští novináři ve sdělovacích prostředcích masového dosahu – docela pobaví. Zde jsou některé vybrané (kdybychom se chtěli pobavit víc, staří si zalistovat denním tiskem nebo večer pustit zprávy).

Zastřelený podnikatel spáchal sebevraždu.

Zahalen kapucou s pistolí v ruce pak vtrhl dovnitř.

Dílem bylo navázat a pokračovat ve vztazích.

Poslanec dostal trest, jenž soudy ještě neznají.

Letoun byl přiměn k tomu, aby přistál.

Řeknu vám počasí.

A teď něco o stupních (nikoli však těch alkoholických, anobrž jazykových):

Děti jsou stále více brutálnější.

Měli jsme být více odvážnější.

Tváří v tvář více nestabilnější situaci...

Pod čarou: Na pobavení dobré; méně úsměvné je, že se takto vyjadřují spolutvůrci mediální reality. I když na tom zase tak špatně nejsou: jak si všimnul editor této rubriky skrývající se pod zkratkou -mik-, ani jedna gramatická hrubice! Všechno to jsou chyby „jenom“ stylistické; že občas hodně zamíchají se smyslem sdělení – no co se dá dělat. A teď ty domácí úkoly: Výkřik „A do příštího týdne se pokuste tyto chyby opravit!“ na konci příspěvku čtenáře interaktivně vtahuje do jazykového světa mediálních zpráv. Jen ať si to hezky sami vyzkoušejí.

A něco na obranu novinářů: výuka češtiny na fakultách žurnalistiky rozhodně není zbytečností, naopak: denní praxe ukazuje, že je dokonce nutná. Otázkou však zůstává, jak moc je efektivní a jak moc se účel mine s výsledkem.

...a hlavně se mě neptejte, proč (Po)věstník uzavírá zrovna poetická tečka. Nemyslím, že by to byla nějaká moje skrytá úchylka pozorovat skrz přivřené okénko svět způsobem, jak na něj nahlíží právě poezie. Ani to není samaritánská snaha literární osvětou zlepšit svět. Některé věci prostě JSOU a ptát se PROČ je zbytečné. Ale naprosto úplně.

„... Hrách sviním, aby byl z čeho masopust!
A perly o zeď, aby se prolomila,
neboť zdi nesnesou krásu.“

(Daniel Hradecký
Jehelník ariadnin)

Kateřina Komorádová

(V minulém (Po)věstníku, tuším, jméno autora vypadlo. Což mohlo na čtenáře působit mírně rušivě. Nevěděli totiž, komu mají nadávat.)

I

-
ruce jsou slova   teď už vím
že babiččiny dlaně
vymlouvaly z mého srdce
samet zla   zlo samé

--
i moje nikam kamsi míří
a po cestě mi nadbíhá
koťátko strachu v klíně leží
a čas má právě sílu lva

---
kostelík v Rybné voní tichem
jen jednou takhle zavoní
až svoje dětství pochováme
a navrch dáme kamení

----
oškrabky touhy začouzené
dýmem z upálených dní
nelze než vstoupit do plamene
hledat cestu k pochodni

II

-
úzkosti plni pochopili
a nevěděli jak to říct
že nakonec jim v dlaních zbyly
jen podzimní sny ptačích hnízd

--
dohořívá září   bíle
kvetou dny a hlavu sklání
jak ti jež tiše dostihne
popel tmy a vzpomínání

---
nikdo je nazpět nezavolá
prachem přišlé   přešli práh
snad se jen vrátí pro dvě slova
nežli je snesou na márách

----
leží tu   do korun nevidí
možná nám životy závidí
lítají ptáci nad našima hlavama
chodil jsem hřbitovem bosýma nohama

III

-
přicházíváme jak pro ortel
nikdo se po spáse netáže
jen čekáme   koho z nás
ta chvíle pro báseň odkáže

--
tuhletu báseň nedopíšu
byť snažil bych se ze všech sil
ta chvíle vymkla se mi z veršů
tu už jsem nikdy nedožil

---
nadýchnout slovo na pergamen dne
do hlásek nalámat střidu těch chvil
nasyčen vědět když poslední tečka
opouští koloběh tepen a žil

----
ve ztěžklé hlavě verš jen těžce vzlíná
slovo usíná   a nevýslovně těžké snad
je už jen prostě vyslovit, že
tao právě není cesta; tao chce jít spát

IV

-
za slovem otvírá se čistá krajina
jak dveře v čerstvě uklizeném bytě
takových slov teď ubývá
vzpomínky vstřícné   dveře tváře slova
se rozešly   a zacházejí na úbytě

--
doteky tesknoty   rovný stůl zimy
je prostřený   krajina nejina
rampouchy utáté   utáty
cinkají   tichý vzdech kravína

(v Pustě)

---
a jak se nemám nevracet - sám už bez návratu -
do krajiny smírné v klíně nenávratna
na ztracené vartě hájím svoji radost
drobnou minci, která dávno není platná

----
je bílé, tiché, smírné jitro novoroční
tvůj bledý stín   a naše kroky mezi závějí
tak neslyšně si posedaly můry noční
ozvěny těžké v stránkách leží   ještě neznějí

Milošovi (+ 1. 1. 2006)

Josef Soukal

Čtyř(a více)verší

V

-
ty - spící -, tma a smysly, jimiž
naslouchám; noc odposlechu
jsem vězeň úzkosti, poslušný
a bédný strážce tvého dechu
- -
a proto mířím do ticha
když gilotinou tupé zlosti
půlíš nás a naše dny - kosti
prázdná tlučou buben noci
která nedýchá
- - -
jsem bezděčný a napolo
jsem zaparkován v propadlišti
jsem Sojuz, ale Apollo
jsem ztratil kdesi v hvězdné třišti
- - -
jsem slepý had, jenž nevidí
že opouští ho jeho kůže
jsem ten, kdo hadu závidí
jak snadno z kůže svléct se může

VI

-
déšť přibývá a bude dlouhý
a nebe do sebe se choulí
a promoknem, když milujeme
a srdce tluče těžkým zvonek
- -
hluší jsou a nepovědí
(proč se život láskou láme)
bozi ví (že nesmrtelným
je jen to, čím umíráme)
- - -
šilháme po nebi
(odkud jsme utekli)
z propadla do pekla
(zatím jsme v předpekli)
- - - -
zase se po nebi andílci šmrdolí
Vánoce pečou se v adventní neděli
jestlipak Ježíšek štěstíčko nadělí
ale to bohužel, to už je
ztracený

VII

-
když rozběhne se krajem čas
k podletí dávným variacím
jsem vítr, který našel hlas
bezednost snění trávy vracím
- -
studený měsíc v prázdné noci
nasvítí město pro mě ne
myšlenky tihnou - tiší chodci -
ke snům, jež nejsou zmarněné
- - -
ne, dnes nechci ve tmách stát
a myšlenky zas nechat zatmívat
a čas svůj vůbec nerozsvěcet
a život jen tak nechat ležet
- - - -
déšť budí mě ze tmy; procházím tváře
nejasné zření mé vědomí páře
něco mě hledá, cosi bodá
myšlenek proud; a samá voda

VIII

-
kapky se tříští
o kámen
na hladinu dopadají
moje vteřiny
- -
za sklem
záclona v pokoji
- - -
můj psík usíná
na otevřené knize
dotknu se obou
s patřičnou jemností
- - - -
kam se to zahleděla
třešeň v podzimním sadu?
polibky opadaly
jako jarní květy

33

ta lehkost, s níž se ke dnu padá
ta slza, co pláč nepostrádá
ta jistota, s níž pravdy lžou
ta slova, co mi od úst jdou...

běží den

plná času

Za vzkříšení hudby příležitostné

Poslouchal jsem onehdy Händelovu Hudbu k ohňostroji, ale něco mi u ní pořád nehrálo. Až po notné chvíli mi došlo, že v té hudbě hraje všechno a moc krásně, a jediné, co v tom všem nehraje, jsem já. Místo sledování pestrobarevných světelných efektů jsem totiž u Hudby k ohňostroji žehlil košile (nezachránil to ani fakt, že ty košile byly pestrobarevné).

Snažil jsem se ve své fonotéce najít hudební doprovod k této příležitosti vhodnější, ale marně. Hudbu k žehlení ještě nikdo nenapsal, což je škoda, protože sluch při této bohulibé, nebo spíš prádlulibé činnosti zůstává zoufale nevytížen. Nakonec jsem našel, jak jsem později zjistil, celkem adekvátní alternativu – Leonard Bernstein promíne, ale u jeho Symfonických tanců z West Side Story v podání saxofonového kvarteta se žehlí náramně –, nicméně ta pravá hudba k žehlení, jako je Hudba k ohňostroji hudba k ohňostroji, to přeci jen není.

Vůbec se mi zdá, že v dnešním světě charakterizovaném nadprodukcí všeho možného ke všemu možnému je hudby ke konkrétním příležitostem zoufalý nedostatek, což je přesně opačně, než tomu bylo dříve. Dříve skladatelé skládali skladby takzvané příležitostné, většinou k obědu či večeři, k odpolední zábavě, procházkám v zahradě, posezení u vodotrysků nebo k již zmiňovanému ohňostroji. Nemusely se ani uvádět celé, stačilo podle potřeby sehrát určitou část. Dnes se hudba doprovodná píše především k filmům, divadelním hrám, reklamám nebo „k poslechu a tanci“ (přičemž při provádění posledně jmenované skupiny skladeb se jen zřídka daří naplnit oba požadavky současně).

Ano, mluvívá se o hudbě ke svatbám či pohřbům (pro odpůrce takto drsných pří-

mých pojmenování: o hudbě ke slavnostním a smutečním příležitostem), ale to bývá obvykle hudba původně míněná ke zcela jinému účelu. Ať mi nikdo neříká, že Dvořák psal Largo k Novosvětské s tím, aby ho dojili všude po funusech.

Muzika zvláště napsaná k takovým prostým činnostem, jakými jsou oběd nebo

procházka po zahradě, dnes prostě chybí. A to hudební skladatelé lkají, jak těžké je v 21. století tvořit a být originální, když toho už bylo tolik napsáno. Kde mám hudbu k žehlení? Hudbu k vaření, protože ten oběd se taky musí nějak udělat? Hudbu k sázení stromků, ke shrabování listí, když už se nemůžu po té zahradě jenom procházet, ale je zapotřebí také přiložit ruku k dílu? Proč musím při vyšetření „v tunelu“ koukat v hrobovém tichu do stropu? Proč někdo nenapíše desetiminutovou Hudbu k počítačové tomografii?

Pravda, několik prvních vlaštovek už tu je. Jistý Rus jménem Eric Delay podle názorů některých lidí komponuje skvělou hudbu k chůzi a písňe druhé české vicesuperstar Petra Bendeho označil poté, co byly použity ke krutoscénám v jistém českém filmu, nejmenovaný bulvární deník jako Hudbu k vraždám.

Že zájem o hudbu příležitostnou dnes existuje, dokládá i jedna internetová anketa, v níž účastníci odpovídali na otázku, jaká je podle nich nejlepší hudba k sexu a milování. Rozpětí odpovědí bylo opravdu široké, od metalových nářezů přes rockové balady ke starým trampským hitům (a některé recesisté či masochisté to táhli ještě dál, až k Evě a Vaškovi). Z klasiků byli zmiňováni Čajkovskij, Debussy a Beethoven. Nicméně i v této oblasti existuje jistá skladba, původně ryze účelová, a ne od nějakého hudebního barbara. Byla oficiálně objednána jako kulisa k noční slavnosti v přilehlé zahradě jednoho velkého zámku. Není těžké domyslet, jak takové aristokratické večírky končily a k čemu měla být hudba ve skutečnosti kulisou. Ta skladba je oblíbená dodnes a jmenuje se Malá noční...

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

Daniel Hradecký

Marionety

(Morality, útěchy, burlesky & divertimenta)

*Opravdový přítel, to je člověk, který ti
pomůže v noci hodit do řeky mrtvolu
a na nic se při tom neptá.*

(Jan Zábřana)

Lukáš Gálov

(Paní de Montaigne vydává své jediné svědectví)

Oui, můj manžel, který zajisté proslul především jako otec literárního žánru zvaného Ochutnávání a který se nezalekl hledat a najít zalíbení ani ve svých neduzích, zejména v tom z nich, jenž působil, že každých deset minut zapomínal všechno, co nestřídýmým studiem nabyl za celý život...

tento můj muž tedy jednou v půli měsíce germinalu přece učinil závažný objev, jenž pobavil i mne, pouhou ženu, pouhou Dulle Griet...

Celá ta sláva sběhla se asi takto:

Ve věži, později proslulé, náležející k našemu domu (v blízkém kraji se mu říká Chateau), se, jak to ostatně chodí, uhnízдила vrána, jistě k pranepatrné libosti filosofově, jenž přirozeně odmítl toto své refugium vědy přepustit přirozenosti jiné než přirozenosti vlastní.

Vstoupil tedy, po důkladné přesnídávce, ozbrojen puškou ptáčnickí, do své věže, kde se dub stolů prohýbá pod nedojedenými knihami, umíniv si, že ji neopustí, dokud jedna z protivných stran nepadne mrtva. Jisté je tolik, že pták, sotvaže uhlídal přítomnost člověka, z věže okénkem vylétl, a, posléze, vznášeje se a paběrkuje na přilehlých vinicích, střežil příležitost k návratu do svého hnízda, ledvaže se vetřelec z budovy vytratí. Toho se dočkal až se soumrakem, kdy vyhladovělý lovec vzdal post obléhately...

Druhého dne, velmi důmyslně povolal Pán na Montaigne do zbraně krom osoby své též Gastona, našeho pacholka, i odebrali se v tandemu vstříc neblahému úkolu... Polekaný opeřenec – jak ostatně bylo od něho očekáváno – samosebou nečekal, až se urodí, a bystře ze svého útočiště se letem

vysmekl. Zaradovali se čihaři, že věc nabírá očekávaný spád, leč jejich srdce plesala předčasně. Zatím však byl vědec přesvědčen o své převaze a přistoupil k realizaci své úkladné lsti. Vyzval Gastona, aby posečkal jedno přesýpnutí hodin a poté, jako by pilil za svými zájmy, opustil věž. Usoudil totiž (můj Michel), že černý opeřenec ocechuje takto budovu jako člověka prázdnou a zlého netuše vlétne do náruče střelné smrti. Ne tak bystrooký pták. Dobře viděl vcházet dva, vycházet jediného: debakl...

Dne třetího byl k tažení proti letounu přibrán Pierre, náš šafář. Tři muži vypudili svou přítomností na schodišti ptáka do volna povětrí. Opět hodinka, pak G. a P. vycházejí na dvůr, sůva Michel, můj pán a manžel, zůstaven ve věži. Dá-li se nepřítel zmást tentokrát? Nikoli. Večeře toho dne byla jedno peklo...

Hrůznému průběhu čtvrtého dne boje jsem – díky Božímu milosrdenství, totiž mdlobám – nebyla přítomna...

Avšak páté jitro spatřilo již neméně než pět strašných postav zbrojného lidu vnikat do neblahých okrouhlých zdí... Pták předěšen ulétá... Po chvíli chasa v síle čtyř mužů vychází na dvůr... Hodiny odbijí, mihne se křídlo, pak třeskne rána...

Oui. A tak se opět v souladu a míru můžeme naše čilá domácnost blížít sklizni, zejména hroznů tušíme letos hojnost a jakost. Také mně samé Bůh požehnal a čtvrté slehnutí na sebe nedá dlouho čekat...

Tuším ale, že pánům bude bližší jiná maličkost, že si totiž můj manžel, právník a rytíř Michel de Montaigne, po zhruba čtvrtroce bujarých myšlenkových zápasů poznačil do svých listů tato slova:

„Bylo mimo pochybnost, to jest empiricky prokázáno, že vrána svede počítati toliko do čtyř.“

I.

Ten kámen, co ti dávám celý
 (nijak nezamýšleje sdílet jeho tíži),
 neroztloukej jej, prosím,
 není v něm nic, co by rozmnožilo
 mladá vědění v psinci skepse,
 není v něm nic, co by klestilo
 vyhlídku směrem na doktorát,
 ba právě že je v něm nic –
 a nic už tu bylo.

Drž se dál od soudce z lidu,
 ale ještě dál ode mne, chirurga z lidu...

Z vlastní praxe znám jen dvě krajnosti,
 mezi nimiž zvučí struna neveřejné krásy:
 Radost, pro kterou ještě nejsou slova,
 jen gesta.
 Bolest, pro kterou už nejsou slova,
 jen čísla...

II.

Rovněž jeho DUŠE (pěkné kulaté slůvko
 s růžky a kopýtkem) měla druhdy příležitost
 přijít si na pěkné peníze.
 Byl v tom pochopitelně háček.
 Šlo o to, provdat se za uhnílého milionáře.
 Možnosti kynuly dvě:
 Provdat se a litovat toho do konce života.
 Neprovdát se a litovat toho do konce života.

Nebylo úniku.

III.

Až Ji uvěříš přicházet, rozluč se
 s Ním úsměvem a slovy:

Pouze to, co neдрží jen tvar, ale má i tvář,

může, aniž musí, sejmut masku.

Ale jelikož tvar náleží času a tedy minulosti,
 zatímco tvář nemusí znát nic ani o věčnosti,
 jistě bude maska stržena.

Po tvaru se hmatá, až ho není,
 ale podle masky pohozené u cesty
 poznáš, že tudy kráčel někdo, ten, kdo si
 na cizím tvaru vyvzdoroval vlastní tvář.
 Jedině takový má i jméno.

(Z řečeného nijak nutně neplyne, že šlo
 o tvář krásnou a jméno konečné!)

Ostatně, každé napsané slovo svědčí právě jen o tom,
 že tě kdysi kdosi, z jakýchsi tobě i jemu
 neznámých, neprůhledných důvodů
 naučil psát...

A všechno to začalo kdesi v dubnu,
 když tě matka.

IV.

Jako oni šťastlivci, kteří ještě svedli
 milovat, jako by jim bylo o deset let méně
 a o své lásce podat jediné svědectví,
 jak by měli deset let navrch...

Jako ti nešťastníci, kteří vyslechli
 svědectví, sami se v zastoupení viněných
 podrobili torturám, kteří svědectví
 vyslyšeli a propadli zlatým hrdlem...

A tak, dříve než se lékař nebo dominikán
 propotí k přiměřenému řešení, které by
 uchovalo jeden tvůj svět před pravdou rozvalin,
 navrhu ti venkov, který v ničem nepomůže...

Ale až přijedeš, smluvíme večer,
 srazíme stoly a nad průpovědí
 Pivo dělá hezká těla zapomenem,
 život že dělá mrtvá těla.

V. (Symposion)

Už jsme si, my, avantgarda, polepšili natolik,
že chimairy čistého rozumu pro nás pracují
za byt a stravu. Petr Vopěnka, histor, tvrdí, že
večeři nemůžeme zahájit bez Kanta, i ptá se
po tom nebezpečném muži. Mám právo zradit, že ten
právě nakuřuje sanitární čibuk
a za tabák mi rýnskej dluží? Mlčím raděj
jako peň, ač žral bych i z čerta kule.

(Nemám-li mlhu, vidím, jak se nad celopalem berana
ostře klene boží existence technických řešení:
Výjev, jakých je u nás hnedle třináct do tuctu...)

Jen Bedřich Engels, histor a rodinný přítel,
nevzrušen, improvizuje na servítek malou báseň v próze:
„Zdá se, že mravenci dorozumívají se při společném
díle jakoby (tanquam) chemickými paprsky.
Avšak, co by se stalo, kdyby jednoho dne
slunce a planety ustaly ve svém
zdánlivě věčném kolotání?
To nevíme.“

VI. (Reminiscence)

Ta dívka na oddělení „A“ (uzavřeném), asi 17 let (melancholický od-
had), albinistická (ryšavost, hungarismus), s očima fazolkovými
(úzus setrvává v omylu se svými „oříškovými“ očima), tedy s oči-
ma hovínkovými...

Ta mě miluje na 1. pohled (ví, že jsem DG F 102, syndrom zá-
vislosti, terminální alkoholismus, oddělení „AT“, otevřené)! Nemá
náušnice (byly jí odebrány?), není panna (melancholický odhad).

Kdosi, jistě velmi mladý, ji naučil loučit se se stolní společností slo-
vy „Pěkný zbytek života, pánové!“ – ne, tahle láska není zakletá, jen
důkladně zakódovaná, pro případ, že padla by do rukou nepřítele.

Arci dobře vím, že truhlice s naším tezaurem bude odemčena, jsem
jist, že zručný dešifrant se najde – co to bude, co bude čist?
Bude to sebevražda jazyka českého,
oběšenec na Möbiově smyčce.

VII.

Ale vždyť smrt je tak bezútěšně krátká,
popokatepetl a je pryč,
věrná domu, který se v sebe zatarasí
jediným oknamžikem a tebe, zasnoubeného už,
věrolomně nechá procitnout bez prstenu
zase tam, kde nikomu nestojíš ani
za přesdržku.

Ty tam, shledány nadsazenými, jsou výsady
být vězněn za neschopnost hrát jinak než jazz,
mít do dopisu povoleno nejvýš třicet slov...

Cože, jak? Bože
ještě třicet let stráže pod Betlémem z lunárních zámlk,
s míčem napořád na své půli hřiště, stále na tahu
na nejmenší čtyřrozměrném hracím plánu?

Ano, ale pod podmínkou svobody,
svobody mlčení a svobody bolesti,
svobody zakousnout se do roubíku srdce.

VIII. (Hovor o hadu)

Kouše?
Nekouše, škrtí.
Slyší?
Neslyší, má vnitřní ucho, naslouchá sobě.
Jak snáší zajetí?
Škrtí.

IX.

Nepouštěj půlkorunu do studny –
vytrhni z chrupu knihovny libovolnou knihu,
čti, a řezy do břidlice vyčísli v ní milence.
Pak vejdi do osudí města a počítej mrtvé...

Bij do černého, dokud je mladé –
život je (a od tohoto slova pozor na přílišnost)

tajemství toho druhu, jako když jsme nevěděli,
který drátek od bomby neznámé konstrukce
přestřihnout a nepřivodit finále výbuchu.

Pěstuj své drobné duševní ústřely –
rozumná mlha vylučuje bouři;
jen zatížen mohylovými kameny svých omylů
udržiš se na zemi,
u vědomí naděje, možnosti,
že jsi neviděl správně.

X.

Tolik slunce a samota, která chce být
sama se sebou, trvat a dožít se, přežít
běžný kámen a založit město, jehož stesk
hvězd se netkne, velet cínovým vojákům
zteč na rozpálenou plotnu podle Jana Z.

(A po kazajce volající
nekonečný pokus stanovit verš
jako gravitační konstantu
pro výpočet pádu, levitace i vzletu,
kde jen pád rozumí se sám sebou,
zatímco u druhého a třetího nutná je
stálá, neminulá přítomnost zázraku?)

Tolik slunce dnes, ruce nahrazují duši
a budoucnost stydká kost, abstraktní
kartofel, zelená měď...

Číslo XI. (Útěcha z biologie) neobsazeno, nerealizováno.

XII. (Haustúra)

Jednou budu vědět, jak nešťastný nápad
to byl, ten generální úklid z neklidu,
ve městě, kde nejzávratnějším příznakem
svobody je petice proti měření času
římským zvonem.

Tam,
za sedmero norami a sedmero skřekami,
blilo neblilo dítě v šedinách,
synek toho všeho, co nikdy nebylo,
co nelze svěřit bratru, pouze psychiatrům...

Tam pálím svíčku
za všechna označení pro život, která se nevžila,
za všechna alibi neprůstřelná jako pytle s pískem,
za všechna lidská srdce vyřazená z jídelníčku,
za dva nebo tři, kdo po večerech vylupují z kabelů
měď živobyť.

Jednou budu vědět
i to, proč je ze všech věcí
ženského rodu pouze loď
a v Amerikách ještě zdviž.

XIII. (Hovor podle Blaise Pascala)

Přírodní krásy mě baví.

Přírodní hrůzy mě živí.

XIV. (Malá konverze)

Moje věčná snoubenka
Psýché přišla před lety
o statky ve vnitrozemí
a tak spolu krademe den
za dnem v kopřivových
hájích u hranic
rozumu.

Ale už zítra mineme
vrchoviště rašelin,
sbohemdáme Žebráckému rohu
a překročíme mezník
do slunečného dne
a státu,
připraveni pomluvit tváří v tvář
a chválit za zády.

Na dlaň jsem si poznamenal
obrys kontaktní osoby:
Jmenuje se Marie, rozvádí se
a má, ne, měla dítě, syna.

XV. (C₂H₅OH)

Nespočet lahví bronzového *Johna Silvera*
nás vypilo ze sna do dna
v Mostě, kde se na to musí sprostě,
v Chlumci, kde zánik má pomník a kde,
každé dítě ví to,
bába vystrčila prdel proti slunci...

Také u savců v posledním tažení
pozorujeme ejakulaci bez erekce –
ta sladká slza skanulá do písku mezi drek

svědčí pro svět, květ
prázdný jako ukrajinský žaludek...

Sumě živého je vlastní tento ELAN MORTAL,
řekl a pokračoval: Považuji život za hostinec,
ve kterém se musíme zdržet, než dorazí
dostavník z propasti...

Do posledního srdcemžiku nevěděl, že straka
je vskutku veliký, těžký pták
a dřevo podzimu praští dál
i bez přímého svědectví...

(Jednou zvečera načáral na kus papíru jediné slovo:
VINNEN. Písemnost pohodil do neřádu věcí na stole
a vzdálil se do rozpažené koupele
vykonat nevyhnutelné.
Tak ukončil vlastní rukou svůj život
pravopisnou chybou!)

XVI. (Mezi jednookými)

Srdce na dně hrnce ve slepičí polívce,
hlava – řemeslně vyfouknutá kraslice,
ručnice vůle zakopaná pod planou jabloní,
u kamen ve skartu projekty milování.

Všechno ztraceno, ale stále přítomné
v inverzních barvách, spatřeno ve zbrani
v protivníkově táboře, neztratilo se nic
(mám k tomu dávné potvrzení z Hořovic).

Zprávu o konci války & lásky
odečte mi z Důlních novin otec
eféba, kterého neznám.

Tak věci minulé obsazují katedru
jediné pravé budoucnosti
a ruiny jsou spolehlivá věštitelna:
Hle, kam bez výjimky krauluje všechno,
i dům, který dnes se chvástá glajchou
ve zdravém předvětrí.

A lidský sen o létání má ten resultát,

že jsme, ty a já ve složitých kostýmech námluv,
zasažení v plese bálu karnevalu
pumou z nebe ve vteřině polonézy.

XVII. (Lyrika)

Na Měsíci ve čtvrti, lavírovaném zředěnou krví,
týden před kalendami zajistíme furáž,
zašalujeme okna, dveře a krb,
spočítáme domácí lidi, než se přižene bouře.

(Ve střelné ráně kráteru Tycho
špitál následné péče a primář Rychlý Leo
vzpomínají na republiku.)

Obchod s meteorickým deštěm
zaručuje nasycení tisíců a jako všechno
i lidský úděl je zde šestkrát lehčí.

Na Měsíci, týden před idami,
vzduchoprázdňem, pohlcujícím septandem
i pšouky z opakovací pušky lásky,
přibližuje se klíčová událost,
která nestojí za řeč...

XVIII. (Blanický rukopis)

Spálené kroniky napsané i nenapsané
nenaleznou trýznivějšího pramene pro vzlet slova
nad srdce mého bratra Boleslava –
atleta státotvorného snění
a muže nejméně dvou sličných zásluh:
On to byl, kdo prolil moji smírnou krev
a touto *jedinou* ranou
scelil mušince lancknechtlandů v nerozbornou zemi
a vlast, obdařiv ji zároveň branným patronem
tak silným v násilné smrti,
jak slabým byl jsem v životě příkladném.
Tolik much jednou ranou, že nepřezila jediná
a očištěné povětří v úžase stálo vstříc
žádostivě přjmout včelstva...

XIX. (Hovor Trestu a Viny)

Deset let na tvrdo na Borech za úkladně předstíranou krásu, bude
Ti hrozit, jednoho dne, dnes v nedohlednu, ale brzy.
A Ty, Magore, dočkáš se své Summy.

XX. (Peri amnesis)

Zapomněl jsem na romantismus zvrhlý v idylu,
leč podezření, že láska byla v jidiš, trvá.

Do studny zapadl přízrak tvé dávné tváře,
vždyť jsem ji črtal bílou křídou na bílou zeď.

Co zůstalo, jsou sprostoty adresované osudu
vepsané uhlem do vystydlého komína.

Co zůstalo, je život bez přívlastků –
jeden z přemnoha jevů,
které nejsou, ale mají jméno.

XXI.

Ludku Marksi v Ústí nad Dlabem,
boulíš sice dosud svoje nehájené, lovné zraky
přes půllitr smrti
a skrz blanité vejce s transylvánským srdcem
studuješ naději na ztrátu
zcela určitých depotů paměti,
ale taky tě mohli štvát bloodhoundy ze země
do země, kde nerozlišíš, co ještě
je modlitba, a co už předehra lynče...

Že jsi v dětství líhával v záludných knihách,
to ti nyní pomůže a hlavně nepomůže –
takže kontempluj, co prý Augustin:
Inter urinam et faeces nascimur...,
toho se drž, ostatní ať deletuje rum!

(Vid', oč šťastnější jsou
na zimu zastavené krajiny,

neboť nemají krve,
která musí odpracovat každou,
i tuhle bílou noc.)

XXII.

„Láska, snad skutečně to jediné,
co drží člověka ne-li *při* zemi,
tedy jistě *na* zemi.“

Skvěle! Ale kdo si to tady troufá
takto erotizovat vesmír?
Snad některý z Otců? Ne:
My, kdož neznáme své předky,
jen své holé zadky.

Proto ten šakalí stisk šoku,
zmíní-li se Jeffers o útesech
ženy, která *pouze* miluje:
„Po celé dny byla tichá jako zavřený nůž...“

Proto budeme shledáni lehkými,
až bude proneseno slíbené hapax legomen,
až bude učiněna přítrž mračen.

XXIII. (Alchymický apokryf)

Při plném zatmění slunce,
za té slavnostní prázdné noty,
sejmout z nebesklonu
zlatý prsten sebeklamu poznání.

To gruntovní zlato nechť přejde zpět
do taveného olova, z něhož posléz
vodní lázeň lidového hadačství
poskytne hmatatelný amorf osudu –
čínský znak těžký do těžké dlaně.

A právě ten bude třeba přenést
přes srdce, přes ledové pláne
duše do království ducha,

zmítaného nástupnickými spory...

Neblahý byl osud věrnosti.
Filosofie je ovšem lesbičanka
a já právě v tom ji dobře chápu...

XXIV. (Hovor o hladu)

Vlastně docela slušně zasyčen dosáhl jsem potravní čáry města a do
bila se vyděsil empirickým poznatkem, že všechny flašky v širokra-
ji opět chtějí ze mě pít...

Och! Z letadla povrchnosti vyhlíží tropické peklo tvého vratké-
ho survivalu docela malebně... To už jsi někde prodal naši společ-
nou vzpomínku na první a poslední život, která tak žensky a umně
skrývala před fokusy zpravodajců jablko, irskou zeleň, která se mu-
sí krájet na hvězdičku?

Ale ano! Vždyť jen z hladu, nemaje, podaroval jsem tě alespoň
károvou Dámou z obehnané karetní hry...

Tak. A místo bys mne – marně, ale přece – miloval, nad kniha-
mi ti narostly brejle!

XXV.

Dvě tři slova padla mezi námi.

Padla, aby již nevstala.

Jistě: Ve snu

opovažuješ se stávat krásnou,

ale vzápětí se vracíš

k ohledávání kostí. V tomtéž snu –

to už se však ocitáme

pod jedinou litvínovskou magnólií –

ohýbáš pouhým milujícím pohledem lžíci,

ale pak ji rychle vracíš

do sady vrhacích nožů...

(Duch Hamletova otce ve škrtnuté pasáži praví:

„Pity me not, but lend thy serious

hearing to what I shall unfold...

V pekle, říkám ti, trpíš především

banalitou a ubohostí a nudou

svého pádu. Zda lze vyváznout?

Snad, snad ano, snad tak a jediné tak –
odvahou nalézt způsob, jak pozbyt duše,
aby nebylo *čím* trpět...”)

XXVI. (Homílie)

Zdánlivě neutrální klišé „První láska“ nám říká
jednak, že ona láska nebude poslední,
jednak zamlčuje, že skončí.

Je naším nedoceněným štěstím,
že tak často ztrácíme rozum –
bídne vyvinutý, nejméně spolehlivý
ze všech šesti lidských smyslů.

Množí se dny, kdy zdá se
moudrým rozhodnutí začít
pečlivě střežit a skrývat svoji
světlou minulost.

XXVII.

Zprvu bez vážnějších obav sledoval jsem ho
při práci, jeho zručnost se stupňovala
mým obdivem, dokonalosti se ale dotkla
až mým strachem.

Konečně bylo dílo u konce
a já už nemiloval.

Bez stínu pýchy ukázal mi hotovou síť,
zdůraznil všechny její přednosti,
nezatajil žádný z jejích nedostatků,
na stole se objevila svíce a víno.

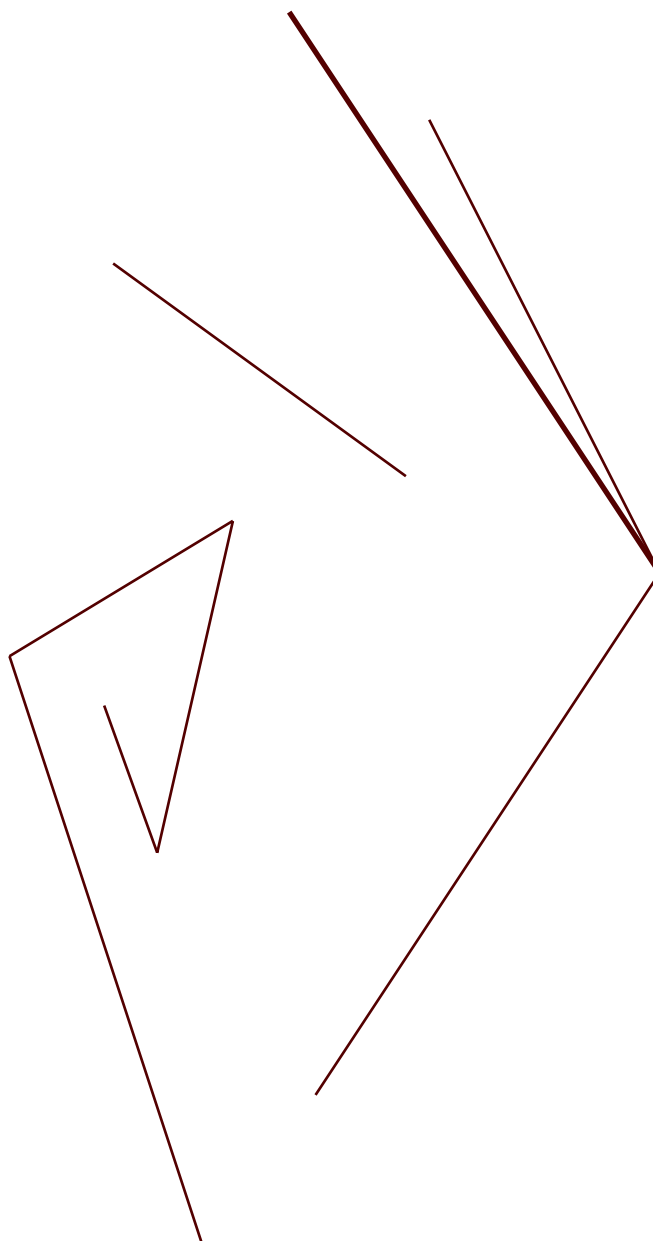
Než umřel, přiznal se mi,
že ani on, ani kdo druhý na světě
nemůže vědět, jedná-li se o nástroj
pro odchyt uprchlíků
nebo o síť záchrannou.

XXVIII. (Marionet)

Přezimující ptáci, kteří se nebojí lidí,
protože nevědí, že život není ohrožen zánikem,
ale vznikem věcí příliš nových a nezkrocených,
a že krev, která se zastaví, zčerná.

Stupeň hladu, kdy se vrháš po vlastním stínu,
protože se ti podařilo překonat rekord v zapomnění,
že slunce tady není pro naši nepochopitelnou
jistotu ráje.

Litvínov, leden 2007

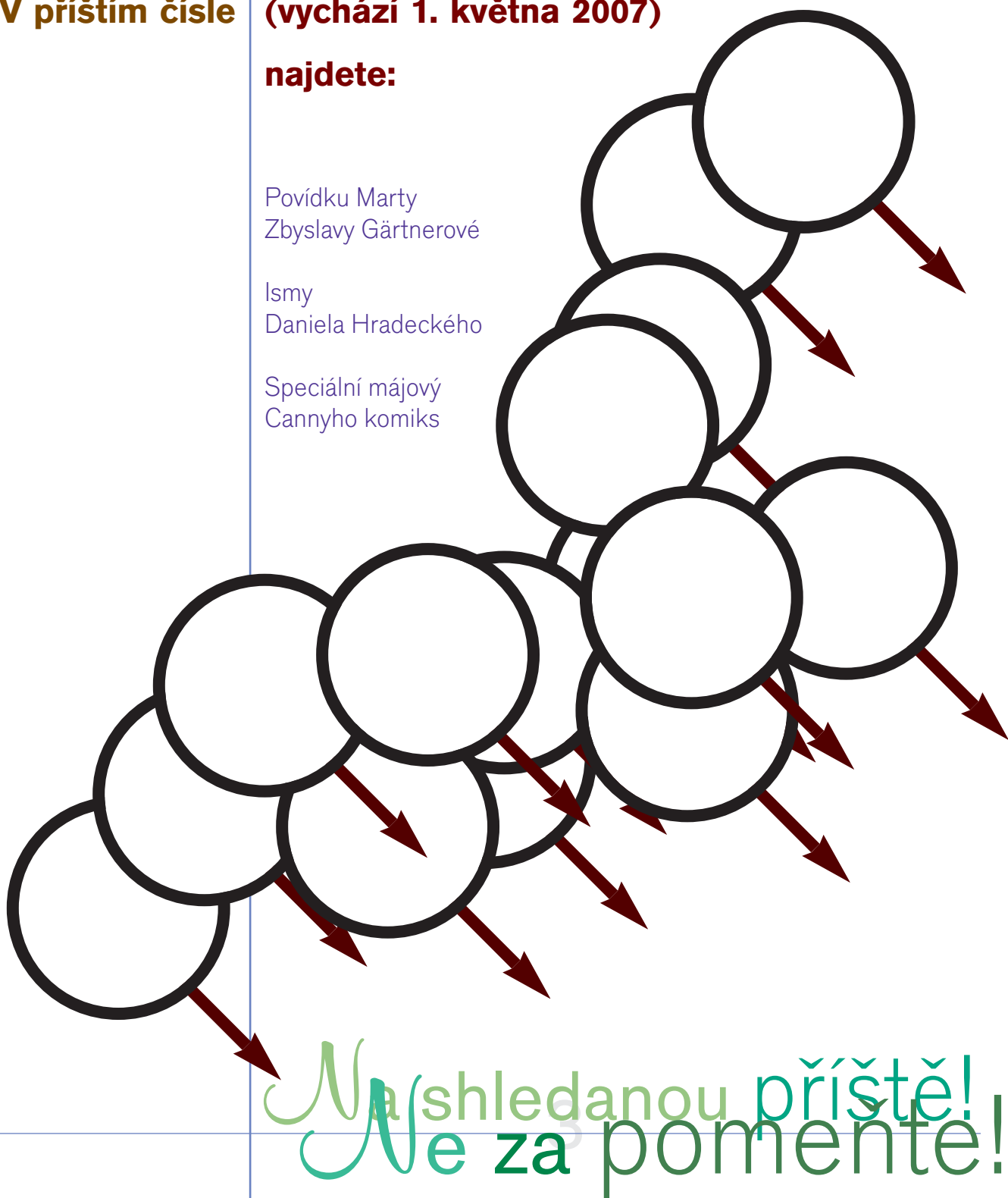
V příštím čísle (vychází 1. května 2007)

najdete:

Povídku Marty
Zbyslavy Gärtnerové

Ismý
Daniela Hradeckého

Speciální májový
Cannyho komiks

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!